



BANK OCHRONY ŚRODOWISKA
SPÓŁKA AKCYJNA

**ROCZNE
SPRAWOZDANIE FINANSOWE
BANKU OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.
ZA OKRES DWUNASTU MIESIĘCY ZAKOŃCZONY
DNIA 31 GRUDNIA 2013 ROKU
WRAZ Z RAPORTEM NIEZALEŻNEGO BIEGŁEGO
REWIDENTA**

Warszawa, marzec 2014

Spis treści do rocznego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF zatwierdzonymi przez UE

	Strona
Roczny rachunek zysków i strat Banku.....	4
Roczne sprawozdanie z całkowitych dochodów Banku.....	5
Roczne sprawozdanie z sytuacji finansowej Banku.....	6
Roczne sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym Banku	7
Roczne sprawozdanie z przepływów pieniężnych	8
Dodatkowe noty objaśniające do rocznego sprawozdania finansowego	10
1. Podstawowe informacje o Banku Ochrony Środowiska S.A.	10
2. Identyfikacja skonsolidowanego sprawozdania finansowego.....	12
3. Informacje o przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości przy sporządzaniu sprawozdania finansowego	13
4. Korekty błędów dotyczących poprzednich okresów	33
5. Ważniejsze oszacowania i oceny.....	33
6. Zarządzanie ryzykiem	37
7. Wynik z tytułu odsetek	85
8. Wynik z tytułu opłat i prowizji	86
9. Przychody z tytułu dywidend.....	86
10. Wynik na działalności handlowej	87
11. Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych.....	87
12. Wynik z pozycji wymiany	87
13. Pozostałe przychody operacyjne.....	87
14. Pozostałe koszty operacyjne.....	88
15. Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości.....	88
16. Ogólne koszty administracyjne	89
17. Świadczenia pracownicze	89
18. Obciążenia podatkowe	90
19. Zysk przypadający na jedną akcję	91
20. Kasa, środki w Banku Centralnym.....	91
21. Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom.....	92
22. Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu.....	92
23. Kredyty i pożyczki udzielone klientom	93
24. Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	95
25. Inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych	99
26. Wartości niematerialne	100
27. Rzeczowe aktywa trwałe.....	102
28. Inne aktywa.....	104
29. Zobowiązania wobec innych banków.....	104

30. Zobowiązania wobec klientów	105
31. Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	106
32. Zobowiązania podporządkowane	107
33. Rezerwy	108
34. Odroczony podatek dochodowy	112
35. Pozostałe zobowiązania	113
36. Aktywa i zobowiązania warunkowe	114
37. Kapitał podstawowy	117
38. Kapitał z aktualizacji wyceny	119
39. Zyski zatrzymane.....	120
40. Płatności na bazie akcji.....	121
41. Informacje dodatkowe do sprawozdania z przepływów pieniężnych.....	124
42. Charakterystyka instrumentów pochodnych oraz transakcji wymiany walutowej	127
43. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych	132
44. Podział instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej w zależności od sposobu pomiaru wartości godziwej.....	134
45. Sprawozdawczość dotycząca segmentów	136
46. Transakcje z podmiotami powiązanymi	141
47. Przejęcie i zbycie spółek	148
48. Wypłacone i zaproponowane dywidendy	148
49. Zdarzenia po dniu bilansowym	148
50. Wynagrodzenie dla podmiotu uprawnionego do badań sprawozdań finansowych.....	149

Roczny rachunek zysków i strat Banku

Działalność kontynuowana	Nota	12 miesięcy zakończonych	
		31-12-2013	31-12-2012 dane porównawcze
Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	7	772 919	899 754
Koszty z tytułu odsetek i o podobnym charakterze	7	-504 385	-623 859
Wynik z tytułu odsetek		268 534	275 895
Przychody z tytułu opłat i prowizji	8	102 795	95 842
Koszty z tytułu opłat i prowizji	8	-15 587	-17 989
Wynik z tytułu opłat i prowizji		87 208	77 853
Przychody z tytułu dywidend	9	7 684	18 648
Wynik na działalności handlowej	10	22 820	8 525
Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	11	20 020	27 429
Wynik na rachunkowości zabezpieczeń		-145	-2 102
Wynik z pozycji wymiany	12	21 708	22 717
Pozostałe przychody operacyjne	13	19 578	4 642
Pozostałe koszty operacyjne	14	-14 193	-11 785
Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości	15	-60 193	-52 373
Ogólne koszty administracyjne	16,17	-304 792	-312 414
Wynik na działalności operacyjnej		68 229	57 035
Zysk brutto		68 229	57 035
Obciążenia podatkowe	18	-5 318	-2 199
- część bieżąca		-2 824	-6 279
- część odroczone		-2 494	4 080
Zysk netto		62 911	54 836
Zysk na akcję Banku w trakcie okresu (w zł)			
- podstawowy	19	3,01	2,75
- rozwodniony	19	3,01	2,75

Działalność zaniechana w roku 2013 oraz w roku 2012 nie wystąpiła.

Noty przedstawione na stronach od 9 do 149 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

Roczne sprawozdanie z całkowitych dochodów Banku

		12 miesięcy zakończonych	
		31-12-2013	31-12-2012 dane porównawcze
Zysk netto		62 911	54 836
Składniki przenoszone do rachunku zysków i strat		-26 058	31 558
Zysk / strata z tyt. wyceny aktywów dostępnych do sprzedaży		-22 911	29 326
Wycena instrumentów pochodnych zabezpieczających przyszłe przepływy pieniężne		-9 259	9 635
Podatek odroczony	18	6 112	-7 403
Składniki nie przenoszone do rachunku zysków i strat		533	932
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych		658	1 151
Podatek odroczony	18	-125	-219
Całkowity dochód ogółem		37 386	87 326

Noty przedstawione na stronach od 9 do 149 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

Roczne sprawozdanie z sytuacji finansowej Banku

	Nota	31-12-2013	31-12-2012 dane porównawcze	01-01-2012 dane porównawcze
AKTYWA				
Kasa, środki w Banku Centralnym	20	892 539	1 049 532	469 095
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	21	140 230	94 080	60 534
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	22	-	21 301	-
Pochodne instrumenty finansowe	42	110 949	81 482	50 772
Pochodne instrumenty zabezpieczające	42	27 146	36 317	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	23	12 054 714	11 115 344	11 340 925
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe:	24	4 668 740	3 932 452	3 249 537
– dostępne do sprzedaży		3 680 225	3 034 835	2 599 872
– utrzymywane do terminu zapadalności		988 515	897 617	649 665
Inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych	25	108 469	87 937	45 015
Wartości niematerialne	26	159 413	159 234	113 400
Rzeczowe aktywa trwałe	27	56 473	94 546	107 290
Aktywa z tytułu podatku dochodowego	34	36 204	32 539	29 888
- bieżące		6 363	6 191	-
- odroczone		29 841	26 348	29 888
Inne aktywa	28	77 004	69 741	31 406
Aktywa razem		18 331 881	16 774 505	15 497 862
ZOBOWIĄZANIA				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego		21	148	122
Zobowiązania wobec innych banków	29	443 228	465 528	710 304
Pochodne instrumenty finansowe	42	83 998	68 226	19 635
Pochodne instrumenty zabezpieczające	42	14 872	20 842	-
Zobowiązania wobec klientów	30	13 224 043	11 828 787	11 374 632
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	31	2 733 287	2 585 753	1 964 230
Zobowiązania podporządkowane	32	327 155	326 714	222 586
Rezerwy	33	8 797	18 135	17 655
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	34	-	-	10 504
Pozostałe zobowiązania	35	51 244	52 866	75 353
Zobowiązania razem		16 886 645	15 366 999	14 395 021
KAPITAŁ WŁASNY				
Kapitał podstawowy		759 790	759 946	542 607
- kapitał zakładowy	37	228 732	228 732	163 732
- akcje własne		-1 162	-1 162	-
- kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej		532 220	532 376	378 875
Kapitał z aktualizacji wyceny	38	20 677	46 202	13 712
Zyski zatrzymane	39	664 769	601 358	546 522
Kapitał własny razem		1 445 236	1 407 506	1 102 841
Kapitał własny i zobowiązania razem		18 331 881	16 774 505	15 497 862

Noty przedstawione na stronach od 9 do 149 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego

Roczne sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym Banku

	Kapitał podstawowy (nota 37)			Kapitał z aktualizacji wyceny (nota 38)	Zyski zatrzymane (nota 39)			Razem kapitał własny
	Kapitał zakładowy	Akcje własne	Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej		Pozostały kapitał zapasowy	Fundusz ogólnego ryzyka	Niepodzielony wynik finansowy	
Stan na 01-01-2013	228 732	-1 162	532 376	46 202	504 681	48 302	48 375	1 407 506
Wynik netto	-	-	-	-	-	-	62 911	62 911
Pozostałe całkowite dochody	-	-	-	-25 525	-	-	-	-25 525
Całkowity dochód ogółem	-	-	-	-25 525	-	-	62 911	37 386
Nabycie akcji własnych	-	-659	-	-	-	-	-	-659
Koszty emisji akcji*\	-	-	-94	-	-	-	-	-94
Realizacja wypłat wynagrodzenia zmiennego w akcjach	-	659	-62	-	-	-	-	597
Opcje menadżerskie	-	-	-	-	500	-	-	500
Podział wyniku, w tym:	-	-	-	-	58 489	-	-58 489	-
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	-	58 489	-	-58 489	-
Stan na 31-12-2013	228 732	-1 162	532 220	20 677	563 670	48 302	52 797	1 445 236
Stan na 01-01-2012	163 732	-	378 875	13 712	445 936	48 302	58 745	1 109 302
Strata z lat ubiegłych	-	-	-	-	-	-	-6 461	-6 461
Stan na 01-01-2012 dane porównawcze	163 732	-	378 875	13 712	445 936	48 302	52 284	1 102 841
Wynik netto	-	-	-	-	-	-	54 836**\	54 836
Pozostałe całkowite dochody	-	-	-	32 490**\	-	-	-	32 490
Całkowity dochód ogółem	-	-	-	32 490	-	-	54 836	87 326
Podwyższenie kapitału	65 000	-1 162	153 501	-	-	-	-	217 339
Podział wyniku, w tym:	-	-	-	-	58 745	-	-58 745	-
Przeniesienie wyniku na pozostałe kapitały	-	-	-	-	58 745	-	-58 745	-
Stan na 31-12-2012	228 732	-1 162	532 376	46 202	504 681	48 302	48 375	1 407 506

*\rozliczone w 2013 r. koszty emisji akcji serii P dotyczące 2012 r.

**\ w tym, zmiana wynikająca z retrospektywnego odniesienia zysków i strat aktuarialnych

Noty przedstawione na stronach od 9 do 149 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

Roczne sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Metoda pośrednia		12 miesięcy zakończonych	
		31-12-2013	31-12-2012 dane porównawcze
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ			
Zysk brutto		68 229	57 035
Korekty razem:		461 480	886 773
Amortyzacja	16	40 036	30 340
Odsetki z działalności inwestycyjnej		-47 230	-40 970
(Zysk) strata z tytułu działalności inwestycyjnej		-8 834	-
Odsetki z działalności finansowej		125 022	135 399
Niezrealizowane różnice kursowe z działalności finansowej		40 914	-57 059
Dywidendy otrzymane	9	-3 900	-15 000
Zmiana stanu papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu		21 301	-21 301
Zmiana stanu aktywów i zobowiązań z tytułu wyceny pochodnych instrumentów finansowych i zabezpieczających	41	-19 753	12 041
Zmiana stanu lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	41	1 469	-30 789
Zmiana stanu kredytów i pożyczek udzielonych klientom		-939 370	225 581
Zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych	41	-118 033	520 809
Zmiana stanu pozostałych aktywów	41	9 058	-43 882
Zmiana stanu zobowiązań wobec innych banków i Banku Centralnego		-22 427	-244 750
Zmiana stanu zobowiązań wobec klientów		1 395 256	453 997
Zmiany stanu rezerw	41	-8 680	1 631
Zmiana stanu innych zobowiązań i podatku dochodowego	41	6 633	-25 173
Zapłacony podatek dochodowy		-9 982	-14 097
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		529 709	943 812
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI INWESTYCYJNEJ			
Wpływy		88 541	54 125
Wykup papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	24	30 000	-
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	24	50 516	39 125
Zbycie rzeczowych aktywów trwałych		4 125	-
Dywidendy otrzymane		3 900	15 000
Wydatki		-158 637	-337 029
Nabycie akcji w jednostce zależnej		-150	-26 846
Nabycie wartości niematerialnych	26	-21 722	-56 290
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych	27	-12 581	-7 786
Nabycie papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	24	-124 184	-246 107
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		-70 096	-282 904

Metoda pośrednia	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2013	31-12-2012 dane porównawcze
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE Z DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ		
Wpływy	1 721 050	1 150 492
Wpływy z obligacji emitowanych przez Bank	1 721 050	931 991
w tym obligacje podporządkowane	-	100 000
Wpływy netto z emisji akcji i dopłat do kapitału	-	218 501
Wydatki	-1 739 769	-285 662
Nabycie akcji własnych	-659	-1 162
Wykup obligacji emitowanych przez Bank	-1 604 102	-140 728
Odsetki zapłacone od obligacji emitowanych przez Bank	-134 914	-143 772
w tym od obligacji podporządkowanych	-22 064	-21 257
Inne wydatki finansowe	-94	-
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	-18 719	864 830
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE NETTO, RAZEM	440 894	1 525 738
BILANSOWA ZMIANA STANU ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH I EKWIWALENTÓW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH	41	440 894
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA POCZĄTEK OKRESU (nota 36)	41	2 532 442
ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NA KONIEC OKRESU (nota 36) w tym:	41	2 973 336
środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania	41	447 429
		400 535

Noty przedstawione na stronach od 9 do 149 stanowią integralną część niniejszego sprawozdania finansowego.

Dodatkowe noty objaśniające do rocznego sprawozdania finansowego

1. Podstawowe informacje o Banku Ochrony Środowiska S.A.

1.1. Bank Ochrony Środowiska S.A.

Bank Ochrony Środowiska S.A. z siedzibą w Warszawie przy ul. Żelaznej 32 został utworzony na podstawie decyzji Prezesa Narodowego Banku Polskiego (NBP) Nr 42 z dnia 15 września 1990 roku i aktu notarialnego z dnia 28 września 1990 roku o utworzeniu Banku. Bank jest wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego Sądu Rejonowego dla miasta stołecznego Warszawy XII Wydział Gospodarczy pod numerem KRS 0000015525 oraz posiada numer statystyczny REGON 006239498.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) działalność Banku została zaklasyfikowana jako PKD 6419Z.

Czas trwania Banku jest nieoznaczony.

Zgodnie ze Statutem BOŚ S.A., misją Banku jest wspieranie przedsięwzięć służących rozwojowi przemysłu i usług w zakresie ochrony środowiska, rozwojowi rynku produktów i usług związanych z ekologią oraz promowanie i kreowanie postaw proekologicznych i inicjatyw na rzecz ochrony środowiska naturalnego.

Według statutu przedmiotem działalności Banku jest gromadzenie środków pieniężnych, udzielanie kredytów, dokonywanie rozliczeń pieniężnych, wykonywanie innych usług bankowych oraz świadczenie finansowych usług konsultacyjno-doradczych.

Do zakresu działania Banku należy:

- przyjmowanie wkładów pieniężnych płatnych na żądanie lub z nadejściem oznaczonego terminu oraz prowadzenie rachunków tych wkładów,
- prowadzenie innych rachunków bankowych,
- udzielanie kredytów,
- udzielanie i potwierdzanie gwarancji bankowych oraz otwieranie i potwierdzanie akredytyw,
- emitowanie bankowych papierów wartościowych,
- przeprowadzanie bankowych rozliczeń pieniężnych,
- wydawanie instrumentu pieniądza elektronicznego,
- udzielanie pożyczek pieniężnych,
- wykonywanie operacji czekowych i wekslowych,
- wydawanie kart płatniczych oraz wykonywanie operacji przy ich użyciu,
- nabywanie i zbywanie wierzytelności pieniężnych,
- przechowywanie przedmiotów i papierów wartościowych oraz udostępnianie skrytek sejfowych,
- prowadzenie skupu i sprzedaży wartości dewizowych,
- udzielanie i potwierdzanie poręczeń,
- wykonywanie czynności zleconych, związanych z emisją papierów wartościowych,
- pośrednictwo w dokonywaniu przekazów pieniężnych oraz rozliczeń w obrocie dewizowym,
- pełnienie funkcji banku depozytariusza.

Do zakresu działania Banku należy ponadto:

- obejmowanie lub nabywanie akcji i praw z akcji, udziałów innej osoby prawnej i jednostek uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych,
- zaciąganie zobowiązań związanych z emisją papierów wartościowych,
- dokonywanie obrotu papierami wartościowymi,
- wykonywanie terminowych operacji finansowych,
- dokonywanie, na warunkach uzgodnionych z dłużnikiem, zamiany wierzytelności na składniki majątku dłużnika,
- nabywanie i zbywanie nieruchomości,
- świadczenie usług konsultacyjno-doradczych w sprawach finansowych, w szczególności w zakresie związanym z ekologią,

- świadczenie usług faktoringowych,
- przyjmowanie i przekazywanie zleceń nabycia lub zbycia instrumentów finansowych z zastrzeżeniem, że przedmiotem czynności mogą być wyłącznie papiery wartościowe emitowane przez Skarb Państwa, lub Narodowy Bank Polski, lub inne niedopuszczone do obrotu zorganizowanego instrumenty finansowe oraz obligacje, o których mowa w art. 39p ust.1 ustawy z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym, a także wykonywanie takich zleceń na rachunek dającego zlecenie,
- świadczenie usług pośrednictwa na rzecz domów maklerskich,
- świadczenie usług pośrednictwa ubezpieczeniowego,
- prowadzenie czynności windykacyjnych na zlecenie banków oraz podmiotów, z którymi Bank zawarł umowy o wspólnym finansowaniu lub umowy o realizację działań w ramach programów operacyjnych.

Od dnia 24 stycznia 1997 roku decyzją Zarządu Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie (GPW), akcje Banku zostały dopuszczone do obrotu na GPW w Warszawie i zakwalifikowane do działu finanse - sektor bankowy.

Niniejsze roczne sprawozdanie finansowe BOŚ S.A. zostało w dniu 17 marca 2014 roku zatwierdzone przez Zarząd Banku do publikacji na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie w dniu 19 marca 2014 roku.

1.2. Skład osobowy Zarządu oraz Rady Nadzorczej BOŚ S.A.

(a) Skład Zarządu Banku

Skład Zarządu Banku na 31 grudnia 2013 roku przedstawiał się następująco:

Mariusz Klimczak	- Prezes Zarządu
Stanisław Kolasiński	- Wiceprezes - pierwszy zastępca prezesa Zarządu
Przemysław Lech Figarski	- Wiceprezes Zarządu
Adam Zbigniew Grzebieluch	- Wiceprezes Zarządu
Krzysztof Wojciech Telega	- Wiceprezes Zarządu

Do dnia zatwierdzenia niniejszego sprawozdania skład Zarządu nie zmienił się.

Skład Zarządu Banku na 31 grudnia 2012 roku przedstawiał się następująco:

Mariusz Klimczak	- Prezes Zarządu
Stanisław Kolasiński	- Wiceprezes - pierwszy zastępca prezesa Zarządu
Przemysław Lech Figarski	- Wiceprezes Zarządu
Adam Zbigniew Grzebieluch	- Wiceprezes Zarządu
Krzysztof Wojciech Telega	- Wiceprezes Zarządu

(b) Skład Rady Nadzorczej Banku

W skład Rady Nadzorczej Banku na 31 grudnia 2013 roku wchodził:

Marcin Likierski	- Przewodniczący
Jacek Maciej Bajorek	- Wiceprzewodniczący
Adam Grzegorz Wasiak	- Sekretarz
Józef Koziół	- Członek Rady Nadzorczej
Andrzej Kazimierz Kraszewski	- Członek Rady Nadzorczej
Michał Juliusz Machlejd	- Członek Rady Nadzorczej
Ryszard Ochwat	- Członek Rady Nadzorczej
Krzysztof Władysław Rogala	- Członek Rady Nadzorczej
Adam Aleksander Wojtaś	- Członek Rady Nadzorczej

W dniu 20 czerwca 2013 r. Walne Zgromadzenie powołało Radę Nadzorczą Banku IX kadencji na lata 2013-2016. W skład Rady nowej kadencji, w miejsce Pana Janusza Topolskiego powołano Pana Adama Wojtasia.

W skład Rady Nadzorczej Banku na 31 grudnia 2012 roku wchodził:

Marcin Likierski	- Przewodniczący
Jacek Maciej Bajorek	- Wiceprzewodniczący
Adam Grzegorz Wasiak	- Sekretarz
Józef Koziół	- Członek Rady Nadzorczej
Andrzej Kazimierz Kraszewski	- Członek Rady Nadzorczej
Michał Juliusz Machlejd	- Członek Rady Nadzorczej
Ryszard Ochwat	- Członek Rady Nadzorczej
Krzysztof Władysław Rogala	- Członek Rady Nadzorczej
Janusz Marek Topolski	- Członek Rady Nadzorczej

2. Identyfikacja skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Bank Ochrony Środowiska S.A. sporządził również skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok zakończony 31 grudnia 2013 roku, które zostało w dniu 17 marca 2014 roku zatwierdzone przez Zarząd do publikacji w dniu 19 marca 2014 roku.

3. Informacje o przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości przy sporządzaniu sprawozdania finansowego

3.1. Podstawa sporządzenia

Roczne sprawozdanie finansowe Banku Ochrony Środowiska S.A. (BOŚ S.A., Bank, Spółka) obejmuje:

- rachunek zysków i strat za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku oraz dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku ,
- sprawozdanie z całkowitych dochodów za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku oraz dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku,
- sprawozdanie z sytuacji finansowej na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz dane porównawcze na dzień 31 grudnia 2012 roku i 1 stycznia 2012 roku,
- sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku oraz dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku,
- sprawozdanie z przepływów pieniężnych za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku oraz zawiera dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2012 roku,
- dodatkowe noty objaśniające.

Niniejsze roczne sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej (MSSF) w wersji zatwierdzonej przez Unię Europejską (UE) obowiązującymi na dzień sprawozdawczy tj. 31 grudnia 2013 roku przy zastosowaniu takich samych zasad rachunkowości dla każdego z okresów. Począwszy od dnia 1 stycznia 2013 roku Bank zmienił prezentację przychodów z tytułu obsługi kredytów ze środków donatorów, które wykazywane są w rachunku zysków i strat w pozycji „Przychody z tytułu odsetek i o podobnym charakterze”. Zmiany prezentacji danych porównawczych zostały przedstawione w nocie 3.30 niniejszego sprawozdania.

MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej (KIMSF).

Niniejsze roczne sprawozdanie finansowe zostało sporządzone według zasady kosztu historycznego z wyjątkiem wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży i papierów wartościowych przeznaczonych do obrotu oraz wszystkich kontraktów pochodnych wycenianych do wartości godziwej. Stosowane zasady rachunkowości zostały szczegółowo opisane w nocie 3.3-3.29 niniejszego sprawozdania finansowego.

Niniejsze roczne sprawozdanie finansowe jest sporządzone w złotych polskich (zł), a wszystkie wartości, o ile nie przedstawiono inaczej, podawane są w tysiącach złotych (tys. zł).

Niniejsze roczne sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez Bank w dającej się przewidzieć przyszłości, tj. co najmniej 12 miesięcy od dnia bilansowego. Na dzień zatwierdzenia niniejszego rocznego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Bank w okresie co najmniej 12 miesięcy po dniu bilansowym na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź ograniczenia dotychczasowej działalności.

W niniejszym rocznym sprawozdaniu finansowym zastosowano takie same zasady rachunkowości, jakie zastosowano przy sporządzaniu rocznego sprawozdania finansowego za 2012 rok z wyjątkiem zastosowania następujących zmian do standardów oraz nowych interpretacji obowiązujących dla okresów rocznych rozpoczynających się w dniu 1 stycznia 2013 roku:

- MSSF 13 „Ustalenie wartości godziwej”, zatwierdzony w UE w dniu 11 grudnia 2012 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 1 „Zastosowanie MSSF po raz pierwszy” – Silna hiperinflacja i usunięcie sztywnych terminów dla stosujących MSSF po raz pierwszy, zatwierdzone w UE w dniu 11 grudnia

2012 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie),

- Zmiany do MSSF 1 „Zastosowanie MSSF po raz pierwszy” – Pożyczki rządowe, zatwierdzone w UE w dniu 4 marca 2013 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 7 „Instrumenty finansowe: ujawnianie informacji” – Kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, zatwierdzone w UE w dniu 13 grudnia 2012 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” - Prezentacja składników pozostałych całkowitych dochodów, zatwierdzone w UE w dniu 5 czerwca 2012 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2012 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy” – Podatek odroczony: realizacja wartości aktywów, zatwierdzone w UE w dniu 11 grudnia 2012 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze” – Poprawki do rachunkowości świadczeń po okresie zatrudnienia, zatwierdzone w UE w dniu 5 czerwca 2012 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2009-2011)” – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSR 1, MSR 16, MSR 32 oraz MSR 34) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa, zatwierdzone w UE w dniu 27 marca 2013 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 lub po tej dacie),
- Interpretacja KIMSF 20 „Koszty usuwania nadkładu na etapie produkcji w kopalniach odkrywkowych”, zatwierdzona w UE w dniu 11 grudnia 2012 roku (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2013 roku lub po tej dacie).

Spółka nie zdecydowała się na wcześniejsze zastosowanie żadnego standardu, interpretacji lub zmiany, które zostały opublikowane, lecz nie weszły dotychczas w życie.

3.2. Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Następujące standardy i interpretacje zostały wydane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej, a nie weszły jeszcze w życie:

- MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, zatwierdzony w UE w dniu 11 grudnia 2012 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie),
- MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”, zatwierdzony w UE w dniu 11 grudnia 2012 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie),
- MSSF 12 „Ujawnienie informacji na temat udziałów w innych jednostkach”, zatwierdzony w UE w dniu 11 grudnia 2012 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie),

- MSR 27 (znowelizowany w roku 2011) „Jednostkowe sprawozdania finansowe”, zatwierdzony w UE w dniu 11 grudnia 2012 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie),
- MSR 28 (znowelizowany w roku 2011) „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”, zatwierdzony w UE w dniu 11 grudnia 2012 roku (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne” oraz MSSF 12 „Ujawnienie informacji na temat udziałów w innych jednostkach” – objaśnienia na temat przepisów przejściowych, zatwierdzone w UE w dniu 4 kwietnia 2013 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe”, MSSF 12 „Ujawnienie informacji na temat udziałów w innych jednostkach” oraz MSR 27 „Jednostkowe sprawozdania finansowe” – jednostki inwestycyjne, zatwierdzone w UE w dniu 20 listopada 2013 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 32 „Instrumenty finansowe: prezentacja” – kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych, zatwierdzone w UE w dniu 13 grudnia 2012 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 36 „Utrata wartości aktywów” – Ujawnianie wartości odzyskiwalnej aktywów niefinansowych, zatwierdzone w UE w dniu 19 grudnia 2013 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” – Nowacja instrumentów pochodnych oraz kontynuacja rachunkowości zabezpieczeń, zatwierdzone w UE w dniu 19 grudnia 2013 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie).

Zarząd nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji miało istotny wpływ na stosowane przez Spółkę zasady (politykę) rachunkowości.

Standardy i Interpretacje przyjęte przez RMSR, ale jeszcze niezatwierdzone do stosowania w UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji przyjętych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych standardów, zmian do standardów i interpretacji, które według stanu na dzień (dzień publikacji sprawozdania finansowego) nie zostały jeszcze przyjęte do stosowania w UE (poniższe daty wejścia w życie odnoszą się do standardów w wersji pełnej):

- MSSF 9 „Instrumenty finansowe” oraz późniejsze zmiany (nie została określona jeszcze data obowiązującego wejścia w życie),
- MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności” (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze” – Programy określonych świadczeń: składki pracownicze (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2014 roku lub po tej dacie),
- Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2010-2012)” – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 2, MSSF 3, MSSF 8, MSSF

13, MSR 16, MSR 24 oraz MSR 38) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2014 lub po tej dacie),

- Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2011-2013)” – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSSF 3, MSSF 13 oraz MSR 40) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 lipca 2014 lub po tej dacie),
- Interpretacja KIMSF 21 „Opłaty publiczne” (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2014 roku lub po tej dacie).

3.3. Sprawozdawczość według segmentów operacyjnych

Segment operacyjny jest częścią składową BOŚ S.A., angażującą się w działalność gospodarczą, w związku z którą może uzyskiwać przychody oraz ponosić koszty, oraz której wyniki są regularnie przeglądane przez Zarząd Banku. Ponadto wyniki te są wykorzystywane przy podejmowaniu decyzji o alokacji zasobów do segmentu oraz przy ocenie wyników działalności segmentu. Dla każdego z wydzielonych segmentów są dostępne oddzielne informacje finansowe.

Sprawozdawczość dotycząca segmentów jest oparta na tej samej podstawie, co zastosowana do celów sprawozdawczości wewnętrznej.

Zgodnie z MSSF 8 Bank wyodrębnił następujące segmenty operacyjne:

- pion korporacji i finansów publicznych,
- pion detaliczny,
- działalność skarbową i inwestycyjną,
- pozostałe (nieulokowane w segmentach).

Bank nie prowadzi działalności zdywersyfikowanej pod względem geograficznym. Szczegółowy opis zasad sprawozdawczości według segmentów przedstawiono w notce 45.

3.4. Wycena pozycji wyrażonych w walutach obcych

(a) Waluta funkcjonalna i waluta prezentacji

Pozycje zawarte w sprawozdaniach finansowych wycenia się w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym dana jednostka prowadzi działalność („waluta funkcjonalna”). Roczne sprawozdanie finansowe prezentowane jest w złotych polskich, które są walutą funkcjonalną i walutą prezentacji.

(b) Transakcje i salda

Transakcje wyrażone w walutach obcych przeliczane są na walutę funkcjonalną według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Zyski i straty z tytułu rozliczenia tych transakcji oraz wyceny bilansowej aktywów i zobowiązań wyrażonych w walutach obcych ujmuje się w rachunku zysków i strat. Różnice kursowe z tytułu pozycji niepieniężnych, takich jak aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wykazuje się w ramach zysków i strat z tytułu zmian wartości godziwej. Różnice kursowe z tytułu takich pozycji niepieniężnych jak instrumenty kapitałowe zaklasyfikowane do aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, uwzględnia się w pozostałych dochodach całkowitych.

Zmiana wartości godziwej pieniężnych aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży obejmuje różnice kursowe wynikające z wyceny według zamortyzowanego kosztu, które ujmowane są w rachunku zysków i strat.

Aktywa i zobowiązania bilansowe wyrażone w walutach obcych przeliczane są na złote według kursu średniego ustalanego przez Prezesa NBP, obowiązującego na dzień sprawozdawczy.

3.5. Przychody i koszty z tytułu odsetek

W rachunku zysków i strat ujmowane są wszystkie przychody odsetkowe dotyczące instrumentów finansowych wycenianych według kosztu zamortyzowanego przy wykorzystaniu metody efektywnej stopy procentowej, aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez wynik finansowy.

Metoda efektywnej stopy procentowej jest metodą obliczania zamortyzowanej wartości początkowej aktywów lub zobowiązań finansowych oraz alokacji przychodów lub kosztów z tytułu odsetek do właściwego okresu. Efektywna stopa procentowa to stopa, dla której zdyskontowane przyszłe płatności lub wpływy pieniężne są równe bieżącej wartości bilansowej netto danego aktywa lub zobowiązania finansowego. Obliczając efektywną stopę procentową, Bank szacuje przepływy pieniężne uwzględniając wszystkie warunki umowne danego instrumentu finansowego (np. opcje wcześniejszej spłaty niepodlegające wydzieleniu), nie biorąc jednak pod uwagę możliwych przyszłych strat z tytułu niespłaconych kredytów. Kalkulacja ta uwzględnia wszystkie opłaty zapłacone lub otrzymane między stronami umowy, które są integralną częścią efektywnej stopy procentowej, oraz koszty transakcji i wszystkie inne premie lub dyskonta.

W momencie dokonania odpisu z tytułu utraty wartości aktywa finansowego lub grupy podobnych aktywów finansowych, przychody z tytułu odsetek naliczane są od wartości netto inwestycji według stopy procentowej, według której zdyskontowane zostały przyszłe przepływy pieniężne dla celów kalkulacji utraty wartości.

3.6. Rachunkowość zabezpieczeń

Rachunkowość zabezpieczeń ujmuje wpływające na rachunek zysków i strat skutki kompensowania zmian wartości godziwej i przepływów pieniężnych instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej.

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń, pod warunkiem spełnienia wszystkich poniższych kryteriów, określonych w MSR 39:

- w momencie ustanowienia zabezpieczenia formalnie wyznaczono i udokumentowano powiązanie zabezpieczające, cel zarządzania ryzykiem przez Bank oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia; dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji, charakter zabezpieczanego ryzyka oraz sposób, w jaki Bank będzie oceniał efektywność instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej pozycji zabezpieczanej lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem,
- oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce efektywne w kompensowaniu zmian wartości godziwej lub przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka, zgodnie z udokumentowaną pierwotnie strategią zarządzania ryzykiem, dotyczącą tego konkretnego powiązania zabezpieczającego,
- w przypadku zabezpieczeń przepływów pieniężnych, planowana transakcja będąca przedmiotem zabezpieczenia, musi być wysoce prawdopodobna oraz musi podlegać zagrożeniu zmianami przepływów pieniężnych, które w rezultacie mogą wpływać na rachunek zysków i strat,
- efektywność zabezpieczenia można wiarygodnie ocenić tj. wartość godziwa lub przepływy pieniężne związane z pozycją zabezpieczaną wynikające z zabezpieczanego ryzyka oraz wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego, mogą być wiarygodnie wycenione,
- zabezpieczenie jest na bieżąco oceniane i stwierdza się jego wysoką efektywność we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zabezpieczenia zostało ustanowione.

Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych i wartości godziwej.

Zabezpieczenie przepływów pieniężnych jest to zabezpieczenie przed zagrożeniem zmiennością przepływów pieniężnych, które można przypisać konkretnemu rodzajowi ryzyka związanego z ujętym składnikiem aktywów lub zobowiązaniem (takim jak całość lub część przyszłych płatności odsetkowych od zadłużenia o zmiennym oprocentowaniu) lub z wysoce prawdopodobną planowaną transakcją, i które mogłoby wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie przyszłych przepływów pieniężnych, spełniających warunki rachunkowości zabezpieczeń, Bank ujmuje w sposób następujący:

- zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym, z tytułu efektywnej części zabezpieczenia, są ujmowane w czasie trwania powiązania zabezpieczenia w kapitale własnym, poprzez sprawozdanie z całkowitych dochodów,
- zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym, z tytułu ewentualnej nieefektywnej części zabezpieczenia, są ujmowane w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na rachunkowości zabezpieczeń”,
- odsetki od zabezpieczających instrumentów pochodnych prezentowane są w tej samej linii rachunku wyników, w której prezentowane są odsetki od instrumentów zabezpieczanych, tzn.: w wyniku odsetkowym.

W przypadku, gdy zabezpieczenie przepływów pieniężnych przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, wycena instrumentu zabezpieczającego ujęta bezpośrednio w kapitale na dzień ostatniego efektywnego testu pozostaje w kapitałach do czasu realizacji przepływu wynikającego z transakcji zabezpieczanej. Przeniesienie wyceny, o której mowa w zdaniu poprzednim, do rachunku zysków i strat następuje w okresach, w których transakcja zabezpieczana ma wpływ na rachunek zysków i strat. W przypadku gdy, pozycja zabezpieczana przestaje istnieć, zyski lub straty ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach przenoszone są do wyniku bieżącego okresu.

Zabezpieczenie wartości godziwej to zabezpieczenie przed ryzykiem zmiany wartości godziwej ujętego składnika aktywów lub zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, albo wyodrębnionej części takiego składnika aktywów, zobowiązania lub uprawdopodobnionego przyszłego zobowiązania, które przypisać można konkretnemu rodzajowi ryzyka i które może wpływać na rachunek zysków i strat.

Zabezpieczenie wartości godziwej spełniające w danym okresie warunki rachunkowości zabezpieczeń Bank ujmuje w sposób następujący:

- 1) zmiany wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego (tj.: instrumentu pochodnego wyznaczonego i kwalifikującego się jako zabezpieczenie wartości godziwej) ujmuje się w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na rachunkowości zabezpieczeń”,
- 2) zyski lub straty związane z pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka, korygują wartość bilansową zabezpieczanej pozycji i są ujmowane w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na rachunkowości zabezpieczeń”,
- 3) odsetki od zabezpieczających instrumentów pochodnych prezentowane są w tej samej linii rachunku wyników, w której prezentowane są odsetki od pozycji zabezpieczanych, tzn.: w wyniku odsetkowym,
- 4) wycena zabezpieczanych składników aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, wynikająca z czynników innych niż zabezpieczane ryzyka, ujmowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny do czasu zbycia lub terminu zapadalności tego składnika aktywów.

W przypadku, gdy zabezpieczenie wartości godziwej przestało spełniać kryteria stosowania rachunkowości zabezpieczeń, korektę wartości bilansowej instrumentu zabezpieczanego, wycenianego wg efektywnej stopy procentowej, rozlicza się liniowo w rachunku zysków i strat w okresie pozostałym do terminu wymagalności/zapadalności. Wycena zabezpieczanych składników aktywów finansowych klasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży, wynikająca z czynników innych niż zabezpieczane ryzyka, prezentowana jest w kapitale z aktualizacji wyceny do czasu zbycia lub terminu zapadalności tego składnika aktywów.

3.7. Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji

Przychody i koszty z tytułu opłat i prowizji ujmuje się zasadniczo według zasady memoriału, z chwilą wykonania usługi. Opłaty za uruchomienie kredytu dotyczące kredytów, które prawdopodobnie zostaną udzielone są odraczane (wraz z odnośnymi kosztami bezpośrednimi) i ujmowane w chwili ujęcia należności jako korekta efektywnej stopy procentowej kredytu. Koszty prowizji i opłat związanych z

kredytami wycenianymi wg ESP są rozliczane od daty ich poniesienia wg ESP. Opłaty z tytułu udostępnienia kredytów konsorcjalnych wykazuje się jako przychód po zakończeniu organizacji konsorcjum, jeżeli Bank nie zachował dla siebie żadnej części ryzyka kredytowego lub zachował część o tej samej efektywnej stopie procentowej, co inni uczestnicy. Prowizje i opłaty z tytułu negocjowania lub uczestnictwa w negocjowaniu transakcji na rzecz osoby trzeciej, takiej jak nabycie akcji/udziałów lub innych papierów wartościowych bądź nabycie lub zbycie przedsiębiorstwa, ujmują się z chwilą zrealizowania odnośnej transakcji. Opłaty z tytułu zarządzania portfelem i inne opłaty za usługi zarządzania, doradztwa i inne są wykazywane na podstawie odpowiednich umów o świadczenie usług, zazwyczaj proporcjonalnie do upływu czasu.

3.8. Przychody z tytułu wynagrodzenia za sprzedaż produktów ubezpieczeniowych

W zależności od typu kredytu Bank ujmując przychód z tytułu ubezpieczeń zgodnie z opracowanym modelem, który dzieli wynagrodzenie z tytułu sprzedaży produktu ubezpieczeniowego w proporcji odpowiednio wartości godziwej instrumentu finansowego oraz wartości godziwej usługi pośrednictwa w stosunku do sumy obu tych wartości. Wycena wartości godziwej obu elementów jest oparta na danych rynkowych.

Przychody z tytułu wynagrodzenia za sprzedaż produktów ubezpieczeniowych rozliczane są wg poniższych zasad:

- 1) wynagrodzenie pomniejszane jest o rezerwę na zwroty oszacowaną przez Bank na podstawie historycznych obserwacji wielkości zwrotów w trakcie życia produktu z tytułu rezygnacji z ubezpieczenia,
- 2) wynagrodzenie po uwzględnieniu pomniejszenia dzielone jest w ustalonej proporcji na:
 - część opłat dotyczących wykonania istotnej czynności polegającej na pośrednictwie w sprzedaży polis, które ujmują się jednorazowo w rachunku zysku i strat w pozycji przychody z tytułu opłat i prowizji,
 - pozostałą część przychodów, którą rozlicza się w czasie, jako integralną część stopy procentowej i ujmują w rachunku zysków i strat w pozycji przychody z tytułu odsetek.

Prawidłowość szacunków jest weryfikowana każdorazowo po powzięciu informacji o istotnych zmianach w tym zakresie, nie rzadziej niż na dzień bilansowy.

3.9. Inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych

Inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych wykazywane są według kosztu historycznego.

3.10. Aktywa i zobowiązania finansowe

BOŚ S.A. klasyfikuje swoje aktywa finansowe do następujących kategorii: aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, pożyczki i należności, inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności, oraz aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. O klasyfikacji inwestycji decyduje Zarząd Banku w momencie wykazania ich po raz pierwszy.

(a) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat

Kategoria ta obejmuje aktywa finansowe przeznaczone do obrotu oraz instrumenty pochodne, które nie zostały wyznaczone jako instrumenty zabezpieczające. Bank nie posiada aktywów finansowych przeznaczonych w momencie ich początkowego ujęcia do wyceny w wartości godziwej, z zyskami lub stratami ujmowanymi w rachunku zysków i strat. Zyski i straty z tytułu aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat odnoszone są na wynik działalności handlowej, natomiast przychody i koszty z tytułu odsetek, amortyzacji dyskonta i premii na wynik z tytułu odsetek. Składnik aktywów finansowych zalicza się do tej kategorii, jeżeli nabyty został przede wszystkim w celu sprzedaży w krótkim terminie lub stanowi instrument pochodny o ile nie został on wyznaczony jako instrument zabezpieczający.

(b) Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to niezaliczane do instrumentów pochodnych aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku, inne niż:

- (i) należności przeznaczone do sprzedaży w krótkim terminie (klasyfikowane jako przeznaczone do obrotu),
- (ii) zaklasyfikowane przy początkowym ujęciu jako instrumenty dostępne do sprzedaży,
- (iii) instrumenty, w których Bank nie odzyska zasadniczo całości zainwestowanej kwoty w sposób inny niż z powodu ryzyka kredytowego.

Przychody z tytułu odsetek ujmuje się w rachunku zysków i strat przez okres obowiązywania umów metodą efektywnej stopy procentowej.

(c) Utrzymywane do terminu zapadalności

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności to niezaliczane do pożyczek i należności aktywa finansowe o ustalonych lub możliwych do ustalenia płatnościach i ustalonym terminie zapadalności, które Zarząd zamierza i jest w stanie utrzymać do terminu zapadalności. Gdyby Bank dokonał sprzedaży istotnej części aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności klasyfikacja całej kategorii zostałaby zmieniona na aktywa dostępne do sprzedaży. Przychody i koszty z tytułu odsetek, premii i dyskonta ujmowane są w rachunku zysków i strat i odnoszone na wynik z tytułu odsetek.

(d) Dostępne do sprzedaży

Inwestycje dostępne do sprzedaży to inwestycje, które Bank zamierza utrzymywać przez czas nieokreślony, a które nie zostały zakwalifikowane ani do aktywów wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, ani do portfela aktywów utrzymywanych do terminu zapadalności, ani do pożyczek i należności. Mogą one zostać sprzedane, aby poprawić płynność lub w reakcji na zmiany stóp procentowych, kursów wymiany walut lub cen instrumentów kapitałowych. Zyski i straty z tytułu zmiany wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży są odnoszone do sprawozdania z całkowitych dochodów jako pozostałe całkowite dochody do czasu usunięcia danego składnika aktywów finansowych z bilansu lub utraty jego wartości – wówczas łączna kwota zysków i strat ujmowanych dotychczas w sprawozdaniu z całkowitych dochodów jako pozostałe całkowite dochody wykazywana jest w rachunku zysków i strat w pozycji wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych lub w pozycji wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości. Natomiast dyskonto, premie i odsetki naliczane według efektywnej stopy procentowej ujmowane są w rachunku zysków i strat i wykazywane w pozycji wynik z tytułu odsetek. Dywidendy z tytułu instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży są wykazywane w rachunku zysków i strat w pozycji przychody z tytułu dywidend w momencie ustanowienia prawa jednostki do otrzymania płatności.

Transakcje zakupu i sprzedaży aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, utrzymywanych do terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży ujmuje się na dzień przeprowadzenia transakcji – dzień, w którym Bank podejmie zobowiązanie do zakupu lub sprzedaży danego składnika aktywów. Pożyczki i należności wykazywane są w momencie wypłaty gotówki na rzecz kredytobiorcy. Aktywa finansowe ujmuje się początkowo według wartości godziwej powiększonej o koszty transakcyjne, z wyjątkiem aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, które początkowo wykazywane są według wartości godziwej. Aktywa finansowe wyłącza się ze sprawozdania z sytuacji finansowej, gdy prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z ich tytułu wygasły lub zostały przeniesione i Bank dokonał przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży i aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat są na dzień bilansowy wykazywane według wartości godziwej. Pożyczki i należności oraz inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności wykazywane są według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu), metodą efektywnej stopy procentowej.

W portfelu aktywów dostępnych do sprzedaży Bank posiada m.in.: obligacje komunalne, papiery wyemitowane przez banki, przez Skarb Państwa, bony NBP oraz instrumenty kapitałowe. Wartość godziwa papierów notowanych wynika z ich bieżącej ceny rynkowej. Jeżeli rynek na dany składnik aktywów finansowych nie jest aktywny (a także w odniesieniu do nienotowanych papierów wartościowych), Bank ustala wartość godziwą, stosując techniki wyceny. Obejmują one wykorzystanie

cen uzyskanych w ramach transakcji, które zostały dokonane w terminie bliskim dacie bilansowej na normalnych zasadach rynkowych jak również odwołanie się do innych, podobnych instrumentów, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych (w tym uwzględniając m.in.: marżę na ryzyko kredytowe) i inne metody wyceny powszechnie stosowane przez uczestników rynku (m.in. wycenę metodą porównawczą do spółek o zbliżonym profilu działalności notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. z uwzględnieniem dyskonta z tytułu braku płynności).

W rzadkich przypadkach, gdy zastosowanie takich modeli nie jest możliwe i nie ma możliwości ustalenia wartości godziwej w sposób rzetelny, instrumenty finansowe wykazywane są według kosztu nabycia.

(e) Zobowiązania finansowe

Zobowiązania przy początkowym ujęciu wykazuje się w wartości godziwej, a w okresie późniejszym wykazuje się je według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Jednostka wyłącza ze swojego bilansu zobowiązanie finansowe wtedy, gdy zobowiązanie wygasło, to znaczy kiedy obowiązek określony w umowie został wypełniony, umorzony lub wygasł. Zobowiązania z tytułu pochodnych instrumentów finansowych wyceniane są do wartości godziwej zgodnie z opracowanymi przez Bank modelami.

W Banku nie występują zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy.

3.11. Wyłączenie składników aktywów finansowych z bilansu

Bank dokonuje wyłączenia składników aktywów finansowych z bilansu wtedy i tylko wtedy, gdy wygasają umowne prawa do przepływów pieniężnych z tych aktywów lub przenosi składnik aktywów finansowych, a przeniesienie spełnia warunki wyłączenia z bilansu. W szczególności Bank dokonuje spisania należności kredytowych z bilansu w ciężar utworzonych odpisów z tytułu utraty wartości, gdy te należności są nieściągalne, to znaczy:

- koszty dalszej windykacji należności przekraczać będą spodziewane wpływy z windykacji;
- nieskuteczność egzekucji należności Banku stwierdzona została odpowiednim dokumentem właściwego organu postępowania egzekucyjnego;
- nie jest możliwe ustalenie majątku dłużnika nadającego się do egzekucji i nie jest znane miejsce pobytu dłużnika;
- roszczenia uległy przedawnieniu.

Ponadto, Bank dokonuje wyłączenia z ewidencji bilansowej z jednoczesnym przeniesieniem do ewidencji pozabilansowej należności kredytowych, które charakteryzują się następującymi parametrami:

- zaklasyfikowane do należności „straconych” przez okres co najmniej jednego roku.
- utworzona rezerwa celowa (odpowiadająca kwocie odpisu aktualizującego) była równa kwocie należności pozostającej do spłaty, co oznacza, że wartość netto należności była równa zero,
- odpis aktualizacyjny utworzony na ekspozycje był równy kwocie kapitału, a impairmentowa korekta odsetek była równa kwocie odsetek naliczonych, czyli wartość netto kredytów zgodnie z zasadami wyceny MSSF/MSR była równa zero,
- stan prawny ekspozycji – niezakończona upadłość, niezakończone kolejne postępowanie egzekucyjne prowadzone bezskutecznie od wielu lat nie wymagają ciągłego monitorowania.

W 2013 roku Bank dokonał wyłączenia z ewidencji bilansowej z jednoczesnym przeniesieniem do ewidencji pozabilansowej należności kredytowych należnych od 97 dłużników w wysokości 27,61 mln PLN z tyt. kapitału.

3.12. Utrata wartości aktywów finansowych

(a) Aktywa finansowe wykazywane według zamortyzowanego kosztu

Bank przeprowadza przegląd swojego portfela kredytowego pod kątem pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych w okresach miesięcznych. Utrata wartości ekspozycji kredytowych jest ponoszona, gdy istnieją obiektywne dowody utraty wartości na skutek wydarzeń, które nastąpiły po początkowym ujęciu danego składnika aktywów („indywidualne przesłanki utraty wartości”) oraz gdy wydarzenia te mają wpływ na oczekiwane przepływy pieniężne dotyczące tych aktywów, a przepływy te można wiarygodnie oszacować.

Pomiar utraty wartości ekspozycji kredytowych metodą indywidualną oparty jest na wyliczeniu bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej. W przypadku obniżenia wartości bieżącej możliwych do realizacji przepływów pieniężnych tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości. Oczekiwane przyszłe przepływy z zabezpieczeń, szacuje się na podstawie wartości windykacyjnej, pomniejszonej o koszty przejęcia i sprzedaży.

Przy wycenie metodą portfelową stosuje się miary statystyczne skonstruowane na bazie danych historycznych, dotyczące prawdopodobieństwa wystąpienia utraty wartości oraz stopnia odzysku dla danego portfela z uwzględnieniem wartości zaangażowania kredytowego w danym portfelu. Bank planuje przyszłe przepływy pieniężne na podstawie szacunków opartych na historycznych parametrach. Parametry decydujące o zaklasyfikowaniu ekspozycji kredytowej do konkretnej grupy homogenicznej odzwierciedlają zdolność dłużnika do spłaty całości zobowiązania zgodnie z warunkami umowy.

Przyjęta metodologia pomiaru utraty wartości i założenia, na podstawie których określa się szacunkowe kwoty przepływów pieniężnych i okresy, w których one następują, są poddawane regularnym przeglądom w celu zmniejszenia różnic pomiędzy szacunkową a rzeczywistą wielkością strat.

Wycena odpisów aktualizujących i rezerw utworzonych w złotych oraz w walutach obcych (włączając różnice kursowe) jest odnoszona odpowiednio na koszty lub przychody Banku z tytułu odpisów i rezerw.

b) Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej

Na każdy dzień bilansowy Bank ocenia, czy istnieją obiektywne przesłanki utraty wartości danego składnika aktywów finansowych lub grupy aktywów finansowych. W przypadku instrumentów kapitałowych klasyfikowanych jako inwestycje dostępne do sprzedaży, przy ocenie, czy nastąpiła utrata wartości, brany jest pod uwagę znaczny lub długotrwały spadek wartości papieru wartościowego poniżej jego wartości początkowej. Jeżeli istnieją tego rodzaju przesłanki dotyczące aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, łączna strata – ustalona jako różnica pomiędzy pierwotnym kosztem nabycia a bieżącą wartością godziwą, pomniejszona o utratę wartości danego składnika aktywów uprzednio wykazaną w rachunku zysków i strat - zostaje wyksięgowana z kapitału własnego i wykazana w rachunku zysków i strat. Odpisy z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych wykazane w rachunku zysków i strat nie są odwracane w rachunku zysków i strat. Jeżeli wartość godziwa instrumentu dłużnego klasyfikowanego jako dostępny do sprzedaży wzrośnie, a wzrost ten będzie można obiektywnie powiązać ze zdarzeniem, które nastąpiło po wykazaniu utraty wartości w rachunku zysków i strat, wówczas odpis z tytułu utraty wartości jest odwracany w rachunku zysków i strat.

(c) Umowy renegotiowane

Renegocjacja warunków spłaty może być przeprowadzana na każdym etapie spłaty kredytu. W ramach zmian warunków spłaty podejmowane są działania mające na celu odzyskanie całości należności Banku, bądź w sytuacjach szczególnych, zminimalizowanie wysokości przewidywanej straty Banku. Przesłanką do podjęcia kroków zmierzających do restrukturyzacji zadłużenia jest ustalenie na podstawie analizy sytuacji finansowej Klienta, ze szczególnym uwzględnieniem programu naprawczego, czy istnieje realna szansa na odzyskanie przez Kredytobiorcę zdolności kredytowej, a co za tym idzie możliwość spłaty zadłużenia.

3.13. Kompensowanie instrumentów finansowych

Składniki aktywów finansowych i zobowiązań finansowych kompensuje się i wykazuje w bilansie w kwocie netto wyłącznie wtedy, gdy Bank posiada ważny tytuł prawny do dokonania kompensaty ujętych kwot oraz zamierza rozliczyć się w kwocie netto lub jednocześnie zrealizować dany składnik aktywów i uregulować zobowiązanie.

3.14. Umowy sprzedaży i odkupu

Papiery wartościowe sprzedawane przy jednoczesnym zawarciu powiązanej umowy odkupu (transakcje repo, sell-buy-back) są prezentowane w sprawozdaniu finansowym jako inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, jeśli jednostka zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z posiadaniem danych papierów wartościowych. Zobowiązanie wobec kontrahenta ujmuje się w zobowiązaniach wobec innych banków lub zobowiązaniach wobec klientów, w zależności od jego charakteru. Zakupione papiery wartościowe z przyrzeczeniem odsprzedaży (transakcje reverse repo, buy-sell-back) ujmuje się jako kredyty i pożyczki udzielone innym bankom lub klientom, w zależności od ich charakteru. Różnicę pomiędzy ceną sprzedaży a odkupu traktuje się jako odsetki i ujmuje metodą efektywnej stopy procentowej przez okres obowiązywania umowy. Papiery wartościowe pożyczane kontrahentom nie są wyłączone z bilansu Banku.

Pożyczonych przez Bank papierów wartościowych nie ujmuje się w sprawozdaniu finansowym chyba, że zostały sprzedane osobom trzecim. W takim wypadku transakcje kupna i sprzedaży ujmuje się w sprawozdaniu finansowym, zaś odnośne zyski i straty uwzględnia się w wyniku na działalności handlowej. Obowiązek zwrotu pożyczonych papierów ujmuje się według wartości godziwej jako zobowiązania wobec klientów. Ryzyko i korzyści dotyczące papierów pozostają po stronie kontrahenta transakcji.

3.15. Gwarancje finansowe

Gwarancje finansowe to kontrakty, które wymagają od wystawcy dokonania wyspecyfikowanych wypłat pokrywających stratę poniesioną przez posiadacza z powodu nie dokonania przez określonego dłużnika płatności w terminie zgodnym z warunkami instrumentu dłużnego. Tego rodzaju gwarancji finansowych udziela się bankom, instytucjom finansowym i innym organizacjom w imieniu klientów w celu zabezpieczenia kredytów, linii kredytowych i innych bankowych narzędzi finansowania.

W momencie początkowego ujęcia, gwarancje finansowe wycenia się w sprawozdaniu finansowym w wartości godziwej na dzień udzielenia gwarancji.

Po początkowym ujęciu zobowiązania Banku wynikające z takich gwarancji wycenia się według wyższej z dwóch kwot: wartości początkowego ujęcia pomniejszonej o amortyzację naliczoną w celu ujęcia w rachunku zysków i strat przychodu z tytułu prowizji naliczanych liniowo przez okres trwania gwarancji oraz dokonanego na dzień bilansowy szacunku wydatków, które powstaną w przypadku realizacji gwarancji. Szacunki te określa się na podstawie historii poniesionych strat z gwarancji w przeszłości oraz oceny prawdopodobieństwa realizacji gwarancji. Wzrost odpisu na zobowiązania związany z gwarancjami obciąża rachunek zysków i strat w pozycji wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości.

3.16. Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowane instrumenty pochodne są oddzielane od umów i traktowane jak instrumenty pochodne, jeżeli spełnione są następujące warunki:

- charakter ekonomiczny i ryzyko wbudowanego instrumentu nie są ściśle związane z ekonomicznym charakterem i ryzykiem umowy, w którą dany instrument jest wbudowany;
- samodzielny instrument z identycznymi warunkami realizacji jak instrument wbudowany spełniałby definicję instrumentu pochodnego;
- instrument hybrydowy (złożony) nie jest wykazywany w wartości godziwej, a zmiany jego wartości godziwej nie są ujmowane w zysku lub stracie.

Wbudowane instrumenty pochodne są wykazywane w podobny sposób jak samodzielne instrumenty pochodne, które nie są uznane za instrumenty zabezpieczające.

Zakres, w którym zgodnie z MSR 39 cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej (głównego kontraktu) obejmuje również sytuacje, gdy waluta umowy zasadniczej jest walutą zwyczajową dla kontraktów zakupu lub sprzedaży pozycji niefinansowych na rynku dla danej transakcji.

Oceny, czy dany wbudowany instrument pochodny podlega wydzieleniu Bank dokonuje na moment jego początkowego ujęcia.

3.17. Pochodne instrumenty finansowe

Pochodne instrumenty finansowe wykazywane są w wartości godziwej, począwszy od dnia zawarcia transakcji. Wartość godziwą ustala się w oparciu o notowania instrumentów na aktywnych rynkach, lub w oparciu o techniki wyceny, w tym modele bazujące na zdyskontowanych przepływach pieniężnych. Wszystkie instrumenty pochodne o dodatniej wartości godziwej prezentowane są w bilansie jako aktywa, a o wartości ujemnej jako zobowiązania.

3.18. Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży

Aktywa trwale zalicza się do „przeznaczonych do sprzedaży” i wykazuje według niższej z dwóch kwot: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty doprowadzenia do sprzedaży, jeżeli ich wartość bilansową realizuje się przede wszystkim w drodze transakcji sprzedaży, a nie bieżącego używania.

Jeśli jednostka zaklasyfikowała składnik aktywów (lub grupę do zbycia) jako przeznaczony do sprzedaży, ale jego wartość bilansowa nie zostanie odzyskana w drodze transakcji sprzedaży tylko poprzez jego dalsze wykorzystanie, jednostka zaprzestaje klasyfikacji tego składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczonego do sprzedaży.

Jednostka wycenia składnik aktywów, który nie jest dłużej klasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży (lub nie wchodzi już w skład grupy do zbycia zaklasyfikowanej jako przeznaczona do sprzedaży) w kwocie niższej z:

- a) jego wartości bilansowej z dnia poprzedzającego klasyfikację składnika aktywów (lub grupy do zbycia) jako przeznaczonego do sprzedaży, skorygowanej o amortyzację lub aktualizację wyceny, która zostałaby ujęta, gdyby składnik aktywów (lub grupa do zbycia) nie został zaklasyfikowany jako przeznaczony do sprzedaży i
- b) wartości odzyskiwalnej z dnia podjęcia decyzji o jego niesprzedawaniu.

3.19. Wartości niematerialne

(a) Licencje i oprogramowanie komputerowe

Zakupione licencje oraz wytworzone we własnym zakresie oprogramowanie komputerowe aktywuje się w wysokości kosztów poniesionych na zakup i przygotowanie do używania konkretnego oprogramowania komputerowego. Aktywowane koszty amortyzuje się przez szacowany okres użytkowania oprogramowania metodą liniową.

Wydatki związane z utrzymaniem programów komputerowych ujmowane są jako koszty z chwilą poniesienia lub koszty rozliczane w czasie.

Okres ekonomicznego użytkowania wartości niematerialnych zawiera się w przedziale powyżej 1 roku do 15 lat.

(b) Nakłady na wartości niematerialne

Bank aktywuje koszty poniesione na etapie prac rozwojowych przedsięwzięcia prowadzonego we własnym zakresie jedynie w przypadku, gdy Bank ma możliwość i zamiar ukończenia oraz użytkowania wytwarzanego składnika wartości niematerialnych, posiada stosowne środki techniczne i finansowe służące ukończeniu prac rozwojowych i użytkowaniu składnika oraz ma możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych, które można bezpośrednio przyporządkować czynnościom tworzenia, produkcji i przystosowania składnika aktywów do użytkowania w sposób zamierzony przez kierownictwo.

Aktywowane koszty amortyzuje się metodą liniową po zakończeniu prac rozwojowych. Szacowany okres użytkowania określony jest indywidualnie.

(c) Testowanie utraty wartości

Wartości niematerialne są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa jest niezwłocznie obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeżeli wartość bilansowa przewyższa szacunkową wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej wartości niematerialnych pomniejszonej o koszty ich sprzedaży i wartości użytkowej.

3.20. Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazuje się według kosztu historycznego pomniejszonego o umorzenie. Koszt historyczny uwzględnia wydatki bezpośrednio związane z nabyciem danych aktywów.

Późniejsze nakłady uwzględnia się w wartości bilansowej danego środka trwałego lub ujmuje jako odrębny środek trwały (tam, gdzie jest to właściwe) tylko wówczas, gdy jest prawdopodobne, że z tytułu tej pozycji nastąpi wpływ korzyści ekonomicznych do Banku, zaś koszt danej pozycji można wiarygodnie zmierzyć. Wszelkie pozostałe wydatki na naprawę i konserwację odnoszone są do rachunku zysków i strat w okresie obrotowym, w którym je poniesiono.

Grunty nie podlegają amortyzacji. Amortyzację środków trwałych nalicza się metodą liniową przez okresy ich użytkowania, które dla poszczególnych grup środków trwałych wynoszą:

- 40 lat dla budynków,
- 10 lat dla ulepszeń w obcym środku trwałym, lub krócej, jeżeli tak wynika z umowy,
- 3-10 lat dla urządzeń i środków transportu.

Weryfikacji wartości końcowej i okresów użytkowania środków trwałych dokonuje się również na każdy dzień bilansowy.

Amortyzowane środki trwałe są badane pod kątem utraty wartości zawsze, gdy występują zdarzenia lub okoliczności wskazujące, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Wartość bilansowa środka trwałego jest niezwłocznie obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej, jeżeli wartość bilansowa przewyższa szacunkową wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna jest wyższą z dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego pomniejszonej o koszty jego sprzedaży i wartości użytkowej.

Zyski i straty z tytułu zbycia środków trwałych ustala się drogą porównania wpływów ze sprzedaży z ich wartością bilansową i ujmuje w rachunku zysków i strat.

Inwestycje rozpoczęte dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia, pomniejszonych o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania.

3.21. Leasing

W momencie zawarcia umowy ustala się czy umowa zawiera leasing. Dokonuje się tego w oparciu o istotę umowy i wymaga to oceny, czy:

- wywiązanie się z umowy zależy od korzystania z określonego aktywa lub aktywów, oraz
- umowa przekazuje prawo do użytkowania składnika aktywów.

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Umowa jest klasyfikowana jako leasing operacyjny jeśli nie następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu.

Całość opłat leasingowych dokonanych w ramach leasingu operacyjnego jest rozliczana w ciężar kosztów metodą liniową w okresie trwania umowy leasingowej. W przypadku rozwiązania umowy leasingu przed upływem okresu jej obowiązywania ewentualna płatność wymagana na rzecz leasingodawcy tytułem kary umownej, powiększa koszty w okresie, w którym nastąpiło rozwiązanie umowy.

3.22. Odroczony podatek dochodowy

Na potrzeby sprawozdania finansowego podatek odroczony obliczany jest metodą zobowiązań bilansowych. Bank tworzy rezerwę i aktywa na przejściowe różnice z tytułu odroczonego podatku dochodowego wywołane odmiennością momentu uznawania przychodów za osiągnięte oraz kosztów za poniesione zgodnie ze stosowanymi zasadami rachunkowości i przepisami o podatku dochodowym od osób prawnych.

Główne różnice przejściowe powstają z tytułu aktualizacji wyceny pewnych aktywów i zobowiązań finansowych, w tym kontraktów pochodnych, rezerw na świadczenia emerytalne i inne świadczenia po okresie zatrudnienia, a także strat podatkowych do odliczenia.

Rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowane są w pełnej wysokości z wyjątkiem:

- sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na zysk lub stratę brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatknych różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który umożliwi wykorzystanie różnic przejściowych z wyjątkiem, gdy składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynika z początkowego ujęcia składnika aktywów lub zobowiązań pochodzącego z transakcji, która:

- a) nie jest połączeniem jednostek gospodarczych; oraz
- b) nie wpływa w momencie przeprowadzania transakcji na wynik finansowy brutto ani na dochód do opodatkowania (stratę podatkową).

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych w pozostałych całkowitych dochodach jest ujmowany również w pozostałych całkowitych dochodach.

Odroczony podatek dochodowy ustala się przy zastosowaniu stawek (i przepisów) podatkowych, które zgodnie z oczekiwaniami będą obowiązywać w momencie realizacji odnośnych aktywów z tytułu

odroczonego podatku dochodowego lub uregulowania zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Bank kompensuje ze sobą aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego z rezerwami z tytułu odroczonego podatku dochodowego wtedy i tylko wtedy, gdy posiada możliwy do wyegzekwowania tytuł prawny do przeprowadzenia kompensat należności ze zobowiązaniami z tytułu bieżącego podatku i odroczonego podatku dochodowy ma związek z tym samym podatnikiem i tym samym organem podatkowym.

3.23. Aktywa przejęte za długi

Aktywa przejęte za długi wycenia się na moment ich początkowego ujęcia w kwocie odpowiadającej ich wartości godziwej. W przypadku, gdy wartość godziwa przejętych aktywów jest wyższa od kwoty długu, różnica stanowi zobowiązanie wobec kredytobiorcy i jest zwracana na rachunek właściciela przejętego majątku po pomniejszeniu o koszty poniesione w związku z przejęciem, przechowaniem i wyceną.

W Banku nie występują aktywa przejęte za długi.

3.24. Przedpłaty, rozliczenia międzyokresowe i przychody przyszłych okresów

Przedpłaty dotyczą kosztów poniesionych w bieżącym roku obrotowym, a dotyczących okresów przyszłych. Są one ujmowane w bilansie w pozycji inne aktywa.

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów stanowią koszty dotyczące bieżącego okresu, które będą poniesione przez Bank w okresach przyszłych. Bierne międzyokresowe rozliczenia kosztów oraz przychody przyszłych okresów są prezentowane w bilansie w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

3.25. Rezerwy na świadczenia pracownicze

Bank tworzy rezerwy na zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych ustalone w oparciu o oszacowania tego rodzaju zobowiązań na podstawie modelu aktuarialnego. Stosowany przez jednostkę model aktuarialny w celu ustalenia wartości bieżącej swoich zobowiązań z tytułu określonych świadczeń oraz związanych z nimi kosztów bieżącego zatrudnienia - oraz tam gdzie ma to zastosowanie - kosztów przeszłego zatrudnienia wykorzystuje metodę prognozowanych uprawnień jednostkowych. Zgodnie z metodą prognozowanych uprawnień jednostkowych (czasami znaną pod nazwą metody świadczeń narosłych w stosunku do stażu pracy lub metody „świadczenie/staż pracy”), każdy okres wykonywania pracy jest postrzegany jako powodujący powstanie dodatkowej jednostki uprawnienia do świadczeń i każda jednostka uprawnienia do świadczeń wyliczana jest oddzielnie przed wejściem w skład ostatecznego zobowiązania. Zyski i straty aktuarialne ujmowane są w całości w całkowitych innych dochodach.

3.26. Rezerwy

Rezerwy ujmuje się wówczas, gdy spełnione są łącznie następujące warunki:

- na dzień bilansowy Bank posiada obecny, prawny lub zwyczajowo oczekiwany obowiązek wydatkowania środków, wynikający ze zdarzeń przeszłych; przy czym do określenia istnienia tego obowiązku wykorzystywane są opinie prawne,
- gdy prawdopodobieństwo zaistnienia wydatku z tytułu zaspokojenia roszczeń jest wyższe niż prawdopodobieństwo braku takiego wydatku, oraz
- gdy wielkość tego wydatku można wiarygodnie oszacować.

Rezerwy wyceniane są w bieżącej wartości nakładów, które jak się oczekuje, będą niezbędne do wypełnienia obowiązku, z uwzględnieniem wartości pieniądza w czasie (jeśli jest to istotne), oraz ryzyka związanego z danym obowiązkiem.

W przypadku dyskontowania kwoty przewidywanego wydatku, wzrost rezerwy spowodowany upływem czasu wykazuje się jako koszt z tytułu odsetek.

3.27. Kapitał własny

Kapitały własne stanowią kapitały i fundusze tworzone zgodnie z obowiązującym prawem, właściwymi ustawami oraz ze statutem Banku.

(a) Kapitał podstawowy

Na kapitał podstawowy składa się zarejestrowany kapitał zakładowy i kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej.

Kapitał zakładowy wykazywany jest według wartości nominalnej, zgodnie ze statutem oraz wpisem do Krajowego Rejestru Sądowego.

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej tworzony jest z nadwyżki osiągniętej przy emisji akcji powyżej wartości nominalnej pozostałej po pokryciu kosztów emisji.

(b) Akcje własne.

W przypadku wykupu akcji własnych, kwota zapłaty za akcje własne obciąża kapitał własny i jest wykazywana w bilansie w odrębnej pozycji „akcje własne”.

(c) Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje zmianę wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wynikającą z ich wyceny oraz podatek odroczony od pozycji ujętych w kapitale z aktualizacji wyceny, zyski lub straty związane z instrumentem zabezpieczającym, z tytułu efektywnej części zabezpieczenia oraz zyski i straty aktuarialne w programie określonych świadczeń.

(d) Zyski zatrzymane

Zyski zatrzymane obejmują niepodzielony wynik finansowy oraz pozostałe kapitały tj. pozostały kapitał zapasowy, pozostałe kapitały rezerwowe oraz fundusz ogólnego ryzyka.

Pozostałe kapitały tworzone są z odpisów z zysku i są przeznaczone na cele określone w statucie lub przepisach prawa.

3.28. Płatności na bazie akcji

W Banku realizowany jest program motywacyjny, w ramach którego kluczowym członkom kadry menedżerskiej przyznawane są prawa do nabycia akcji Banku Ochrony Środowiska S.A.

Koszt transakcji rozliczanych z pracownikami w instrumentach kapitałowych jest wyceniany przez odniesienie do wartości godziwej na dzień przyznania praw. Wartość godziwa ustalana jest przy zastosowaniu symulacji Monte Carlo. Przy wycenie transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych uwzględniane są rynkowe warunki nabycia uprawnień (związane z ceną akcji jednostki dominującej) oraz warunki inne niż warunki nabycia uprawnień.

Koszt transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych jest ujmowany wraz z odpowiadającym mu wzrostem wartości kapitału własnego w okresie, w którym spełnione zostały warunki dotyczące wyników i świadczenia pracy, kończącym się w dniu, w którym określeni pracownicy zdobędą pełne uprawnienia do świadczeń („dzień nabycia praw”). Skumulowany koszt ujęty z tytułu transakcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych na każdy dzień bilansowy do dnia nabycia praw odzwierciedla stopień upływu okresu nabywania praw oraz liczbę nagród, do których prawa – w opinii Zarządu na ten dzień, opartej na możliwie najlepszych szacunkach liczby instrumentów kapitałowych – zostaną ostatecznie nabyte.

Koszt z tytułu opcji menedżerskich, dla których nie spełnione zostały nierynkowe warunki związane z dokonaniem lub warunkami związanymi ze świadczeniem pracy nie jest rozpoznawany. W przypadku

niespełnienia rynkowych warunków nabycia uprawnień koszty z tytułu programu są ujmowane, o ile pozostałe (nierynkowe) warunki związane z dokonaniem oraz warunki związane ze świadczeniem pracy zostały spełnione.

W przypadku modyfikacji warunków przyznawania nagród rozliczanych w instrumentach kapitałowych, w ramach spełnienia wymogu minimum ujmuje się koszty, jak w przypadku gdyby warunki te nie uległy zmianie. Ponadto, ujmowane są koszty z tytułu każdego wzrostu wartości transakcji w wyniku modyfikacji, wycenione na dzień zmiany.

W przypadku anulowania nagrody rozliczanej w instrumentach kapitałowych, jest ona traktowana w taki sposób, jakby prawa do niej zostały nabyte w dniu anulowania, a wszelkie jeszcze nieujęte koszty z tytułu nagrody są niezwłocznie ujmowane. Dotyczy to również nagród, w przypadku których warunki inne niż warunki nabycia uprawnień będące pod kontrolą jednostki dominującej lub pracownika nie są spełnione. Jednakże w przypadku zastąpienia anulowanej nagrody nową nagrodą – określoną jako nagroda zastępcza w dniu jej przyznania, nagroda anulowana i nowa nagroda są traktowane tak, jakby stanowiły modyfikację pierwotnej nagrody, tj. w sposób opisany powyżej.

Koszty z tytułu programu są ujmowane w kapitale w korespondencji z kosztami wynagrodzeń (wyłącznie w części dotyczącej pracowników Banku) oraz jako zwiększenie udziałów w jednostkach zależnych (w części dotyczącej pozostałych osób uprawnionych).

3.29. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Dla potrzeb rachunku przepływów pieniężnych, środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych obejmują pozycje wymagalne w ciągu trzech miesięcy od dnia nabycia, w tym: kasę, środki w bankach centralnych o możliwościach dysponowania, bony skarbowe oraz inne kwalifikujące się bony, kredyty i pożyczki udzielone innym bankom, należności od innych banków oraz krótkoterminowe papiery wartościowe Skarbu Państwa.

3.30. Dane porównawcze

Na dzień 31 grudnia 2013 roku, w związku ze zmianą podejścia Banku do sposobu rozpoznawania przychodu z tytułu opłat i prowizji związanych z produktami ubezpieczeniowymi, zostały dokonane zmiany w stosunku do uprzednio publikowanych sprawozdań finansowych na 31 grudnia 2012 roku. W opinii Banku obecna prezentacja lepiej odzwierciedla istotę i ekonomiczną treść opisanych pozycji.

Począwszy od 1 stycznia 2013 roku Bank zastosował zmieniony MSR 19 Świadczenia pracownicze. Zmieniony standard wymaga m.in. ujmowania zysków i strat wynikających z przeszacowania zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych w innych całkowitych dochodach, a nie jak dotychczas w wyniku finansowym. Zmiany do standardu mają zastosowanie retrospektywne zgodnie z MSR 8.

Poniżej zaprezentowane zostały przekształcone dane porównawcze za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012 roku oraz na dzień 31 grudnia oraz 1 stycznia 2012 roku ujęte w niniejszym sprawozdaniu finansowym.

Pozycja w rachunku zysków i strat	Tytuł	12 miesięcy zakończonych		
		31-12-2012		31-12-2012 dane zaprezentowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym
		dane opublikowane	wpływ korekty	
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	Zmiana prezentacji przychodów dotyczących prowizji ubezpieczeniowych	897 389	2 365	899 754
Wynik z tytułu odsetek		273 530	2 365	275 895
Przychody z tytułu opłat i prowizji	Korekta przychodów dotyczących prowizji ubezpieczeniowych	101 566	-5 724	95 842
Wynik z tytułu opłat i prowizji		83 577	-5 724	77 853
Pozostałe przychody operacyjne	Zmiana prezentacji przychodów z tytułu rozwiązanych rezerw na urlopy i świadczenia pracownicze	6 781	-2 139	4 642
Pozostałe koszty operacyjne	Zmiana prezentacji korekt naliczeń dotyczących lat ubiegłych.	-10 063	-1 722	-11 785
Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości	Zmiana prezentacji korekt naliczeń dotyczących lat ubiegłych.	-54 095	1 722	-52 373
Ogólne koszty administracyjne	Zmiana prezentacji przychodów z tytułu rozwiązanych rezerw na urlopy i świadczenia pracownicze oraz zmiany zgodnie z MSR 19	-313 402	988	-312 414
Wynik na działalności operacyjnej		61 545	-4 510	57 035
Zysk brutto		61 545	-4 510	57 035
Obciążenia podatkowe		-3 056	857	-2 199
- część odroczone	Zmiana obciążeń z tyt. podatku odroczonego	3 223	857	4 080
Zysk netto		58 489	-3 653	54 836

Pozycja w nocie zysk przypadający na jedną akcję	12 miesięcy zakończonych		
	12-12-2012 dane opublikowane	wpływ korekty	12-12-2012 dane zaprezentowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym
Zysk netto	58 489	-3 653	54 836
Podstawowy zysk na akcję (wyrażony w zł, gr.)	2,94		2,75

Pozycja w sprawozdaniu z całkowitych dochodów	Tytuł	12 miesięcy zakończonych		
		31-12-2012 dane opublikowane	wpływ korekty	31-12-2012 dane zaprezentowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym
Zysk netto	Korekta przychodów z tytułu prowizji do rozliczenia w czasie.	58 489	-3 653	54 836
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych	zmiany zgodnie z MSR 19	-	1 151	1 151
Podatek odroczony		-	-219	-219
Całkowity dochód ogółem		90 047	-2 721	87 326

Tytuł		31-12-2012		31-12-2012
Pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku		dane opublikowane	wpływ korekty	dane zaprezentowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Prowizje rozliczane w czasie (ESP)	11 122 509	-7 165	11 115 344
Inne aktywa	Prowizje rozliczane w czasie od obligacji własnych	70 760	-1 019	69 741
Aktywa z tytułu podatku dochodowego		31 178	1 361	32 539
- odroczone		24 987	1 361	26 348
Aktywa razem		16 781 328	-6 823	16 774 505
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	Prowizje rozliczane w czasie	2 586 478	-725	2 585 753
Zobowiązania podporządkowane	Prowizje rozliczane w czasie	327 008	-294	326 714
Zobowiązania razem		15 368 018	-1 019	15 366 999
Kapitał z aktualizacji wyceny	Przeszacowanie zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych zgodnie z MSR 19	45 270	932	46 202
Zyski zatrzymane		608 094	-6 736	601 358
Kapitał własny razem		1 413 310	-5 804	1 407 506
Kapitał własny i zobowiązania razem		16 781 328	-6 823	16 774 505

Tytuł		01-01-2012		01-01-2012
Pozycja w sprawozdaniu z sytuacji finansowej Banku		dane opublikowane	wpływ korekty	dane zaprezentowane w niniejszym sprawozdaniu finansowym
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Prowizje rozliczane w czasie	11 348 901	-7 976	11 340 925
Inne aktywa	Prowizje rozliczane w czasie od obligacji własnych	32 509	-1 103	31 406
Aktywa z tytułu podatku dochodowego		28 373	1 515	29 888
- odroczone		28 373	1 515	29 888
Aktywa razem		15 505 426	-7 564	15 497 862
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	Prowizje rozliczane w czasie	1 965 136	-906	1 964 230
Zobowiązania podporządkowane	Prowizje rozliczane w czasie	222 783	-197	222 586
Zobowiązania razem		14 396 124	-1 103	14 395 021
Zyski zatrzymane	Korekta przychodów z tytułu prowizji do rozliczenia w czasie	552 983	-6 461	546 522
Kapitał własny razem		1 109 302	-6 461	1 102 841
Kapitał własny i zobowiązania razem		15 505 426	-7 564	15 497 862

4. Korekty błędów dotyczących poprzednich okresów

W okresie dwunastu miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2013 roku oraz 31 grudnia 2012 roku nie wystąpiła konieczność dokonania korekty błędów poprzednich okresów.

5. Ważniejsze oszacowania i oceny

Sporządzenie sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF zatwierdzonymi przez UE wymaga zastosowania pewnych istotnych z punktu widzenia rachunkowego oszacowań. Wymaga również od Zarządu stosowania własnego osądu przy stosowaniu przyjętych zasad rachunkowości. Zagadnienia, w odniesieniu do których wymagana jest większa doza osądu, zagadnienia bardziej złożone, założenia i szacunki znaczące z punktu widzenia sprawozdania finansowego zostały przedstawione poniżej:

(a) Utrata wartości kredytów i pożyczek

W obszarze ryzyka kredytowego w 2013 roku, w stosunku do stanu z końca 2012 roku, nastąpił wzrost poziomu wyliczonych odpisów aktualizacyjnych i rezerw na zobowiązania pozabilansowe o 9,1 mln zł.

Ogółem w segmencie klientów korporacyjnych i finansów publicznych na koniec 2013 roku w stosunku do 2012 roku nastąpiło zwiększenie poziomu odpisów aktualizujących o 19,7 mln zł. W odniesieniu do należności banków, nastąpiło zmniejszenie poziomu odpisów aktualizujących o 1,3 mln zł w odniesieniu do poziomu z 2012 roku, wynikające z realizacji zawartych porozumień i umów restrukturyzacyjnych. W segmencie klientów detalicznych w 2013 roku spadł poziom odpisów aktualizacyjnych o 10,6 mln zł do 2012 roku.

Poziom odpisów aktualizacyjnych na kapitał należności brutto wyliczony na koniec grudnia 2013 roku wyniósł 305,1 mln zł w stosunku do 297,3 mln zł na koniec 2012 roku.

W grudniu 2013 roku przeprowadzono analizę wrażliwości odpisów na zmiany parametrów portfelowych PD i LGD w metodzie portfelowej i grupowej. W przypadku wzrostu PD o 0.1 pkt. proc. i jednoczesnym spadku stóp odzysku o 10 pkt. proc., stan odpisów wzrósłby o ok. 25,8 mln zł i w takiej wysokości wpłynąłby na wynik Banku.

(b) Utrata wartości instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży

Bank rozpoznaje utratę wartości instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży, gdy wystąpiło znaczne lub długotrwałe obniżenie ich wartości godziwej poniżej wartości początkowej. Ustalenie, czy obniżenie jest znaczne lub długotrwałe, wymaga zastosowania własnej oceny. Wykazanie utraty wartości może również być wskazane, gdy istnieją dowody na pogorszenie się sytuacji finansowej emitenta, branży lub sektora gospodarki, technologii lub przepływów z działalności operacyjnej i finansowej.

(c) Dłużne papiery utrzymywane do terminu zapadalności

Bank stosuje zalecenia MSR 39 dotyczące klasyfikowania aktywów finansowych innych niż instrumenty pochodne o stałych lub możliwych do ustalenia płatnościach i określonym terminie zapadalności jako aktywa utrzymywane do terminu zapadalności. Klasyfikacja ta w znacznym stopniu oparta jest na własnej ocenie. Dokonując tej oceny, Bank ocenia swój zamiar i możliwości utrzymywania tych papierów do terminu zapadalności. Jeżeli Bank nie utrzyma papierów do terminu zapadalności, będzie musiał zmienić klasyfikację całej kategorii na aktywa dostępne do sprzedaży (z wyjątkiem pewnych okoliczności, jak np. sprzedaż o niewielkiej wartości krótko przed datą zapadalności). Dłużne papiery wyceniane są wtedy według wartości godziwej, a nie zamortyzowanego kosztu. W przypadku sprzedaży wartość portfela papierów utrzymywanych do terminu zapadalności na dzień 31 grudnia 2013 roku byłaby wyższa w porównaniu z wartością księgową o 44 754 tys. zł, zaś na dzień 31 grudnia 2012 roku o 66 882 tys. zł.

(d) Wartość godziwa instrumentów finansowych

Wartość instrumentów finansowych nie notowanych na aktywnych rynkach ustala się stosując modele wyceny przyjęte na rynku. Uwzględniają one m.in. zdyskontowaną (za pomocą krzywej zerokuponowej z marżą) do wartości obecnej ocenę przyszłych przepływów pieniężnych, porównywalne ceny transakcyjne (jeśli istnieją), jak również odniesienie do podobnych instrumentów kwotowanych na aktywnych rynkach. W rzadkich przypadkach, gdy zastosowanie takich modeli nie

jest możliwe i nie ma możliwości ustalenia wartości godziwej w sposób rzetelny, instrumenty finansowe wykazywane są według kosztu nabycia. Informacje dotyczące wrażliwości instrumentów finansowych znajdują się w Nocie 44.

(e) Rezerwa na zobowiązania i roszczenia

W dniu 21 listopada 2013 r. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK) ogłosił wyrok w sprawie opłat interchange, w którym m.in. zmienił Decyzję nr DAR 15/2006 Prezesa UOKiK z dnia 29 grudnia 2006 r. w ten sposób, że zmienił wysokość kar nałożonych na banki przez Prezesa UOKiK. W przypadku BOŚ SA nastąpiło zmniejszenie kary. W związku z powyższym nastąpiło rozwiązanie rezerwy z kwoty 2 895 tys. zł. do 64 tys. zł.

(f) Rezerwa na świadczenia pracownicze – rezerwa na nagrody jubileuszowe, odprawy emerytalne i rentowe

W poprzednich latach pracownikom przysługiwały nagrody jubileuszowe. Zgodnie z obecnie obowiązującym w Banku Regulaminem nagrody jubileuszowe nie będą wypłacane od 1 stycznia 2014 roku.

Prawo do odprawy emerytalnej przysługuje każdemu pracownikowi, który osiągnie wiek emerytalny.

Odprawy emerytalne związane ze świadczeniami lub zasiłkami przedemerytalnymi oraz przejścia na emeryturę w ramach zwolnień grupowych nie są uwzględnione w obliczeniach i w przypadku ich wystąpienia w przyszłości, rezerwa taka powinna zostać przeliczona odrębnie.

Odprawa rentowa przysługuje pracownikowi, który nabył trwałą niezdolność do pracy uprawniającą do pobierania świadczenia rentowego w ramach ubezpieczenia społecznego.

Podstawa wymiaru zarówno odprawy emerytalnej, jak i rentowej obliczana jest na podstawie wynagrodzenia pracownika, obliczanego jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy, w momencie nabycia uprawnień do odprawy.

Wysokość odprawy w zależności od posiadanego stażu pracy w Banku Ochrony Środowiska S.A. wynosi w relacji do podstawy wymiaru:

do 10 lat pracy	-	100%
po 10 latach pracy	-	200%
po 15 latach pracy	-	250%

Do obliczeń przyjęte zostały wynagrodzenia pracowników na dzień 31 grudnia 2013 roku.

Analiza wrażliwości

Przeprowadzono analizę wrażliwości wartości obecnej przyszłych zobowiązań na zmianę poszczególnych założeń przy pozostałych założeniach niezmiennych. Rozpatrywano następujące wahania zakładanych parametrów:

1. Wzrost i spadek stopy procentowej do dyskontowania przyszłych świadczeń o 25 punktów bazowych;
Zmiana wartości obecnej przyszłych zobowiązań odzwierciedla ryzyko stopy procentowej. Wartość obecną zobowiązań oblicza się przy użyciu stopy dyskonta określonej przez odniesienie do rentowności obligacji skarbowych. Spadek oprocentowania obligacji powoduje zwiększenie zobowiązań programu.
2. Wzrost zakładanej stopy przyrostu płac od 2015 roku o 100 punktów bazowych;
Zmiana wartości obecnej przyszłych zobowiązań odzwierciedla ryzyko wzrostu wynagrodzeń. Wartość obecną zobowiązań oblicza się przez odniesienie do przyszłych wynagrodzeń pracowników. Większy niż zakładany wzrost wynagrodzeń spowoduje wzrost zobowiązań.
3. Spadek współczynników rotacji o 10%.

Zmiana wartości obecnej przyszłych zobowiązań odzwierciedla ryzyko rotacji. Wartość obecną zobowiązań oblicza się przy założeniu pewnego poziomu rotacji pracowników. Jeśli rzeczywista rotacja w przyszłości będzie mniejsza niż zakładana, zobowiązania wzrosną.

Warianty	Bazowy	Spadek stopy dyskontowej	Wzrost stopy dyskontowej	Wzrost stopy przyrostu płac	Współczynniki rotacji obniżone o 10%
Stopa przyrostu płac	2.5% (0% w 2014)	2.5% (0% w 2014)	2.5% (0% w 2014)	3.5% (0% w 2014)	2.5% (0% w 2014)
Stopa procentowa	4,25%	4,0%	4,5%	4,25%	4,25%
Odprawy emerytalno- rentowe	3 420	3 511	3 333	3 778	3 499
Zmiana procentowa		2,6%	-2,5%	10,5%	2,3%

Wyżej opisana analiza wrażliwości nie musi być reprezentatywnym przedstawieniem faktycznych zmian wysokości wartości obecnej przyszłych zobowiązań opisanych powyżej. Jest mało prawdopodobne, by zmiany poszczególnych założeń występowały w izolacji od innych, ponieważ pewne założenia mogą być skorelowane.

Ryzyka związane z odprawami emerytalno-rentowymi:

Ryzyko stopy procentowej	Bieżącą wartość zobowiązań oblicza się przy użyciu stopy dyskonta określonej przez odniesienie do rentowności obligacji skarbowych. Spadek oprocentowania obligacji powoduje zwiększenie zobowiązań programu.
Ryzyko wynagrodzeń	Wartość bieżącą zobowiązań oblicza się przez odniesienie do przyszłych wynagrodzeń pracowników. Większy niż zakładany wzrost wynagrodzeń spowoduje wzrost zobowiązań.
Ryzyko rotacji	Bieżącą wartość zobowiązań oblicza się przy założeniu pewnego poziomu rotacji pracowników. Jeśli rzeczywista rotacja w przyszłości będzie mniejsza niż zakładana, zobowiązania wzrosną.

(g) Składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego

Bank rozpoznaje składnik aktywów z tytułu podatku odroczonego bazując na założeniu, że w przyszłości zostanie osiągnięty zysk podatkowy pozwalający na jego wykorzystanie. Pogorszenie uzyskiwanych wyników podatkowych w przyszłości mogłoby spowodować, że założenie to stałoby się nieuzasadnione.

6. Zarządzanie ryzykiem

6.1. Ryzyko kredytowe

Zarządzanie ryzykiem skoncentrowane jest bezpośrednio w Banku, z uwagi na fakt, że aktywa Banku stanowią przeważającą część aktywów Grupy na dzień 31 grudnia 2013 roku. Wobec powyższego, opis metodologii dotyczący procesu zarządzania ryzykiem kredytowym odnosi się do Banku.

(a) Definicja ryzyka kredytowego

Ryzyko kredytowe jest to ryzyko związane z zagrożeniem niewywiązania się kredytobiorcy z postanowień umowy kredytowej, w szczególności chodzi o niedotrzymanie terminu bądź brak spłaty kapitału, odsetek oraz pozostałych kosztów kredytowania. Poziom ryzyka kredytowego jest zależny od rodzaju, wielkości i celu wykorzystania kredytu oraz możliwości jego obsługi przez kredytobiorcę.

(b) Metody zarządzania ryzykiem

Bank zarządzał ryzykiem kredytowym stosując w szczególności:

- 1) postępowanie przy ocenie ryzyka pojedynczej transakcji, ustanawianiu zabezpieczeń oraz podejmowaniu decyzji kredytowych,
- 2) monitorowanie poziomu ryzyka, limitowanie oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
- 3) modele ratingowe i scoringowe wykorzystywane w ocenie ryzyka klientów indywidualnych i instytucjonalnych,
- 4) portfelowy pomiar ryzyka kredytowego,
- 5) system raportowania dla kadry kierowniczej Banku,
- 6) systemy informatyczne, wspierające realizację wyżej wymienionych zadań.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym Bank realizował w ujęciu jednostkowym (transakcja kredytowa) oraz portfelowym.

Zarządzanie ryzykiem pojedynczych transakcji realizowane było z uwzględnieniem następujących zasad:

- 1) każda transakcja kredytowa wymagała wszechstronnej oceny ryzyka kredytowego, której wyrazem był rating wewnętrzny lub ocena scoringowa,
- 2) podstawą pozytywnej decyzji kredytowej było posiadanie przez klienta zdolności kredytowej,
- 3) pomiar ryzyka kredytowego potencjalnych oraz zawartych transakcji kredytowych dokonywany był na etapie udzielania kredytu oraz monitorowania,
- 4) proces kredytowy zapewniał niezależność oceny poziomu ryzyka kredytowego od służb sprzedaży,
- 5) decyzje kredytowe podejmowane były wyłącznie przez osoby do tego uprawnione,
- 6) oferowane klientowi warunki transakcji kredytowej zależały od poziomu ryzyka kredytowanego związanego z klientem i/lub transakcją.

Bank uzależniał podjęcie finansowania od:

- 1) posiadania przez kredytobiorcę zdolności kredytowej do spłaty wnioskowanego zadłużenia w terminach uzgodnionych z Bankiem,
- 2) przedstawienia zabezpieczenia spłaty w formie i wartości akceptowanej przez Bank oraz spełnienia innych kryteriów warunkujących podjęcie finansowania takich jak, w szczególności, pożądana charakterystyka zachowania klienta wobec Banku i na rynku bankowym.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w ujęciu portfelowym Bank realizował wykorzystując różne metody pomiaru i wyceny ryzyka kredytowego, w tym:

- 1) prawdopodobieństwo niewypłacalności,
- 2) oczekiwaną stratę kredytową,
- 3) macierze migracji pomiędzy okresami opóźnienia lub klasami ryzyka,
- 4) analizę generacji kredytów (kredytów udzielanych w danym okresie czasu),
- 5) udział i strukturę kredytów zagrożonych,
- 6) udział i strukturę ekspozycji spełniających przesłankę indywidualnej utraty wartości.

(c) Procesy ustalone w celu zarządzania ryzykiem

Ocena ryzyka kredytowego dokonywana była w Banku z wykorzystaniem metod ratingowych i scoringowych, tworzonych, rozwijanych i nadzorowanych w Obszarze Ryzyka. Odstąpienie od przyjętego sposobu oceny ryzyka wymagało akceptacji dyrektora Departamentu Oceny Ryzyka Kredytowego, która dokonywana była jednocześnie ze wskazaniem indywidualnej zasady oceny ryzyka, zapewniający adekwatniejszy w danej sytuacji jego pomiar.

Bank monitorował ryzyko kredytowe przez cały okres funkcjonowania transakcji kredytowej. Częstotliwość i zakres monitorowania były zależne od poziomu identyfikowanego ryzyka.

W procesie oceny i monitorowania ryzyka Bank wykorzystywał informacje pochodzące z wewnętrznych baz danych oraz ze źródeł zewnętrznych, w szczególności z Biura Informacji Kredytowej S.A.

W celu wczesnej identyfikacji zagrożenia zwiększonym ryzykiem braku terminowej obsługi lub spłaty zadłużenia albo ryzykiem utraty lub spadku wartości przyjętego zabezpieczenia Bank stosował system wczesnego ostrzegania.

W przypadku zidentyfikowania sytuacji mogących zagrozić terminowej spłacie Bank podejmował działania restrukturyzacyjne.

W Banku funkcjonowały zasady nadawania i przeglądu uprawnień do podejmowania decyzji kredytowych. Przy ustalaniu wysokości kompetencji w szczególności organom jednoosobowo podejmującym decyzje kredytowe, uwzględniane były: doświadczenie i umiejętności analityczne, portfel kredytowy oraz kompetencje analityków biznesowych zatrudnionych w jednostce.

Decyzje kredytowe podejmowane były zgodnie z przyznanym zakresem kompetencji.

Podejmując decyzje kredytowe w sprawie transakcji zawieranych z członkami organów Banku lub osobami zajmującymi stanowiska kierownicze w Banku albo podmiotami powiązanymi z nimi kapitałowo lub organizacyjnie Bank uwzględniał wymogi ustawy Prawo bankowe.

Decyzje kredytowe podejmowane były na podstawie rekomendacji w sprawie zawarcia transakcji wydanej przez osobę dokonującą oceny ryzyka.

Bank dążył do tego, aby każda transakcja była zabezpieczona chyba, że kwota transakcji nie przekraczała dopuszczalnej przez Bank kwoty zaangażowania wolnego od zabezpieczenia. Poziom zabezpieczenia był uzależniony od poziomu ryzyka generowanego przez transakcję, w tym w szczególności od rodzaju transakcji i długości jej trwania.

Ustalając wartość zabezpieczenia Bank kierował się zasadą ostrożnej wyceny.

Przy wyborze formy zabezpieczenia Bank uwzględniał:

- należyta ochronę interesów Banku,
- wysokość kosztów związanych z ustanowieniem danego zabezpieczenia,
- możliwość szybkiego upłynnienia danego zabezpieczenia.

(d) Narzędzia/techniki służące do pomiaru ryzyka

Klient i transakcja podlegały wszechstronnej ocenie ryzyka kredytowego.

Bank różnicował modele oceny ryzyka w zależności od rodzaju klienta i transakcji kredytowej.

Model oceny ryzyka kredytowego dla osób fizycznych ubiegających się o finansowanie na cele niezwiązane z działalnością gospodarczą obejmował ocenę zdolności kredytowej do spłaty zadłużenia, ocenę wiarygodności (ocenę scoringową) oraz ocenę zachowania klienta w oparciu o informacje z Biura Informacji Kredytowej S.A.

Model oceny ryzyka klientów ubiegających się o finansowanie na cele związane z prowadzeniem działalności gospodarczej uwzględniał dwa obszary: ocenę klienta i ocenę transakcji (ocena ratingowa).

Ocena klienta dokonywana była się na podstawie elementów ilościowych i jakościowych. Ocena ilościowa dotyczyła podstawowych, z punktu widzenia generowania wyniku finansowego i zachowania płynności, obszarów działalności klienta. Ocena jakościowa obejmowała ocenę w szczególności: planów rozwojowych, doświadczenia i umiejętności osób zarządzających, jakości relacji klienta z otoczeniem zewnętrznym, w tym z Bankiem.

Ocena klienta dokonywana była na tle sytuacji ekonomicznej branży, lokalnego rynku i kraju. Dodatkowo, ocena uwzględniała skalę narażenia klienta na negatywne skutki zmian stóp

procentowych i kursów walutowych oraz stosowaną przez klienta politykę zabezpieczeń przed ryzykiem kursowym i stopy procentowej.

W przypadku finansowania klienta funkcjonującego w ramach grupy podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie Bank oceniał ryzyko kredytowe z uwzględnieniem wpływu sytuacji podmiotów powiązanych.

Ocena transakcji dokonywana była w szczególności na podstawie oceny celu finansowania, długości okresu kredytowania i wartości zabezpieczenia spłaty. Bank ustanawiał taką strukturę finansowania, aby zapewnić podział ryzyka pomiędzy kredytobiorcę i Bank, głównie poprzez odpowiednie do skali ryzyka zaangażowanie środków własnych kredytobiorcy.

Ocena ryzyka weryfikowana była przez eksperta ds. ryzyka kredytowego - pracownika wyspecjalizowanego w identyfikacji ryzyk i doborze adekwatnych form ich mitygacji. Tylko w przypadku transakcji mało istotnych kwotowo, ocena ryzyka dokonywana bez aktywacji Eksperta, na podstawie oceny ratingowej lub scoringowej.

Wewnętrzne systemy informatyczne stosowane do pomiaru ryzyka kredytowego

Dla celów pomiaru ryzyka kredytowego stosowane były:

- 1) dla klientów instytucjonalnych - system informatyczny RatingKred oraz system informatyczny SZRK (System Zarządzania Ryzykiem Kredytowym),
- 2) dla klientów indywidualnych - system informatyczny CCPM (System Wsparcia Sprzedaży Kredytów Detalicznych) oraz system informatyczny SZRK (System Zarządzania Ryzykiem Kredytowym).

(e) Opis poszczególnych ryzyk koncentracji, sposobów ich pomiaru, monitorowania

W ramach nadzoru nad koncentracją wierzytelności kredytowych Bank identyfikował, dokonywał pomiaru i monitorował ryzyka koncentracji zaangażowania na poziomie:

- 1) pojedynczego klienta/transakcji oraz
- 2) portfela kredytowego.

Na poziomie klienta i transakcji ryzyko koncentracji zaangażowania zarządzane było poprzez przestrzeganie nadzorczych limitów zaangażowania, wynikających z przepisów Prawa Bankowego, jak również poprzez uzależnienie procesu oceny ryzyka i monitorowania oraz podejmowania decyzji kredytowych i biznesowych od kwoty zaangażowania kredytowego.

Na poziomie portfela kredytowego zarządzanie koncentracją zaangażowań dokonywane było poprzez przestrzeganie limitów wewnętrznych, zatwierdzonych przez Zarząd Banku.

W szczególności Bank stosował następujące limity:

- branżowe – określające zaangażowanie Banku w najbardziej ryzykowne branże,
- geograficzne – zaangażowanie wobec innych krajów,
- dotyczące parametrów produktowych – np. maksymalne LTV,
- dotyczące portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie i finansujących nieruchomości – wynikające z Rekomendacji KNF,
- udziału kredytów walutowych w portfelu kredytów Banku,
- udziału zaangażowania w jeden segment klienta,
- dotyczące jakości portfela pożyczek gotówkowych udzielanych przez pośredników finansowych.

Bank monitoruje i raportuje wykorzystanie limitów. W przypadku wystąpienia przekroczeń postępuje zgodnie z wewnętrznymi Uchwałami oraz podejmuje działania mitygujące ryzyko.

6.1.1. Opis metodologii rozpoznawania utraty wartości ekspozycji kredytowych

Bank dokonuje przeglądu ekspozycji kredytowych polegającego na identyfikacji ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, przeprowadzaniu pomiaru utraty wartości oraz ustalaniu wysokości odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości tych ekspozycji w okresach miesięcznych.

W tym celu Bank przeprowadza podział ekspozycji kredytowych, uwzględniający wielkość ich zaangażowania oraz charakterystykę ryzyka, na ekspozycje wyceniane metodą indywidualną i metodą portfelową oraz przeprowadza ocenę tych ekspozycji pod względem wystąpienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości.

Za ekspozycje kredytowe, które utraciły wartość Bank uznaje te ekspozycje, dla których wystąpiły przesłanki utraty wartości wynikające z jednego lub więcej zdarzeń mających miejsce po początkowym ujęciu ekspozycji w księgach Banku i zdarzenie powodujące stratę ma wpływ na oczekiwane przepływy pieniężne wynikające z tej ekspozycji, których wiarygodne oszacowanie jest możliwe.

Za przesłanki utraty wartości Bank uznaje w szczególności:

- opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekraczające 90 dni, z wyłączeniem ekspozycji kredytowych banków, dla których przyjmuje się opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekraczające 14 dni,
- pogorszenie się w okresie kredytowania sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika, wyrażające się zaklasyfikowaniem do klasy ratingowej 14 i gorszej, wskazującej na zagrożenie dla spłaty zadłużenia,
- zawarcie umowy restrukturyzacyjnej lub zastosowanie ulgi w spłacie wierzytelności,
- wystąpienie innych zdarzeń, będących równoważnymi z wejściem klienta w stan niewypłacalności, skutkującymi niemożliwością terminowej spłaty zadłużenia.

Pomiar utraty wartości ekspozycji kredytowych metodą indywidualną oparty jest na wyliczeniu bieżącej wartości oczekiwanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych z zastosowaniem pierwotnej efektywnej stopy procentowej. W przypadku obniżenia wartości bieżącej możliwych do realizacji przepływów pieniężnych, tworzony jest odpis z tytułu utraty wartości odpowiadający przewidywanej stracie kredytowej z tytułu nie wywiązania się dłużnika ze zobowiązań wobec Banku pomniejszonej o korektę odsetek impairmentowych (IKON - korekta pomniejszająca przychody odsetkowe Banku). Oczekiwane przyszłe przepływy z zabezpieczeń, szacuje się na podstawie wartości windykacyjnej, pomniejszonej o koszty przejęcia i sprzedaży.

Metodę indywidualną pomiaru utraty wartości stosuje się w odniesieniu do:

1) ekspozycji kredytowych indywidualnie istotnych:

- spełniających przesłanki indywidualnej utraty wartości, lub
- dotyczących klienta, wobec którego Bank posiada inne ekspozycje kredytowe, dla których rozpoznano przesłankę indywidualnej utraty wartości (propagacja utraty wartości), lub

2) ekspozycji kredytowych restrukturyzowanych, które na dzień wyceny nie są indywidualnie istotne, jednak w poprzednim okresie wyceniane były metodą indywidualną,

3) ekspozycji restrukturyzowanych, bez względu na indywidualną istotność tych ekspozycji, w przypadku gdy dla danej umowy nastąpiło renegotjonowanie warunków umowy więcej niż dwa razy, lub Bank zawarł umowę restrukturyzacji, zawieszającą spłaty kredytu na określony czas, w którym kredytobiorca zobowiązał się do sprzedaży nieruchomości,

4) ekspozycji kredytowych nieistotnych, posiadających nietypowe charakterystyki ryzyka kredytowego.

Pomiar portfelowej utraty wartości dokonywany jest w oparciu o parametry pomiaru utraty wartości szacowane metodami statystycznymi na podstawie danych historycznych, dla wyodrębnionych portfeli,

grupowanych dla celów łącznego pomiaru utraty wartości według podobnych charakterystyk ryzyka kredytowego. Historyczne trendy strat są oczyszczane ze zdarzeń jednorazowych.

Bank w wycenie portfelowej stosuje podział na 7 portfeli:

- klienci detaliczni kredyty hipoteczne udzielone w PLN,
- klienci detaliczni kredyty hipoteczne udzielone w walucie obcej,
- klienci detaliczni pożyczki gotówkowe,
- klienci detaliczni pożyczki hipoteczne,
- klienci detaliczni pozostali,
- klienci korporacyjni, w tym instytucje finansowe oraz klienci segmentu funduszy ekologicznych,
- klienci segmentu finansów publicznych.

Odpis aktualizujący tworzony jest dla wszystkich ekspozycji kredytowych Banku, wyłączając ekspozycje nowo nabyte w ciągu ostatniego miesiąca.

Dla ekspozycji, dla których nie zidentyfikowano przesłanki utraty wartości, Bank tworzy odpisy aktualizujące na wypadek zaistniałych, ale jeszcze niezidentyfikowanych strat (tzw. odpis IBNR). Odpis pokrywa straty, które wystąpiły na moment pomiaru utraty wartości, ale nie zostały jeszcze rozpoznane na poziomie indywidualnym.

Metodyka i założenia przyjęte przez Bank do szacowania utraty wartości podlegają regularnej analizie w celu zmniejszenia rozbieżności pomiędzy stratami szacowanymi, a rzeczywistymi.

6.1.2. Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom

Poniżej zaprezentowano wartości brutto lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom w podziale na grupy ratingowe nadane przez Moody's, Fitch oraz Standard & Poor's (S&P).

	31-12-2013	31-12-2012
Moody's		
A1	3 267	1 861
A2	536	4 293
A3	82 912	10 109
Aa3	-	20 489
Baa1	7 277	9 922
Caa1	-	4 101
Caa2	165	-
Fitch		
A	15 801	27
A-	6	-
BBB	77	-
BBB+	-	2
S&P		
A	-	22 976
A-	10 810	-
bez ratingu * \		
	19 897	22 144
Razem brutto	140 748	95 924
Odpisy aktualizujące lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	-518	-1 844
Razem netto	140 230	94 080

*\ Lokatom w innych bankach oraz kredytom i pożyczkom udzielonym innym bankom, które nie posiadają ratingów zewnętrznych przypisane zostały ratingi wewnętrzne Banku. Poniżej przedstawiono zestawienie wg ratingów wewnętrznych i odpowiadające im klasy ratingów zewnętrznych wg Moody's.

Rating wewnętrzny	Odpowiadająca klasa wg Moody's	31-12-2013	Odpowiadająca klasa wg Moody's	31-12-2012
A	Aaa, Aa1, Aa2, Aa3,	-	Aaa, Aa1, Aa2, Aa3,	-
B	A1, A2, A3, Baa1	-	A1, A2, A3, Baa1	-
C	Baa2, Baa3	-298	Baa2, Baa3	-
D	Ba1, Ba2	15 088	Ba1, Ba2	15 117
E	Ba3, B1	-	Ba3, B1	-
F	B2	5 107	B2	7 027
Razem		19 897		22 144

6.1.3. Kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom

	31-12-2013	31-12-2012
Kredyty i pożyczki bez przesłanki utraty wartości, w tym:	11 536 973	10 533 895
Kredyty i pożyczki, które nie są zaległe	11 274 169	10 271 213
Kredyty i pożyczki, które są zaległe	262 804	262 682
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości, ale nie wykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne	141 653	132 634
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości i wykazujące utratę wartości	685 645	754 062
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	12 364 271	11 420 591
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom	-305 112	-297 309
Pozostałe należności	17	1 373
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:	12 059 176	11 124 655
- klienci	12 054 714	11 115 344
- banki	4 462	9 311

2013-12-31	Kredyty korporacyjne oraz dla sektora finansów publicznych	Kredyty mieszkaniowe	Pozostałe kredyty detaliczne	Banki	Razem
Kredyty i pożyczki bez przesłanki utraty wartości	6 907 145	3 750 508	879 612	-292	11 536 973
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości, ale nie wykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne	132 666	3 283	5 704	-	141 653
- oceniane indywidualnie	132 666	3 283	5 704	-	141 653
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości i wykazujące utratę wartości	405 300	164 106	110 967	5 272	685 645
- oceniane indywidualnie	375 367	98 396	29 621	5 272	508 656
Odpisy na kredyty i pożyczki bez przesłanki utraty wartości (IBNR)	-11 679	-10 468	-7 460	-	-29 607
Odpisy na kredyty i pożyczki posiadające przesłankę utraty wartości, w tym:	-163 941	-52 792	-58 254	-518	-275 505
- oceniane indywidualnie	-142 516	-31 741	-11 417	-518	-186 192
Razem wartość netto	7 269 491	3 854 637	930 569	4 462	12 059 159
Pozostałe należności netto					17
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto					12 059 176

2012-12-31	Kredyty korporacyjne oraz dla sektora finansów publicznych	Kredyty mieszkaniowe	Pozostałe kredyty detaliczne	Banki	Razem
Kredyty i pożyczki bez przesłanki utraty wartości	6 090 406	3 689 040	754 422	27	10 533 895
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości, ale nie wykazujące utraty wartości ze względu na szacowane przepływy pieniężne	122 043	2 817	7 774	-	132 634
- oceniane indywidualnie	122 043	2 817	7 774	-	132 634
Kredyty i pożyczki posiadające przesłanki utraty wartości i wykazujące utratę wartości	476 121	153 733	113 080	11 128	754 062
- oceniane indywidualnie	436 944	83 941	27 017	11 128	559 030
Odpisy na kredyty i pożyczki bez przesłanki utraty wartości (IBNR)	-9 992	-12 944	-6 849	-	-29 785
Odpisy na kredyty i pożyczki posiadające przesłankę utraty wartości, w tym:	-145 913	-48 458	-71 309	-1 844	-267 524
- oceniane indywidualnie	-124 886	-24 453	-12 155	-1 844	-163 338
Razem wartość netto	6 532 665	3 784 188	797 118	9 311	11 123 282
Pozostałe należności netto					1 373
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto					11 124 655

(a) Kredyty i pożyczki (wartość brutto), które nie są zaległe i w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości

Dla kredytów i pożyczek dla których nie zanotowano żadnych opóźnień w spłacie (nawet 1 dnia) nie rozpoznaje się utraty wartości pod warunkiem, że nie wystąpiły inne przesłanki utraty wartości. Są to należności klientów o dobrej sytuacji ekonomiczno-finansowej, o regularnych spłatach, dla których nie występowały przesłanki utraty wartości, a odpisy tworzone na poniesione, lecz niezidentyfikowane straty. Poniżej zaprezentowano kwoty brutto kredytów i pożyczek, które nie były przeterminowane i dla których nie rozpoznano utraty wartości w podziale na klasy klientów.

Ogólna charakterystyka klas ratingowych przedstawia się następująco :

Rating 1	Najwyższa jakość kredytowa
Rating 2	Bardzo wysoka jakość kredytowa
Rating 3	Wysoka jakość kredytowa
Ratingi 4-5	Bardzo dobra jakość kredytowa
Ratingi 6-7	Dobra jakość kredytowa
Ratingi 8-9	Zadowalająca jakość kredytowa
Ratingi 10-11	Przeciętna i słaba jakość kredytowa
Ratingi 12-13	Bardzo słaba jakość kredytowa
Ratingi 14-16	Brak zdolności kredytowej (jakość kredytowa nie występuje)

Dane do sprawozdań prezentowane są w podziale na następujące segmenty:

- klientów korporacyjnych
- klientów detalicznych
- finansów publicznych
- banków.

	Rating	31-12-2013	31-12-2012
Kredyty dla podmiotów korporacyjnych			
	(1-3)	32 999	25 744
	(4-5)	204 434	299 987
	(6-7)	971 595	619 002
	(8-9)	1 451 715	888 531
	(10-11)	1 019 891	891 280
	(12-13)	284 104	153 216
	bez ratingu	323	123 584
Razem kredyty dla podmiotów korporacyjnych		3 965 061	3 001 344
Kredyty dla podmiotów detalicznych			
	osoby prywatne	4 263 528	4 085 621
	klienci z ratingiem	49 807	60 005
	bez ratingu	62 209	52 381
	mikroprzedsiębiorstwa ze scoringiem*\	43 119	54 740
Razem kredyty dla podmiotów detalicznych		4 418 663	4 252 747
Kredyty dla finansów publicznych			
	(1-3)	-	738
	(4-5)	75 301	211 573
	(6-7)	1 052 404	1 079 927
	(8-9)	1 649 715	1 618 566
	(10-11)	67 054	78 381
	(12-13)	34 665	10 595
	bez ratingu	11 428	17 295
Razem kredyty dla finansów publicznych		2 890 567	3 017 075
Kredyty dla pozostałych klientów		-122	47
w tym Banki		-292	27
Razem		11 274 169	10 271 213

Klasy ratingowe są prezentowane według stanu na datę sprawozdawczą.

*\ Ocena scoringowa jest statystyczną miarą kredytobiorcy - mikroprzedsiębiorstwa obrazującą jego skłonność do spłaty zadłużenia, w wyniku oceny scoringowej, Bank klasyfikuje mikroprzedsiębiorstwo do jednej z grup scoringowych, których charakterystyka przedstawia się następująco:

Grupa scoringowa 1	Bardzo dobry
Grupa scoringowa 2	Dobry
Grupa scoringowa 3	Przeciętny
Grupa scoringowa 4	Mierny
Grupa scoringowa 5	Dostateczny
Grupa scoringowa 6	Nieakceptowalny

Mikroprzedsiębiorstwa	Scoring	31-12-2013	31-12-2012
	(1)	14 436	18 874
	(2)	12 004	17 503
	(3)	12 318	13 145
	(4)	3 693	3 816
	(5)	485	1 359
	(6)	183	43
Razem		43 119	54 740

(b) Kredyty i pożyczki (wartość brutto), które są zaległe na dzień sprawozdawczy, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości w podziale na klasy klientów

Jako zaangażowanie przeterminowane przyjmuje się sumę zaangażowania wobec klienta, dla którego przynajmniej jedna z należności Banku jest przeterminowana o jeden lub więcej dni. Dla kredytów i pożyczek przeterminowanych krócej niż 90 dni nie rozpoznaje się utraty wartości, chyba że inne dostępne informacje świadczą o jej wystąpieniu. Dla kredytów i pożyczek, których bieżąca wartość godziwa przekracza wartość ekspozycji mimo spełnienia przesłanek utraty wartości odpis aktualizujący nie jest rozpoznawany.

Poniżej zaprezentowano kwoty brutto kredytów i pożyczek, które były przeterminowane, lecz dla których nie rozpoznano utraty wartości w podziale na klasy klientów.

31-12-2013 Opóźnienia w spłacie	Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	Kredyty dla klientów detalicznych	Kredyty dla finansów publicznych	Razem
Od 1 do 30 dni	12 061	167 033	37 855	216 949
Od 31 do 60 dni	458	30 728	250	31 436
Od 61 do 90 dni	722	13 674	-	14 396
pow. 90 dni	-	23*\	-	23
Razem	13 241	211 458	38 105	262 804

*\ transakcje o kapitale poniżej progu istotności nie wykazują przesłanek utraty wartości

31-12-2012 Opóźnienia w spłacie	Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	Kredyty dla klientów detalicznych	Kredyty dla finansów publicznych	Razem
Od 1 do 30 dni	18 627	142 803	29 108	190 538
Od 31 do 60 dni	536	34 655	19 907	55 098
Od 61 do 90 dni	1 019	13 259	2 768	17 046
pow. 90 dni	-	-	-	-
Razem	20 182	190 717	51 783	262 682

Opis ustanowionych zabezpieczeń zamieszczono w notce 6.1.3.(e)

(c) Kredyty i pożyczki (wartość brutto) w przypadku których wykazano utratę wartości.

Poniżej przedstawiono należności brutto, w przypadku których wykazano utratę wartości w podziale na segmenty.

	31-12-2013	31-12-2012
kredyty dla klientów korporacyjnych	531 610	586 767
kredyty dla klientów detalicznych	284 060	277 402
kredyty dla finansów publicznych	6 357	11 399
banki	5 271	11 128
Razem	827 298	886 696

Opis ustanowionych zabezpieczeń zamieszczono w nocie 6.1.3.(e)

W odniesieniu do segmentu ekspozycji kredytowych banków 2 ekspozycje zostały określone jako z utratą wartości, dla tych ekspozycji łączna wartość należności brutto wg stanu na koniec grudnia 2013 roku wyniosła 5 271 tys. zł, natomiast kwota odpisu aktualizującego na koniec grudnia 2013 roku wyniosła 519 tys. zł. Wartość godziwa zabezpieczeń dla tych ekspozycji wynosiła 0. Wartość należności brutto wg stanu na koniec grudnia 2012 roku w odniesieniu do ekspozycji banków, które utraciły wartość wyniosła 11 128 tys. zł, kwota odpisu aktualizującego dla tych ekspozycji wyniosła 1 844 tys. zł.

(d) Podział portfela kredytów i pożyczek Banku wg ratingów/scoringu, i w podziale na klasy klientów

	Rating	31-12-2013	31-12-2012
Kredyty dla podmiotów korporacyjnych	(1-3)	33 000	25 744
	(4-5)	214 191	311 564
	(6-7)	974 043	629 878
	(8-9)	1 494 063	911 232
	(10-11)	1 052 209	1 031 303
	(12-13)	457 411	247 687
	(14-16)	278 436	320 930
	bez ratingu	6 560	129 955
Razem kredyty dla podmiotów korporacyjnych		4 509 913	3 608 293
Kredyty dla podmiotów detalicznych	osoby prywatne	4 723 928	4 516 686
	klienci z ratingiem	50 954	60 898
	bez ratingu	78 458	65 746
	mikroprzedsiębiorstwa ze scoringiem*\	60 840	77 536
Razem kredyty dla podmiotów detalicznych		4 914 180	4 720 866
Kredyty dla finansów publicznych	(1-3)	-	738
	(4-5)	81 966	212 038
	(6-7)	1 064 135	1 084 537
	(8-9)	1 666 349	1 660 980
	(10-11)	70 129	83 657
	(12-13)	34 664	10 595
	(14-16)	6 356	10 416
	bez ratingu	11 429	17 296
Razem kredyty dla finansów publicznych		2 935 028	3 080 257
Kredyty dla pozostałych klientów		5 150	11 175
w tym Banki		4 980	11 155
Razem		12 364 271	11 420 591
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom		-305 112	-297 309
Pozostałe należności		17	1 373
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:		12 059 176	11 124 655
- klienci		12 054 714	11 115 344
- banki		4 462	9 311

Klasy ratingowe są prezentowane według stanu na datę sprawozdawczą.

* \ Mikroprzedsiębiorstwa	Scoring	31-12-2013	31-12-2012
	(1)	14 919	19 078
	(2)	15 735	19 727
	(3)	15 469	17 853
	(4)	3 889	3 935
	(5)	543	2 412
	(6)	10 285	14 531
Razem		60 840	77 536

(e) Opis ustanowionych zabezpieczeń na kredyty i pożyczki

Bank przyjmował na zabezpieczenie wierzytelności zabezpieczenia rzeczowe i osobiste. Podstawowe rodzaje przyjmowanych przez Bank prawnych zabezpieczeń dla ekspozycji kredytowych:

- ekspozycje wobec klientów detalicznych – nieruchomości mieszkalne, zastawy rejestrowe, poręczenia osób fizycznych,
- ekspozycje wobec klientów instytucjonalnych – nieruchomości komercyjne, zabezpieczenia gotówkowe lub równoważne z gotówką, gwarancje i poręczenia podmiotów gospodarczych o dobrej kondycji ekonomiczno-finansowej, papiery wartościowe, przewłaszczenia i zastaw na maszynach i urządzeniach, ubezpieczenia.

Bank preferował zabezpieczenia kredytów:

- które umożliwiały zmniejszenie tworzonych odpisów aktualizacyjnych,
- łatwo zbywalne, dające możliwość osiągnięcia ceny pokrywającej wierzytelność Banku.

Bank stosował jednocześnie kilka form zabezpieczenia swoich wierzytelności w celu zwiększenia możliwości odzyskania wierzytelności w przypadku podjęcia przez Bank działań windykacyjnych. Ustalając wartość zabezpieczenia, Bank kierował się przede wszystkim zasadą ostrożnej wyceny i przyjmował wartość możliwą do uzyskania w przyszłości w momencie zaspokajania się z przedmiotu zabezpieczenia.

Bank korygował wartości zabezpieczenia stosując wskaźniki korekty ustalone indywidualnie dla poszczególnych przedmiotów zabezpieczenia. Wartość zabezpieczenia co do zasady podlegała monitorowaniu w okresach kwartalnych.

Zasadą stosowaną w Banku było ustanowienie prawnego zabezpieczenia przed uruchomieniem środków z udzielanego kredytu.

(f) Przejęte zabezpieczenia

Bank klasyfikuje przejęte zabezpieczenia jako aktywa przejęte za długi i wycenia zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości opisanymi w nocie 3.24 niniejszego sprawozdania finansowego.

Przed przejęciem majątkowych zabezpieczeń wierzytelności Banku, obowiązującą zasadą jest posiadanie koncepcji zagospodarowania przejmowanych zabezpieczeń. Dokument określający koncepcję zagospodarowania zawiera wszelkie niezbędne informacje, istotne do podjęcia decyzji o przejęciu przedmiotu zabezpieczenia na własność Banku, a w szczególności:

- przewidywane do poniesienia koszty związane z ewentualnym dozorem, przechowywaniem, ubezpieczeniem, podatkami, itp.
- informacje dotyczące potencjalnego nabywcy, wynegocjowanej ceny oraz warunków płatności, w przypadku planowanej sprzedaży przedmiotu zabezpieczenia,
- opłacalność transakcji.

Majątkowe zabezpieczenia wierzytelności, które były przejmowane przez Bank, w większości posiadały już nabywców i transakcja sprzedaży była dla Banku opłacalna. W takich przypadkach zadłużenie kredytowe było obniżane o uzyskaną cenę zbycia, a nie wartość wynikającą z wyceny rzeczoznawcy (zazwyczaj cena uzyskana z transakcji sprzedaży jest niższa od wartości ustalonej przez rzeczoznawcę w wycenie).

Jedną ze stosowanych form odzyskiwania wierzytelności jest ich sprzedaż. Wysokość ceny sprzedaży wierzytelności jest zależna między innymi od majątkowych zabezpieczeń rzeczowych wierzytelności. W tych przypadkach, kiedy zbycie wierzytelności zabezpieczonej majątkiem rzeczowym jest dla Banku bardziej opłacalne niż przejmowanie majątku na aktywa do zbycia, a następnie jego sprzedaż, zawierane są transakcje sprzedaży wierzytelności wraz z rzeczowym majątkiem zabezpieczającym wierzytelność.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku Bank nie posiadał aktywów z tytułu przejętych zabezpieczeń.

6.1.4. Dłużne papiery wartościowe

Tabele poniżej prezentują rating nadany przez Moody's dla dłużnych papierów wartościowych:

31-12-2013	Skarb Państwa	NBP	Banki	Pomocnicze instytucje finansowe	Finanse publiczne	Razem
Moody's						
A2	2 020 796	-	-	-	-	2 020 796
bez ratingu	-	1 999 584	-	7 693	605 613	2 612 890
Razem	2 020 796	1 999 584	-	7 693	605 613	4 633 686

31-12-2012	Skarb Państwa	NBP	Banki	Pomocnicze instytucje finansowe	Finanse publiczne	Razem
Moody's						
A2	1 886 762	-	-	-	-	1 886 762
bez ratingu	-	1 449 316	29 227	8 273	545 121	2 031 937
Razem	1 886 762	1 449 316	29 227	8 273	545 121	3 918 699

W przypadku obligacji komunalnych, dla których brak jest aktywnego rynku nadawane są ratingi wewnętrzne, wg kategorii:

4-5 bardzo dobra jakość kredytowa

6-7 dobra jakość kredytowa

8-9 zadowalająca jakość kredytowa

10 -11 przeciętna i słaba jakość kredytowa

Klasy ryzyka dla emitentów obligacji komunalnych obsługiwanych przez Bank Ochrony Środowiska S.A. nadawane są zgodnie z przyjętą w Banku metodyką oceny zdolności kredytowej jednostek samorządu terytorialnego.

Finanse publiczne		
Rating wewnętrzny	31-12-2013	31-12-2012
5	15 645	2 855
6	78 015	54 442
7	68 683	90 488
8	220 625	246 581
9	198 571	109 480
10	24 074	41 275
Razem	605 613	545 121

6.1.5. Struktura koncentracji zaangażowania w segmenty rynku branżowe i geograficzne wraz z oceną ryzyka związanego z tym zaangażowaniem

Oceniając udziały branż w portfelu kredytowym Banku ukształtowane na koniec grudnia 2013 można stwierdzić wyraźną dominację „Administracji publicznej, obrony narodowej, obowiązkowego zabezpieczenia społecznego” – 20,6% oraz znaczące udziały: „Działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości” – 7,3%, „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” – 6,6%, „Handel hurtowy z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi” – 4,6%, „Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków” – 3,9%, „Produkcja artykułów spożywczych” – 2,4%, „Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody” 1,5% oraz „Opieka zdrowotna” – 1,3%. Udziały pozostałych branż wyniosły niecałe 2%. W świetle przyjętych założeń do oceny istotności ryzyka koncentracji branżowej oraz wyników obliczeń (krzywa Lorenza) uznaje się, że występuje wysoka koncentracja branżowa.

Na koniec grudnia 2012 można było stwierdzić wyraźną dominację „Administracji publicznej, obrony narodowej, obowiązkowego ubezpieczenia społecznego” – 23,1% oraz znaczące udziały: „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” – 5,1%, „Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków” – 4,2%, „Handel hurtowy z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi” – 4,0%, „Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości” – 3,7%, „Produkcja artykułów spożywczych” – 2,2%, „Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody” 1,7% oraz „Opieka zdrowotna” – 1,2%. Udziały pozostałych branż wyniosły 2%.

Na koniec grudnia 2013 w pierwszej z wymienionych wyżej branż stanowiącej 20,6% portfela, dominują klienci - podmioty będące w dobrej kondycji ekonomiczno-finansowej (głównie jednostki samorządu terytorialnego). Występuje ponadto silna dywersyfikacja ryzyka. Branża ta charakteryzuje się niskim poziomem odpisów aktualizujących. Pozostałe branże, decydujące o kształcie bankowego portfela kredytowego mają przed sobą umiarkowane perspektywy rozwojowe.

Portfel kredytowy Banku, w podziale geograficznym, na koniec grudnia 2013 tworzy 17 oddziałów i 11 centrów korporacyjnych, obejmujące działaniem wszystkie regiony kraju. Obszary zaangażowania kredytowego oddziałów wyznacza w Banku Zarządzenie Prezesa Zarządu w sprawie terytorialnego zasięgu działania oddziałów. Struktura geograficzna portfela jest zróżnicowana: udział największego oddziału w sumie kredytów to 14,3%, zaś najmniejszego 1,8%. Wyraźną dominację w sumie kredytów można odnotować w Warszawie, gdzie mieszczą się dwa duże oddziały Banku (łącznie 23,8%).

Zaangażowanie w poszczególne branże przedstawiono poniżej.

31 grudnia 2013

Branża	Obciążenie ryzykiem kredytowym	udział % w sumie ogółem
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	2 544 355	20,6%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	904 412	7,3%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	816 913	6,6%
Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	566 348	4,6%
Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	478 750	3,9%
Produkcja artykułów spożywczych	298 218	2,4%
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	187 133	1,5%
Opieka zdrowotna	164 054	1,3%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	126 801	1,0%
Produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania	111 062	0,9%
Pozostałe branże, w tym:	6 166 225	49,9%
- osoby prywatne	4 723 928	38,2%
Ogółem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	12 364 271	100,0%
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom	-305 112	
Pozostałe należności	17	
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto	12 059 176	
- klienci	12 054 714	
- banki	4 462	

31 grudnia 2012

Branża	Obciążenie ryzykiem kredytowym	udział % w sumie ogółem
Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	2 641 068	23,1%
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	579 617	5,1%
Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków	481 649	4,2%
Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi	455 442	4,0%
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	426 846	3,7%
Produkcja artykułów spożywczych	249 780	2,2%
Pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody	196 035	1,7%
Opieka zdrowotna	139 158	1,2%
Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń	129 866	1,1%
Działalność firm centralnych (head offices); doradztwo związane z zarządzaniem	103 856	0,9%
Pozostałe branże, w tym:	6 017 274	52,8%
- osoby prywatne	4 516 686	39,6%
Ogółem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto	11 420 591	100,0%
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom	-297 309	
Pozostałe należności netto	1 373	
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto, w tym:	11 124 655	
- klienci	11 115 344	
- banki	9 311	

6.1.6. Struktura koncentracji zaangażowania w poszczególne podmioty, grupy kapitałowe

Zaangażowanie równe lub przekraczające 10% funduszy własnych Banku w stosunku do jednego podmiotu wraz z podmiotami powiązanymi kapitałowo lub organizacyjnie na dzień 31 grudnia 2013 roku wystąpiło w pięciu przypadkach i wynosiło łącznie 1 128 084 tys. zł, co stanowiło 76,3% funduszy własnych Banku. Na dzień 31 grudnia 2012 roku wystąpiło w dwóch przypadkach i wynosiło łącznie 339 907 tys. zł, co stanowiło 23,8% funduszy własnych Banku. W badanych okresach zaangażowanie w największe podmioty/grupy kapitałowe nie dotyczyło spółek Skarbu Państwa.

Poniżej przedstawiono zaangażowanie wobec największych podmiotów lub grup podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie:

L.p.	Zaangażowanie* \ wg stanu na dzień 31 grudnia 2013
1	1 347 840 **\
2	320 489
3	284 245
4	193 979
5	169 198
6	160 173
Razem	1 128 084

L.p.	Zaangażowanie * \ wg stanu na dzień 31 grudnia 2012
1	1 328 665 **\
2	181 830
3	158 077
Razem	339 907

*\ Na zaangażowanie danego podmiotu składają się ekspozycje kredytowe brutto, zobowiązania warunkowe tj. otwarte linie kredytowe i gwarancje, dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez podmiot oraz zawarte transakcje walutowe typu fx spot, fx forward, fx swap.

**\ Zaangażowanie wyłączone z limitu zaangażowania na podstawie regulacji wewnętrznych Banku, wynikające z gwarancji udzielonej podmiotowi zależnemu o wartości nominalnej wraz z należnymi odsetkami 325 mln EUR, co stanowi równowartość na dzień 31.12.2013 r. ok. 1 347,8 mln zł (na dzień 31.12.2012 r. ok. 1 328,7 mln zł), w związku z emisją euroobligacji.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku poziom ryzyka koncentracji Banku wynikający z zaangażowania w największą grupę kapitałową (z uwzględnieniem wyłączenia zaangażowania wynikającego z gwarancji udzielonej podmiotowi zależnemu) nie przekroczył dozwolonego limitu i wyniósł 20,6% funduszy własnych. Na dzień 31 grudnia 2012 roku poziom ryzyka koncentracji Banku wynikający z zaangażowania w największą grupę kapitałową (z uwzględnieniem wyłączenia zaangażowania wynikającego z gwarancji udzielonej podmiotowi zależnemu) nie przekroczył dozwolonego limitu i wyniósł 12,7% funduszy własnych.

Dziesięciu klientów z największym zaangażowaniem wg stanu na 31 grudnia 2013 roku i 31 grudnia 2012 roku:

31 grudnia 2013

L.p.	Kapitał + zobowiązania pozabilansowe	Kapitał	Zobowiązania pozabilansowe * \	Udział w zaangażowaniu Banku ogółem
1	1 347 840 ** \	-	1 347 840	8,0%
2	424 791	28 607	396 184	2,5%
3	168 465	136 000	32 465	1,0%
4	156 555	124	156 431	0,9%
5	131 417	-	131 417	0,8%
6	126 045	126 045	-	0,7%
7	123 320	123 320	-	0,7%
8	103 480	66 570	36 910	0,6%
9	100 000	37 222	62 778	0,6%
10	90 128	34 858	55 270	0,5%

* \ W zaangażowaniu pozabilansowym są brane pod uwagę: linie kredytowe, udzielone gwarancje i poręczenia, otwarte akredytywy importowe, akceptowane traty, potwierdzone akredytywy eksportowe i inne zobowiązania udzielone.

** \ Zaangażowanie wyłączone z limitu zaangażowania na podstawie regulacji wewnętrznych Banku wynikające z gwarancji udzielonej podmiotowi zależnemu o wartości nominalnej, wraz z należnymi odsetkami równej 325 mln euro, co stanowi równowartość ok. 1 347,8 mln zł, w związku z emisją euroobligacji.

31 grudnia 2012

Lp.	Kapitał + zobowiązania pozabilansowe	Kapitał	Zobowiązania pozabilansowe* \	Udział w zaangażowaniu Banku ogółem
1	1 328 665** \	-	1 328 665	9,0%
2	137 423	137 423	-	0,9%
3	120 000	37 521	82 479	0,8%
4	119 412	24 639	94 773	0,8%
5	109 628	52 307	57 321	0,7%
6	100 000	20 000	80 000	0,7%
7	98 500	95 691	2 809	0,7%
8	96 123	96 123	-	0,7%
9	87 009	44 418	42 591	0,6%
10	87 745	87 745	-	0,6%

* \ W zaangażowaniu pozabilansowym są brane pod uwagę: linie kredytowe, udzielone gwarancje i poręczenia, otwarte akredytywy importowe, akceptowane traty, potwierdzone akredytywy eksportowe i inne zobowiązania udzielone.

** \ Zaangażowanie wyłączone z limitu zaangażowania na podstawie regulacji wewnętrznych Banku wynikające z gwarancji udzielonej podmiotowi zależnemu o wartości nominalnej, wraz z należnymi odsetkami równej 325 mln euro, co stanowi równowartość na dzień 31 grudnia 2012 roku ok. 1 328,7 mln zł, w związku z emisją euroobligacji.

6.1.7. Maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe

Poniżej zaprezentowano obciążenie ryzykiem kredytowym poszczególnych kategorii aktywów finansowych.

	31-12-2013			31-12-2012		
	Wartości bilansowe brutto	Odpisy aktualizacyjne	Maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym	Wartości bilansowe brutto	Odpisy aktualizacyjne	Maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom*\	140 748	-518	140 230	95 924	-1 844	94 080
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	21 301	-	21 301
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	-	-	-	21 301	-	21 301
- Skarbu Państwa	-	-	-	21 301	-	21 301
Pochodne instrumenty finansowe	110 949	-	110 949	81 482	-	81 482
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym: *\	12 359 308	-304 594	12 054 714	11 410 809	-295 465	11 115 344
- Kredyty udzielone klientom detalicznym	4 914 180	-128 974	4 785 206	4 720 866	-139 560	4 581 306
- Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	4 509 912	-173 524	4 336 388	3 608 293	-153 217	3 455 076
- Kredyty udzielone finansom publicznym	2 935 029	-2 096	2 932 933	3 080 257	-2 688	3 077 569
- Kredyty udzielone pozostałym klientom	170	-	170	20	-	20
- Pozostałe należności	17	-	17	1 373	-	1 373
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	4 681 436	-12 696	4 668 740	3 944 967	-12 515	3 932 452
Dostępne do sprzedaży	3 692 921	-12 696	3 680 225	3 047 350	-12 515	3 034 835
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	3 657 867	-12 696	3 645 171	3 012 296	-12 515	2 999 781
- Skarbu Państwa	1 032 281	-	1 032 281	967 844	-	967 844
- NBP	1 999 584	-	1 999 584	1 449 316	-	1 449 316
- Banków	-	-	-	29 227	-	29 227
- Finansów publicznych	605 613	0	605 613	545 121	-	545 121
- Pomocniczych instytucji finansowych	20 389	-12 696	7 693	20 788	-12 515	8 273
Kapitałowe, w tym:	35 054	-	35 054	35 054	-	35 054
- Notowane	-	-	-	-	-	-
- Nienotowane	35 054	-	35 054	35 054	-	35 054
Utrzymywane do terminu zapadalności	988 515	-	988 515	897 617	-	897 617
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	988 515	-	988 515	897 617	-	897 617
- Skarbu Państwa	988 515	-	988 515	897 617	-	897 617
Inne aktywa finansowe**\	46 642	-5 284	41 358	25 321	-4 677	20 644

*\ Kredyty są wykazywane w wartości netto

**\ Na pozycję tą składają się głównie: odprowadzenie nadmiaru gotówki, należności z tytułu zawartych transakcji na instrumentach finansowych.

Kredyty dla podmiotów segmentu klienta korporacyjnego i finansów publicznych w ujęciu wartościowym obciążone są średnim ryzykiem. W 2013 roku nastąpiło zmniejszenie poziomu wartości brutto kredytów zagrożonych utratą wartości o 60,2 mln zł (tj. o 10,1%) w stosunku do 2012 roku. Udział wartości brutto kredytów zagrożonych utratą wartości z tego segmentu wg stanu na koniec 2013 roku wyniósł 7,2% (8,9% na koniec 2012 roku).

Należąca do tego segmentu grupa kredytów sektora finansów publicznych jest obciążona relatywnie niskim ryzykiem kredytowym.

W 2013 roku poziom wartości brutto kredytów zagrożonych utratą wartości w segmencie detalicznym wzrósł o 6,7 mln zł w stosunku do 2012 roku, przy czym w grupie kredytów hipotecznych nastąpił wzrost kredytów zagrożonych utratą wartości o 10,8 mln zł (tj. o 6,9%). W całej grupie kredytów detalicznych odnotowano spadek udziału wartości brutto kredytów zagrożonych utratą wartości do poziomu 5,8% wobec 5,9% na koniec 2012 roku (tj. spadek o 0,1 p.p.), przy czym wartość brutto kredytów należących do segmentu detalicznego zwiększyła się o 193,3 mln zł (tj. wzrost o 4,1%) w stosunku do 2012 roku.

Natomiast obciążenie ryzykiem kredytowym poszczególnych pozycji zobowiązań warunkowych jest następujące:

	Maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym 31-12-2013	Maksymalne obciążenie ryzykiem kredytowym 31-12-2012
Warunkowe zobowiązania finansowe, w tym:	2 606 915	1 561 246
- otwarte linie kredytowe, w tym:	2 225 021	1 464 120
- odwołalne	1 865 654	1 185 484
- nieodwołalne	359 367	278 636
- otwarte akredytywy importowe	195 421	10 927
- promesy udzielenia kredytu, w tym:	186 473	85 682
- odwołalne	-	-
- nieodwołalne	186 473	85 682
- limity na transakcje FX	-	-
- pozostałe	-	517
Gwarancje i poręczenia *\	1 709 191	1 698 682
Gwarantowanie emisji	17 475	3 200
Transakcje walutowe i stopy procentowej**\	8 291 305	5 143 987

*\ Zaangażowanie wyłączone z limitu zaangażowania na podstawie regulacji wewnętrznych Banku, wynikające z gwarancji udzielonej podmiotowi zależnemu o wartości nominalnej wraz z należnymi odsetkami 325 mln EUR, co stanowi równowartość na dzień 31.12.2013 r. ok. 1 347,8 mln zł (na dzień 31.12.2012 r. ok. 1 328,7 mln zł), w związku z emisją euroobligacji.

**\ Na pozycje składają się:

W 2013 roku

Transakcje wymiany walut i walutowych instrumentów pochodnych w kwocie 2 036 271 tys. zł

Transakcje instrumentami pochodnymi stopy procentowej w kwocie 5 562 314 tys. zł

Transakcje wymiany stopy procentowej w kwocie 692 720 tys. zł

W 2012 roku

Transakcje wymiany walut i walutowych instrumentów pochodnych w kwocie 1 732 247 tys. zł

Transakcje instrumentami pochodnymi stopy procentowej w kwocie 2 724 920 tys. zł

Transakcje wymiany stopy procentowej w kwocie 686 820 tys. zł

Zgodnie z obowiązującymi w Banku procedurami zobowiązania warunkowe podlegają takiej samej formie zabezpieczania oraz monitorowania jak transakcje bilansowe.

Częstotliwość monitorowania klienta korporacyjnego uzależniona jest przede wszystkim od wielkości zaangażowania kredytowego. Zakres monitoringu uzależniony jest od kondycji ekonomiczno-finansowej klienta.

Kontrola sytuacji ekonomiczno-finansowej mikroprzedsiębiorstwa polega między innymi na:

- porównaniu wielkości rocznego przychodu z rocznego zeznania lub deklaracji podatkowej za ostatni zamknięty okres obrotowy z wielkością rocznego przychodu z zeznania lub deklaracji za poprzedni zamknięty okres obrotowy,
- analizie warunków dodatkowych transakcji,
- wielkości wpływów na rachunkach bieżących.

Badanie przychodów dokonywane jest raz w roku, natomiast analiza warunków dodatkowych podlega badaniu raz na kwartał. Ponadto Bank monitoruje każdorazowo ryzyko transakcji.

Weryfikacja kondycji finansowej wspólnot mieszkaniowych uzależniona jest od ratingu klienta oraz realizacji warunków dodatkowych umów kredytowych.

6.2. Techniki pomiaru ryzyka finansowego (w księdze bankowej i handlowej) oraz limity

Ryzyko finansowe w Banku obejmuje: ryzyko płynności, ryzyko stopy procentowej (w księdze handlowej i bankowej) oraz ryzyko walutowe (w księdze handlowej; ryzyko walutowe z księgi bankowej jest transferowane do księgi handlowej).

Transakcje księgi bankowej stanowią podstawową działalność Banku, tzn. wynikają z działalności komercyjnej, w tym: pozyskiwania źródeł finansowania i efektywnego zarządzania płynnością finansową. Zadaniem księgi handlowej jest zapewnienie klientom Banku najwyższej jakości usług. W celu osiągnięcia tych zadań Bank, w ramach obowiązujących limitów ryzyka, utrzymuje otwarte pozycje.

Zgodnie z przyjętą w BOŚ S.A. definicją, księga handlowa zawiera transakcje realizowane na rachunek własny w celu handlowym, tj. z zamiarem uzyskania korzyści finansowych w krótkich okresach, z rzeczywistych lub oczekiwanych różnic między rynkowymi cenami zakupu i sprzedaży lub też innych odchyleń cen lub parametrów cenowych, w tym w szczególności: stóp procentowych, kursów walutowych i indeksów giełdowych. Sprzedaż transakcji z księgi handlowej nie jest prowadzona w celu utrzymania płynności Banku.

Do księgi bankowej wchodzi pozycje nie zaliczone do księgi handlowej, w tym w szczególności:

- 1) udzielane kredyty, gwarancje, pożyczki, lokaty i przyjmowane depozyty,
- 2) transakcje zabezpieczające płynność i ryzyko stopy procentowej operacji zaliczonych do księgi bankowej,
- 3) zakup papierów wartościowych w celu innym niż handlowy.

W ramach działań określających apetyt Banku na ryzyko finansowe, w BOŚ S.A. obowiązują polityki w zakresie zarządzania ryzykiem płynności, ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej oraz ryzykiem rynkowym, gdzie określone są między innymi maksymalne poziomy ryzyka finansowego, zgodne z przyjętym przez radę Nadzorczą Banku apetytem na ryzyko.

Poziom i profil ryzyka finansowego jest regularnie monitorowany w Departamencie Ryzyka Finansowego i raportowany: Radzie Nadzorczej Banku, Zarządowi Banku, Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami (Komitetowi ZAP) oraz Komitetowi Płynności i Ryzyka Rynkowego.

Zgodnie ze strategią Banku, działalność w księdze handlowej uzupełnia działalność w księdze bankowej.

6.2.1. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności rozumiane jest jako utrata zdolności Banku do terminowego regulowania zobowiązań, zdolności do pozyskiwania funduszy na sfinansowanie nieoczekiwanego wycofania depozytów oraz zdolności do generowania przez Bank dodatniego salda przepływów gotówkowych.

Płynność w Banku rozpatrywana jest w następującym horyzoncie czasowym: płynność bieżąca – w okresie do 7 dni; płynność krótkoterminowa – w okresie do 1 miesiąca; płynność średnioterminowa – w okresie powyżej 1 miesiąca do 12 miesięcy; płynność długoterminowa – w okresie powyżej 12 miesięcy.

Celem Banku w zakresie zarządzania płynnością jest zabezpieczenie płynności Banku oraz utrzymanie zrównoważonej struktury aktywów i pasywów, zapewniającej bezpieczny profil płynności w poszczególnych pasmach czasowych, w podziale na płynność w złotych polskich oraz w głównych walutach obcych, a przede wszystkim – dla całkowitej pozycji płynności.

W celu pomiaru płynności bieżącej i krótkoterminowej Bank wprowadził następujące miary i narzędzia: (i) aktywa płynne – stanowią bufor dla oczekiwanych i nieoczekiwanych wpływów w horyzoncie 30 dni; (ii) zapas płynności – mierzy poziom aktywów płynnych, pomniejszonych o oczekiwane oraz nieoczekiwane wypływy, wyznaczone w terminie 30 dni; (iii) nadzorcze miary

płynności – współczynniki M1 i M2; (iv) lukę płynności krótkoterminowej dla głównych walut (PLN, EUR, CHF) – pokazuje poziom niedopasowania w strukturach finansowania w walutach obcych, luka przede wszystkim obejmuje przepływy z transakcji pochodnych oraz międzybankowych. W celu pomiaru płynności średnio- i długoterminowej Bank wyznacza i monitoruje: (i) lukę płynności kontraktowej oraz urealnioną; (ii) wskaźniki pokrycia aktywów długoterminowych pasywami długoterminowymi; (iii) wskaźnik pokrycia kredytów na finansowanie nieruchomości najbardziej stabilnymi źródłami finansowania; (iv) najbardziej stabilne źródła finansowania; (v) koncentrację bazy depozytowej; (vi) wskaźnik stabilności bazy depozytowej; (vii) miesięczny wskaźnik przedpłat kredytów; (viii) nadzorcze miary płynności – współczynniki M3 i M4; (ix) prognozę zapasu płynności oraz nadzorczej miary płynności – współczynnika M1.

Dla większości z powyższych miar ustalane są limity lub wartości ostrzegawcze w ramach zestawu wewnętrznych limitów ryzyka płynności, których struktura ma charakter hierarchiczny (tzn. ustalane są na poziomie Rady Nadzorczej, Zarządu Banku oraz Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami). Kształtowanie odpowiedniego profilu ryzyka płynności wspierane jest poprzez uwzględnienie kosztu płynności w ramach obowiązującego w Banku systemu cen transferowych.

W celu wzmocnienia procesu monitorowania ryzyka płynności w 2013 r. w Banku został zaimplementowany system informatyczny, który przyczynił się do modyfikacji stosowanych miar i rozszerzenia przeprowadzanych analiz oraz wzrostu poziomu ich szczegółowości (w szczególności w zakresie luki płynności kontraktowej i urealnionej).

Bank organizuje proces zarządzania ryzykiem płynności w szczególności za pomocą podziału kompetencji organów Banku oraz właściwych komórek organizacyjnych centrali przy wykonywaniu zadań i podejmowaniu decyzji w procesie zarządzania ryzykiem płynności. Komórki organizacyjne są wzajemnie niezależne. Obszary powstawania ryzyka i komórki organizacyjne kontroli ryzyka znajdują się pod nadzorem różnych Członków Zarządu Banku.

W celu realizacji wymogów zewnętrznych, BOŚ S.A. wyznacza wielkość wskaźników płynności zgodnie z nadzorczymi miarami płynności krótkoterminowej i długoterminowej. W 2013 roku, podobnie jak w 2012 roku, normy nadzorcze w zakresie płynności były przestrzegane.

W poniższych tabelach zaprezentowano kontraktową lukę płynności (wartości bilansowe):

31 grudnia 2013	1M	1-3M	3-6M	6-12M	1-5Y	Pow. 5Y	Razem
Wskaźnik luki płynności	0,46	0,38	0,37	0,43	0,69	1,00	
Aktywa razem	3 684 224	345 879	483 420	1 045 556	5 447 534	7 325 268	18 331 881
- w tym kredyty i pożyczki udzielone klientom	541 146	307 530	468 286	1 016 580	3 937 748	5 783 424	12 054 714
Zobowiązania razem	7 964 384	2 670 028	1 673 858	704 943	3 031 947	2 286 721	18 331 881
- w tym zobowiązania wobec klientów	7 588 061	2 369 480	1 569 731	413 541	805 635	477 595	13 224 043
Luka	-4 280 160	-2 324 149	-1 190 438	340 613	2 415 587	5 038 547	-
Luka skumulowana	-4 280 160	-6 604 309	-7 794 747	-7 454 134	-5 038 547	-	-

31-12-2012	1M	1-3M	3-6M	6-12M	1-5Y	Pow. 5Y	Razem
Wskaźnik luki płynności	0,39	0,31	0,33	0,43	0,75	1,00	
Aktywa razem	2 828 476	322 885	537 805	1 404 648	5 285 931	6 394 760	16 774 505
- w tym kredyty i pożyczki udzielone klientom	173 197	291 596	528 190	1 083 138	4 040 986	4 998 237	11 115 344
Zobowiązania razem	7 215 557	3 072 731	1 015 384	642 956	1 945 371	2 882 506	16 774 505
- w tym zobowiązania wobec klientów	6 902 949	2 592 404	784 957	234 824	217 718	1 095 935	11 828 787
Luka	-4 387 081	-2 749 846	-477 579	761 692	3 340 560	3 512 254	-
Luka skumulowana	-4 387 081	-7 136 927	-7 614 506	-6 852 814	-3 512 254	-	-

Zestawienie zapadalności aktywów i wymagalności zobowiązań według terminów umownych na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku zaprezentowano w poniższych tabelach (wartości niezdyskontowane).

Luka płynności

31-12-2013	1M	1-3M	3-6M	6-12M	1-5Y	Pow. 5Y*\	Razem
Aktywa finansowe							
Kasa, środki w Banku Centralnym	892 539	-	-	-	-	-	892 539
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	121 321	-	429	206	8 615	19 875	150 446
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	8 267	7 483	2 551	7 943	91 056	20 795	138 095
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	499 414	382 863	576 450	1 224 357	5 400 111	8 879 011	16 962 206
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	2 005 870	7 062	42 038	88 009	1 751 489	1 353 429	5 247 897
- dostępne do sprzedaży	2 002 737	7 062	31 215	54 349	1 159 564	770 741	4 025 668
- utrzymywane do terminu zapadalności	3 133	-	10 823	33 660	591 925	582 688	1 222 229
Aktywa finansowe razem	3 527 411	397 408	621 468	1 320 515	7 251 271	10 273 110	23 391 183
Zobowiązania finansowe							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	21	-	-	-	-	-	21
Zobowiązania wobec innych banków	167 722	91 415	82 610	3 665	96 710	10 714	452 836
Pochodne instrumenty finansowe	2 666	9 490	1 857	5 524	48 035	31 298	98 870
Zobowiązania wobec klientów	7 549 804	2 392 502	1 593 916	426 446	858 257	508 591	13 329 516
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	96 880	202 793	107 102	301 547	2 317 043	-	3 025 365
Zobowiązania podporządkowane	-	2 939	6 076	4 385	49 168	354 258	416 826
Rezerwy	5 070	506	34	186	773	2 228	8 797
Zobowiązania finansowe razem	7 822 163	2 699 645	1 791 595	741 753	3 369 986	907 089	17 332 231
Wskaźnik luki płynności netto	0,45	0,37	0,37	0,45	0,80	1,35	1,35
Aktywa finansowe razem	3 527 411	397 408	621 468	1 320 515	7 251 271	10 273 110	23 391 183
Zobowiązania finansowe razem	7 822 163	2 699 645	1 791 595	741 753	3 369 986	907 089	17 332 231
Luka	-4 294 752	-2 302 237	-1 170 127	578 762	3 881 285	9 366 021	6 058 952

*\ w tym akcje i udziały mniejszościowe i w podmiotach stowarzyszonych

Luka płynności

31-12-2012	1M	1-3M	3-6M	6-12M	1-5Y	Pow. 5Y*\	Razem
Aktywa finansowe							
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 049 532	-	-	-	-	-	1 049 532
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	33 594	-	565	36 633	16 981	21 017	108 790
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	950	24 122	-	25 072
Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczające	2 170	3 221	1 896	1 482	74 861	34 169	117 799
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	183 643	349 087	632 614	1 306 893	5 264 885	7 220 176	14 957 298
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	1 458 574	3 560	53 169	352 837	1 461 082	1 142 544	4 471 766
- dostępne do sprzedaży	1 454 969	3 560	32 594	301 925	857 949	705 232	3 356 229
- utrzymywane do terminu zapadalności	3 605	-	20 575	50 912	603 133	437 312	1 115 537
Aktywa finansowe razem	2 727 513	355 868	688 244	1 698 795	6 841 931	8 417 906	20 730 257
Zobowiązania finansowe							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	148	-	-	-	-	-	148
Zobowiązania wobec innych banków	49 325	294 978	51 197	6 911	66 291	2 584	471 286
Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczające	453	233	741	1 030	36 637	49 974	89 068
Zobowiązania wobec klientów	6 907 185	2 615 090	802 555	251 851	276 731	1 116 962	11 970 374
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	147 409	189 331	266 368	431 818	1 853 676	-	2 888 602
Zobowiązania podporządkowane	-294	4 149	8 184	12 401	99 004	403 117	526 561
Rezerwy	3 768	5 046	308	841	3 443	4 729	18 135
Zobowiązania finansowe razem	7 107 994	3 108 827	1 129 353	704 852	2 335 782	1 577 366	15 964 174
Wskaźnik luki płynności netto							
	0,38	0,30	0,33	0,45	0,86	1,30	1,30
Aktywa finansowe razem	2 727 513	355 868	688 244	1 698 795	6 841 931	8 417 906	20 730 257
Zobowiązania finansowe razem	7 107 994	3 108 827	1 129 353	704 852	2 335 782	1 577 366	15 964 174
Luka	-4 380 481	-2 752 959	-441 109	993 943	4 506 149	6 840 540	4 766 083

*\ w tym akcje i udziały mniejszościowe i w podmiotach stowarzyszonych

Przepływy środków pieniężnych instrumentów pochodnych (rozliczenia brutto)

Zestawienie zapadalności instrumentów pochodnych według terminów umownych na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku zaprezentowano w poniższych tabelach (wartości niezdyskontowane):

31-12-2013	1 M	1 – 3 M	3 – 6 M	6-12M	Pow. 1Y	Razem
Wpływy, w tym:	690 605	494 902	392 603	532 847	535 338	2 646 295
FX forward	67 392	46 438	35 959	176 535	84 521	410 845
FX Spot	71 044	-	-	-	-	71 044
FX Swap	537 858	413 917	329 421	273 187	-	1 554 383
IRS	14 311	34 547	27 223	83 125	450 817	610 023
Wypływy, w tym:	683 453	495 891	387 939	531 356	525 905	2 624 544
FX forward	66 901	46 554	37 156	174 102	86 342	411 055
FX Spot	71 031	-	-	-	-	71 031
FX Swap	532 601	415 593	326 841	269 764	-	1 544 799
IRS	12 920	33 744	23 942	87 490	439 563	597 659

31-12-2012	1 M	1 – 3 M	3 – 6 M	6-12M	Pow. 1Y	Razem
Wpływy, w tym:	438 364	465 045	526 682	436 438	447 361	2 313 890
FX forward	51 466	33 638	8 582	30 316	-	124 002
FX Swap	290 384	412 908	493 037	337 277	-	1 533 606
FX Spot	79 662	-	-	-	-	79 662
IRS	16 852	18 499	25 063	68 845	447 361	576 620
Wypływy, w tym:	428 999	462 660	521 057	444 087	460 849	2 317 652
FX Spot	79 688	-	-	-	-	79 688
FX Forward	51 630	33 553	8 880	31 217	-	125 280
FX Swap	288 415	410 109	491 242	335 582	-	1 525 348
IRS	9 266	18 998	20 935	77 288	460 849	587 336

Ryzyko płynności zobowiązań warunkowych

Zestawienie wymagalności zobowiązań warunkowych według terminów umownych na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku zaprezentowano w poniższych tabelach (wartości niezdyskontowane)

31-12-2013	1 M	1 – 3 M	3 – 6 M	6-12 M	1 – 5 Y	Pow. 5 Y	Razem
Zobowiązania warunkowe	2 632 922	40 998	17 518	110 313	1 490 148	41 682	4 333 581
Finansowe, w tym:	2 606 915	-	-	-	-	-	2 606 915
- otwarte linie kredytowe, w tym:	2 225 021	-	-	-	-	-	2 225 021
- odwołalne	1 865 654	-	-	-	-	-	1 865 654
- nieodwołalne	359 367	-	-	-	-	-	359 367
- otwarte akredytywy importowe	195 421	-	-	-	-	-	195 421
- promesy udzielenia kredytu, w tym:	186 473	-	-	-	-	-	186 473
- odwołalne	-	-	-	-	-	-	-
- nieodwołalne	186 473	-	-	-	-	-	186 473
- pozostałe	-	-	-	-	-	-	-
Gwarancje	8 532	40 998	17 518	110 313	1 490 148	41 682	1 709 191
Gwarantowanie emisji	17 475	-	-	-	-	-	17 475

31-12-2012	1 M	1 – 3 M	3 – 6 M	6-12 M	1 – 5 Y	Pow. 5 Y	Razem
Zobowiązania warunkowe	1 585 985	26 540	66 661	35 033	1 502 098	46 811	3 263 128
Finansowe, w tym:	1 561 246	-	-	-	-	-	1 561 246
- otwarte linie kredytowe, w tym:	1 464 120	-	-	-	-	-	1 464 120
- odwołalne	1 185 484	-	-	-	-	-	1 185 484
- nieodwołalne	278 636	-	-	-	-	-	278 636
- otwarte akredytywy importowe	10 927	-	-	-	-	-	10 927
- promesy udzielenia kredytu, w tym:	85 682	-	-	-	-	-	85 682
- odwołalne	-	-	-	-	-	-	-
- nieodwołalne	85 682	-	-	-	-	-	85 682
- limity na transakcje FX	-	-	-	-	-	-	-
- pozostałe	517	-	-	-	-	-	517
Gwarancje	21 539	26 540	66 661	35 033	1 502 098	46 811	1 698 682
Gwarantowanie emisji	3 200	-	-	-	-	-	3 200

Ryzyko płynności zobowiązań pozabilansowych

31-12-2013	1 M	1 – 3 M	3 – 6 M	6-12 M	1 – 5 Y	Pow. 5 Y	Razem
Zobowiązania z tytułu zawartej umowy leasingu operacyjnego	-	-	-	71	2 817	-	2 888
Zobowiązania z tytułu umów czynszu	-	343	1 125	1 867	39 847	13 593	56 775
Zobowiązania z tytułu zakupu wartości niematerialnych	1 523	3 942	3 407	1 360	-	-	10 232

31-12-2012	1 M	1 – 3 M	3 – 6 M	6-12 M	1 – 5 Y	Pow. 5 Y	Razem
Zobowiązania z tytułu zawartej umowy leasingu operacyjnego	101	202	303	610	2 143	-	3 359
Zobowiązania z tytułu umów czynszu	-	231	4 217	2 078	44 082	21 605	72 213
Zobowiązania z tytułu zakupu wartości niematerialnych	-	433	-	-	-	-	433

6.2.2. Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej jest rozumiane jako potencjalny negatywny wpływ zmian stóp procentowych na prognozowany wynik finansowy, wartość ekonomiczną kapitału własnego oraz wartość bieżącą posiadanych dłużnych papierów wartościowych.

Głównym celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej jest dążenie do stabilizacji i optymalizacji wyniku odsetkowego oraz marży odsetkowej Banku, przy jednoczesnym ograniczeniu negatywnego wpływu zmian rynkowych stóp procentowych na wartość ekonomiczną kapitału własnego.

W tym celu Bank wykorzystuje dwa narzędzia: posiadany portfel inwestycyjny oraz transakcje pochodne dokonywane w ramach rachunkowości zabezpieczeń. Budowany w księdze bankowej portfel inwestycyjny, powinien między innymi przyczyniać się do zabezpieczenia wyniku odsetkowego generowanego na kapitałach własnych Banku, jak również stabilnej części niewrażliwych na zmianę stopy procentowej osadów na rachunkach bieżących. Stąd portfel inwestycyjny, wchodzący w skład księgi bankowej, pełni dwie funkcje: (i) stabilizuje wynik i marżę odsetkową oraz (ii) stanowi jednocześnie zapas aktywów w procesie zarządzania płynnością Banku. W celu utrzymania akceptowanego profilu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej, Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń: (i) przepływów pieniężnych oraz (ii) wartości godziwej. Celem rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych jest zabezpieczenie zmienności przepływów pieniężnych dla portfela kredytów hipotecznych o zmiennym oprocentowaniu denominowanych w EUR, udzielonych do dnia rozpoczęcia powiązania zabezpieczającego (z kategorii kredytów normalnych i „pod obserwacją”, wydzielony został portfel jednoznacznie określonych transakcji zabezpieczonych transakcjami IRS); wartość portfela przyjęta do zabezpieczenia jest tożsama z nominałem zawartych transakcji zabezpieczających; zmiany wyceny przeprowadzonych transakcji zabezpieczających IRS nie zwiększają fluktuacji wyniku finansowego. Celem rachunkowości zabezpieczeń wartości godziwej jest zabezpieczenie wartości godziwej obligacji Skarbu Państwa o stałym oprocentowaniu, stanowiących część portfela do sprzedaży; przeprowadzone transakcje zabezpieczające IRS ograniczają fluktuację kapitału pod wpływem zmiany stóp procentowych.

W I półroczu 2013 r. Bank zakończył proces wdrażania systemu informatycznego, wspierającego zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w księdze bankowej, co przyczyniło się do modyfikacji i rozszerzenia stosowanych miar i przeprowadzanych analiz. Obecnie Bank wyznacza / przeprowadza: (i) lukę przeszacowania (*repricing gap*), prezentującą wartości aktywów, pasywów i pozycji bilansowych, wrażliwych na zmiany stóp procentowych w okresach wymagalności / zapadalności bądź przeszacowania, (ii) lukę wrażliwości (*sensitivity gap*), prezentującą dekompozycję pozycji wrażliwych na stopę procentową na standardowe instrumenty zero kuponowe o terminach zapadalności / wymagalności, odpowiadające poszczególnym terminom luki, (iii) symulację wyniku odsetkowego (*book value analysis*) – analizę dynamiczną, odzwierciedlającą projekcję wyniku odsetkowego (WO) w zadanych przedziałach czasowych, w oparciu o przyjęte scenariusze rozwoju Banku, jak również założenia odnośnie kształtowania się czynników rynkowych, (iv) symulację wartości bieżącej (*net present value, NPV*), prezentującą wartości zdyskontowane, według zadanych parametrów rynkowych, wszystkich przepływów pieniężnych; w oparciu o analizy NPV wyznaczone są miary BPV oraz wrażliwość wartości ekonomicznej kapitału (ΔWEK), (v) szoki cenowe pod analizę ryzyka bazowego, których celem jest oszacowanie wpływu zróżnicowanej zmiany oprocentowania produktów odsetkowych w Banku w porównaniu do zmian stóp bazowych o tym samym terminie przeszacowania, ale różnej stawce bazowej (w oparciu o którą zostało oszacowane ich oprocentowanie) na zmianę (w tym przede wszystkim – na spadek) marży odsetkowej Banku, (vi) analizę ryzyka krzywej dochodowości, której celem jest oszacowanie wpływu na wartość ekonomiczną kapitału własnego nierównoległych zmian kształtu krzywej dochodowości dla różnych terminów (prowadzące do zmiany rynkowych stóp procentowych), (vii) analizę ryzyka opcji klienta, której celem jest oszacowanie wpływu na wynik finansowy Banku, realizowanych przez klientów opcji wbudowanych w produkty odsetkowe oraz (viii) testy warunków skrajnych.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku wrażliwość WEK na zmianę stóp o -200 p.b. wyniosło 200,30 mln zł, o +200 p.b. -153,80 mln zł. Na dzień 31 grudnia 2013 roku, przy założeniu równoległego

przesunięcia stóp procentowych o 100 p.b. wynik odsetkowy (WO) mógłby zwiększyć się o odpowiednio o 9,44 mln zł - w przypadku obniżenia się stóp procentowych oraz o -5,08 mln zł - w przypadku wzrostu stóp procentowych (wrażliwość ta została wyliczona przy założeniu, że stopy procentowe po zmianie muszą przyjmować wartości nie mniejsze niż 0). Na dzień 31 grudnia 2013 roku Bank był narażony na ryzyko opcji klienta, ryzyko bazowe oraz krzywej dochodowości (na 31 grudnia 2012 roku ryzyko opcji klienta, ryzyko bazowe oraz krzywej dochodowości były nieistotne).

Na podstawie stosowanych miar, Bank wyznaczył następujące wewnętrzne limity oraz wartości ostrzegawcze, wyznaczone według stanu na koniec każdego miesiąca: (i) wrażliwość wyniku odsetkowego na zmianę stóp procentowych o ± 100 p.b, (ii) wrażliwość wartości ekonomicznej kapitału własnego na zmianę stóp procentowych o ± 200 p.b. Na dzień 31 grudnia 2013 roku obowiązujące limity i wartości ostrzegawcze były przestrzegane (analogiczna sytuacja miała miejsce według stanu na 31 grudnia 2012 r.).

W procesie szacowania kapitału wewnętrznego Banku, uwzględnia się ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej. Na dzień 31 grudnia 2013 roku ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej było istotne, utworzono kapitał wewnętrzny w wysokości 54,58 mln zł (na dzień 31 grudnia 2012 roku ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej było nieistotne i nie było konieczności tworzenia kapitału wewnętrznego na przedmiotowe ryzyko).

Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej w księdze handlowej jest uzyskanie w tym obszarze działalności, zakładanego w planie finansowym wyniku finansowego, przy akceptowalnej ekspozycji Banku na przedmiotowe ryzyko oraz minimalizacja jego negatywnych skutków z tytułu posiadanych w księdze handlowej instrumentów wrażliwych na zmiany stóp procentowych.

W BOŚ S.A., w celu monitorowania ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej, wykorzystuje się: (i) model wartości zagrożonej (model VaR) wyznaczony dla poziomu ufności 99% w oparciu o dzienną zmienność stóp procentowych z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy, (ii) BPV (tzn. wrażliwość papierów wartościowych i instrumentów pochodnych generujących ryzyko stopy procentowej przy zmianie stóp procentowych o 1 p.b.), (iii) system limitów oraz (iv) przeprowadza się analizy stress testing.

Wg stanu na 31 grudnia 2013 roku VaR stopy procentowej dla portfela handlowego wyniósł 1 359 tys. zł, co stanowiło 41,9% wartości bieżącej tego portfela (wg stanu na 31 grudnia 2012 r. VaR wyniósł 459 tys. zł, co stanowiło 1,7% wartości bieżącej portfela). Wartość VaR stopy procentowej w księdze handlowej, w okresach rocznych, kształtowała się następująco (podano wartość maksymalną, minimalną i średnią):

VAR 10 – dniowy			
(w tys. zł)			
	średnia	max	min
2013	568	1 682	77
2012	442	2 111	25

W celu weryfikacji Bank, raz na miesiąc przeprowadza analizę back-testing, kalkulowaną poprzez porównanie maksymalnych strat, wyznaczonych z modelu VaR, z rzeczywistymi zyskami i stratami oraz z teoretycznymi zmianami wyniku, wynikającymi z rewaluacji pozycji. Wyniki back-testingu, w cyklach miesięcznych, są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Zarządu Banku i Komitetu ZAP oraz w cyklach kwartalnych - dla Rady Nadzorczej Banku.

System limitów w zakresie ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej obejmuje:

- 1) limit na VaR 10-dniowy, poprzez przeskalowanie VaR 1-dniowego na VaR 10-dniowy,

- 2) limit BPV dla instrumentów generujących ryzyko stopy procentowej w księdze handlowej, obowiązujący zarówno w ciągu dnia jak i na koniec dnia, osobno dla pozycji w papierach dłużnych i dla IRS Wg stanu na 31 grudnia 2013 roku BPV dla portfela handlowego wyniosło -10 tys. zł. (wg stanu na 31 grudnia 2012 roku wyniosło 1 tys. zł) (przy wzroście stóp o 1 p.b.),
- 3) limity maksymalnej dwudniowej i ciągniętej miesięcznej straty na aktywach w portfelu handlowym.

Kalkulowanie i monitorowanie poziomu wykorzystania poszczególnych limitów jest przeprowadzane wg stanu na każdy dzień roboczy, a w odniesieniu do limitów BPV również w ciągu dnia oraz systematycznie raportowane kadrze zarządzającej.

Bank, raz w miesiącu, przeprowadza analizę stress testing, badając kształtowanie się poziomu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej i handlowej w przypadku materializacji skrajnych zmian czynników ryzyka. W księdze bankowej badany jest przede wszystkim wpływ skrajnie niekorzystnych zmian:

- 1) stóp procentowych na: (i) wynik odsetkowy (WO), (ii) wartość ekonomiczną kapitału własnego (WEK), (iii) na portfel w księdze bankowej: papierów wartościowych w ramach rachunkowości zabezpieczeń, dłużnych papierów wartościowych, transakcji IRS oraz FX swap,
- 2) kursów walutowych na WO oraz WEK,
- 3) stóp procentowych i kursów walutowych łącznie na WO oraz WEK.

W księdze handlowej badany jest wpływ skrajnie niekorzystnych zmian poziomu rynkowych stóp procentowych na wynik Banku oraz zmienności stóp procentowych w okresie 250 dni roboczych i korelacji pomiędzy zmiennościami stóp procentowych na poziom VaR zarówno za pomocą metody historycznej jak i parametrycznej.

Wyniki tej analizy pokazują, iż, przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji Banku w instrumentach wrażliwych na ryzyko stopy procentowej, działalność w portfelu zarówno bankowym jak i handlowym Banku utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Wyniki analizy stress-testing, w cyklach miesięcznych, są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Zarządu Banku i Komitetu ZAP oraz w cyklach kwartalnych - dla Rady Nadzorczej Banku.

Zestawienie umownych dat zmiany oprocentowania (tzn. terminów płatności lub przeszacowywania w zależności, który termin jest wcześniejszy) dla pozycji bilansowych na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz 31 grudnia 2012 roku prezentują poniższe tabele:

Ryzyko stopy procentowej (wartości bilansowe netto)

31-12-2013	1 M	1 – 3 M	3 – 6 M	6 – 12 M	Pow. 1 Y	Nieoprocentowane	Razem
Aktywa							
Kasa, środki w Banku Centralnym	850 210	-	-	-	-	42 329	892 539
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	135 004	-	-	-	-	5 226	140 230
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-	110 949	110 949
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	-	-	-	-	27 146	27 146
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	4 064 871	5 046 657	2 405 860	159 217	301 441	76 668	12 054 714
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	2 246 125	142 431	323 067	90 240	1 781 500	85 377	4 668 740
- dostępne do sprzedaży	2 106 125	142 431	323 067	90 240	939 000	79 362	3 680 225
- utrzymywane do terminu zapadalności	140 000	-	-	-	842 500	6 015	988 515
Inne aktywa **\	-	-	-	-	-	437 563	437 563
Aktywa razem	7 296 210	5 189 088	2 728 927	249 457	2 082 941	785 258	18 331 881
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	-	-	-	-	-	21	21
Zobowiązania wobec innych banków	293 142	97 392	51 820	-	-	874	443 228
Zobowiązania wobec klientów	9 541 933	2 017 750	1 267 747	217 991	48 349	130 273	13 224 043
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-	83 998	83 998
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	-	-	-	-	14 872	14 872
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	195 000	350 000	1 104 600	-	1 036 800	46 887	2 733 287
Zobowiązania podporządkowane	-	100 000	220 000	-	-	7 155	327 155
Pozostałe zobowiązania **\	-	-	-	-	-	60 041	60 041
Zobowiązania razem	10 030 075	2 565 142	2 644 167	217 991	1 085 149	344 121	16 886 645
Kapitał własny	7 962	24 211	24 211	48 423	863 646	476 783	1 445 236
Luka	-2 741 827	2 599 735	60 549	-16 957	134 146		

*\ w tym: inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, wartości niematerialne, rzeczowe aktywa trwałe, aktywa z tytułu podatku dochodowego, inne aktywa

**\ w tym: rezerwy, zobowiązania z tyt. bieżącego podatku dochodowego, pozostałe zobowiązania

Na pozycję kredyty i pożyczki udzielone klientom, w kolumnie nieoprocentowane składają się przede wszystkim kredyty ze środków obcych, które nie są wrażliwe na ryzyko stopy procentowej w kwocie ok. 49,3 mln zł oraz odsetki od kredytów.

Ryzyko stopy procentowej (wartości bilansowe netto)

31-12-2012	1 M	1 – 3 M	3 – 6 M	6 – 12 M	Pow. 1 Y	Nieoprocentowane	Razem
Aktywa							
Kasa, środki w Banku Centralnym	994 872	-	-	-	-	54 660	1 049 532
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	32 647	30 586	27 384	-	-	3 463	94 080
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	-	20 000	1 301	21 301
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-	81 482	81 482
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	-	-	-	-	36 317	36 317
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	5 477 945	2 115 863	2 229 016	1 182 209	-	110 311	11 115 344
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	1 620 775	157 116	118 796	685 044	1 173 375	177 346	3 932 452
- dostępne do sprzedaży	1 560 212	87 678	117 399	646 441	455 800	167 305	3 034 835
- utrzymywane do terminu zapadalności	60 563	69 438	1 397	38 603	717 575	10 041	897 617
Inne aktywa *\	-	-	-	-	-	443 997	443 997
Aktywa razem	8 126 239	2 303 565	2 375 196	1 867 253	1 193 375	908 877	16 774 505
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	148	-	-	-	-	-	148
Zobowiązania wobec innych banków	49 411	186 223	216 323	7 200	-	6 371	465 528
Zobowiązania wobec klientów	6 258 744	2 667 287	2 019 639	659 809	29 174	194 134	11 828 787
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	-	-	-	68 226	68 226
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	-	-	-	-	20 842	20 842
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	173 402	285 106	629 781	432 919	1 022 050	42 495	2 585 753
Zobowiązania podporządkowane	-	100 000	220 000	-	-	6 714	326 714
Pozostałe zobowiązania **\	-	-	-	-	-	71 001	71 001
Zobowiązania razem	6 481 705	3 238 616	3 085 743	1 099 928	1 051 224	409 783	15 366 999
Kapitał własny	14 152	228 768	106 523	66 250	722 272	269 542	1 407 506
Luka	1 630 382	-1 163 819	-817 070	701 075	-580 120		

*\ w tym: inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, wartości niematerialne, rzeczowe aktywa trwałe, aktywa z tytułu podatku dochodowego, inne aktywa

**\ w tym: rezerwy, zobowiązania z tyt. bieżącego podatku dochodowego, pozostałe zobowiązania

Na pozycję kredyty i pożyczki udzielone klientom, w kolumnie nieoprocentowane składają się przede wszystkim kredyty ze środków obcych, które nie są wrażliwe na ryzyko stopy procentowej w kwocie ok. 78,5 mln zł oraz odsetki od kredytów.

Pochodne instrumenty finansowe

Poniższe tabele zawierają dekompozycję instrumentów pochodnych na instrumenty bazowe – w celu przedstawienia ich wrażliwości na zmiany stóp procentowych (wartości nominalne)

31-12-2013	1 M	1 – 3 M	3 – 6 M	6-12M	Pow. 1Y	Razem
FX forward	67 392	46 438	35 959	176 535	84 521	410 845
FX Spot	71 044	-	-	-	-	71 044
FX Swap	537 858	413 917	329 421	273 187	-	1 554 383
IRS	695 483	1 237 176	1 333 903	238 147	2 750 325	6 255 034
Razem	1 371 777	1 697 531	1 699 283	687 869	2 834 846	8 291 306
FX forward	66 901	46 554	37 156	174 102	86 342	411 055
FX Spot	71 031	-	-	-	-	71 031
FX Swap	532 601	415 593	326 841	269 764	-	1 544 799
IRS	307 484	1 301 754	1 845 672	304 147	2 495 977	6 255 034
Razem	978 017	1 763 901	2 209 669	748 013	2 582 319	8 281 919
Saldo	393 760	-66 370	-510 386	-60 144	252 527	

31-12-2012	1 M	1 – 3 M	3 – 6 M	6-12M	Pow. 1Y	Razem
FX forward	51 466	33 638	8 582	30 316	-	124 002
FX Swap	290 384	412 908	493 037	337 277	-	1 533 606
FX Spot	79 662	-	-	-	-	79 662
IRS	473 053	566 906	635 000	-	1 736 780	3 411 739
Razem	894 565	1 013 452	1 136 619	367 593	1 736 780	5 149 009
FX forward	51 630	33 553	8 880	31 217	-	125 280
FX Swap	288 415	410 109	491 242	335 582	-	1 525 348
FX Spot	79 688	-	-	-	-	79 688
IRS	196 053	519 181	1 021 545	-	1 674 960	3 411 739
Razem	615 786	962 843	1 521 667	366 799	1 674 960	5 142 055
Saldo	278 779	50 609	-385 048	794	61 820	

Aktywa i zobowiązania finansowe o stałym i zmiennym oprocentowaniu oraz te, które nie są bezpośrednio narażone na ryzyko zmiany stopy procentowej na dzień 31 grudnia 2013 roku.

31-12-2013	O stałym oprocentowaniu	O zmiennym oprocentowaniu	Nie bezpośrednio narażone na ryzyko zmiany stopy procentowej	Razem
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	-	850 210	42 329	892 539
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	38 150	96 854	5 226	140 230
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	110 949	110 949
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	-	27 146	27 146
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	420 833	11 557 213	76 668	12 054 714
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	3 784 500	798 863	85 377	4 668 740
- dostępne do sprzedaży	2 942 000	658 863	79 362	3 680 225
- utrzymywane do terminu zapadalności	842 500	140 000	6 015	988 515
Inne aktywa *\	-	-	437 563	437 563
Aktywa razem	4 243 483	13 303 140	785 258	18 331 881
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	-	-	21	21
Zobowiązania wobec innych banków	283 490	158 864	873	443 228
Zobowiązania wobec klientów	6 659 182	6 434 588	130 273	13 224 043
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	83 998	83 998
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	-	14 872	14 872
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	1 036 800	1 649 600	46 887	2 733 287
Zobowiązania podporządkowane	-	320 000	7 155	327 155
Pozostałe zobowiązania **\	-	-	60 041	60 041
Zobowiązania razem	7 979 472	8 563 052	344 121	16 886 645
Kapitał własny		968 452	476 784	1 445 236

*\ w tym: inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, wartości niematerialne, rzeczowe aktywa trwałe, aktywa z tytułu podatku dochodowego, inne aktywa

**\ w tym: rezerwy, zobowiązania z tyt. bieżącego podatku dochodowego, pozostałe zobowiązania

Aktywa i zobowiązania finansowe o stałym i zmiennym oprocentowaniu oraz te, które nie są bezpośrednio narażone na ryzyko zmiany stopy procentowej na dzień 31 grudnia 2012 roku.

31-12-2012	O stałym oprocentowaniu	O zmiennym oprocentowaniu	Nie bezpośrednio narażone na ryzyko zmiany stopy procentowej	Razem
Aktywa				
Kasa, środki w Banku Centralnym	-	994 872	54 660	1 049 532
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	80 000	10 617	3 463	94 080
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	20 000	-	1 301	21 301
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	81 482	81 482
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	-	36 317	36 317
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	3 598	11 001 435	110 311	11 115 344
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	3 005 148	749 958	177 346	3 932 452
- dostępne do sprzedaży	2 257 572	609 958	167 305	3 034 835
- utrzymywane do terminu zapadalności	747 576	140 000	10 041	897 617
Inne aktywa *\	-	-	443 997	443 997
Aktywa razem	3 108 746	12 756 882	908 877	16 774 505
Zobowiązania				
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	148	-	-	148
Zobowiązania wobec innych banków	124 640	334 517	6 371	465 528
Zobowiązania wobec klientów	8 144 257	3 490 396	194 134	11 828 787
Pochodne instrumenty finansowe	-	-	68 226	68 226
Pochodne instrumenty zabezpieczające	-	-	20 842	20 842
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	1 578 156	965 102	42 495	2 585 753
Zobowiązania podporządkowane	-	320 000	6 714	326 714
Pozostałe zobowiązania **\	-	-	71 001	71 001
Zobowiązania razem	9 847 201	5 110 015	409 783	15 366 999
Kapitał własny		1 137 964	269 542	1 407 506

*\ w tym: inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych, wartości niematerialne, rzeczowe aktywa trwałe, aktywa z tytułu podatku dochodowego, inne aktywa

**\ w tym: rezerwy, zobowiązania z tyt. bieżącego podatku dochodowego, pozostałe zobowiązania

Rachunkowość zabezpieczeń

Przyjęte zasady rachunkowości zabezpieczeń

Bank prowadzi politykę rachunkowości zabezpieczeń, zgodnie z warunkami określonymi w MSR 39. Rachunkowość zabezpieczeń jest integralnym elementem procesu zarządzania ryzykiem finansowym w BOŚ S.A. Zarządzanie ryzykiem finansowym odbywa się w ramach obowiązującego w Banku procesu zarządzania ryzykiem.

Zabezpieczanym ryzykiem jest ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej. Bank stosuje rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych dla portfela kredytów hipotecznych denominowanych w EUR i rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej obligacji Skarbu Państwa o stałym oprocentowaniu. W momencie ustanowienia zabezpieczenia, Bank formalnie wyznacza i dokumentuje powiązania zabezpieczające oraz strategię ustanowienia zabezpieczenia. Dokumentacja zawiera identyfikację instrumentu zabezpieczającego, zabezpieczanej pozycji lub transakcji, charakter zabezpieczanego ryzyka oraz sposób oceny efektywności instrumentu zabezpieczającego w kompensowaniu zagrożenia zmianami wartości godziwej zabezpieczanej pozycji lub przepływów pieniężnych związanych z zabezpieczanym ryzykiem

Rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych

Bank, w okresie objętym zabezpieczeniem (tj. w okresie 5 lat), dokonuje zabezpieczenia zmienności przepływów pieniężnych dla portfela, jednocześnie określonych, kredytów hipotecznych denominowanych w EUR, udzielonych do dnia rozpoczęcia powiązania zabezpieczającego o zmiennym oprocentowaniu (z kategorii kredytów normalnych i „pod obserwacją”, wydzielonym portfelem jednoznacznie określonych transakcji zabezpieczających IRS (Interest Rate Swap). Wartość portfela przyjęta do zabezpieczenia jest tożsama z nominałem zawartych transakcji zabezpieczających. Marża na kredytach hipotecznych jest wyłączona z rachunkowości zabezpieczeń. W dokonanych przez Bank transakcjach IRS, Bank płaci odsetki oparte o zmienną stopę (tj. opartą o 6-miesięczny EURIBOR) a otrzymuje odsetki oparte o stałą stopę. Obie płatności kuponów są rozliczane od kwoty nominalnej, na którą został zawarty IRS. Wartość godziwa instrumentu zabezpieczającego wykazuje więc tendencję odwrotną niż wartość godziwa pozycji zabezpieczanej. Dzięki ustanowieniu powiązania zabezpieczającego, w rachunku zysków i strat uzyskiwany jest efekt wzajemnego kompensowania się zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej z tytułu zabezpieczanego ryzyka. Zabezpieczeniu podlega tylko jeden rodzaj ryzyka (tj. ryzyko zmienności stóp procentowych).

Zgodnie z MSR 39, nieefektywność zabezpieczenia ma miejsce tylko wtedy, gdy ponownie oszacowana wartość przepływów pieniężnych w danym przedziale czasowym jest niższa niż zabezpieczana wartość dotycząca danego przedziału czasowego. Oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce skuteczne w kompensowaniu zmian przepływów pieniężnych wynikających z zabezpieczanego ryzyka. Efektywność zabezpieczenia jest na bieżąco oceniana w celu kontrolowania, czy jest wysoce efektywna we wszystkich okresach sprawozdawczych, na które zostało ustanowione. W trakcie okresu zabezpieczenia, Bank systematycznie dokonuje pomiarów efektywności powiązania zabezpieczającego. Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Test prospektywny przyjmuje postać testu wysokiego prawdopodobieństwa, który podlega również testowaniu wstecznemu. Test retrospektywny jest wykonywany w oparciu o metodę hipotetycznego derywatu, w ramach którego następuje porównanie zmiany wartości transakcji zabezpieczających oraz hipotetycznego derywatu. Testy są wykonywane z częstotliwością kwartalną.

Zmiana wartości godziwej instrumentów zabezpieczających wykazywana jest w kapitale z aktualizacji wyceny, w wielkości w jakiej zabezpieczenie jest efektywne. Nieefektywna część zabezpieczenia ujmowana jest w rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy”. Efektywna część wyceny transakcji zabezpieczających jest klasyfikowana do rachunku zysków i strat do pozycji „Przychody odsetkowe” w okresach naliczania przychodów odsetkowych od zabezpieczanych kredytów.

Na dzień 31 grudnia 2013 r. w kapitale z aktualizacji wyceny zaewidencjonowana była kwota 20 735 tys. zł, dotycząca efektywnej części powiązania zabezpieczającego w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych. Część nieefektywna powiązania zabezpieczającego,

wynikająca z niedopasowania w kompensowaniu zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej ujęta w rachunku zysków i strat według stanu na dzień 31 grudnia 2013 r. wyniosła -20,1 tys. zł.

Wartość godziwa instrumentów zabezpieczających w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych

	31-12-2013		31-12-2012	
	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość nominalna	wartość godziwa
Instrumenty zabezpieczające	-	-	-	-
Interest Rate Swap (IRS) – wycena dodatnia	414 720	20 714	408 820	29 994
Interest Rate Swap (IRS) – wycena ujemna	-	-	-	-

Okresy, w których Bank oczekuje wystąpienia przepływów pieniężnych, będących przedmiotem zabezpieczenia w rachunkowości zabezpieczeń przepływów pieniężnych, a tym samym – ich wpływu na wynik finansowy zaprezentowano poniżej:

Oczekiwane terminy reklasyfikacji kwot ujętych na kapitale do rachunku wyników

31-12-2013	do 1 roku	1 – 3 lat	3 – 5 lat
Oczekiwane kwoty netto	3 047	17 667	-

31-12-2012	do 1 roku	1 – 3 lat	3 – 5 lat
Oczekiwane kwoty netto	3 240	17 753	9 001

Rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej

Bank w okresie objętym zabezpieczeniem dokonuje zabezpieczenia zmienności wartości godziwej obligacji o stałym oprocentowaniu wynikające ze zmian rynkowych stóp procentowych. Pozycję zabezpieczaną stanowi część obligacji Skarbu Państwa utrzymywana w portfelu dostępnym do sprzedaży. Instrumentem zabezpieczającym jest Interest Rate Swap (IRS), w których Bank dokonuje płatności w oparciu o stałą stopę procentową, a otrzymuje kupon oparty o zmienną stopę (6-miesięczny WIBOR). Dzięki ustanowieniu powiązania zabezpieczającego, w rachunku zysków i strat uzyskiwany jest efekt wzajemnego kompensowania się zmian wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego i pozycji zabezpieczanej z tytułu zabezpieczanego ryzyka. Zabezpieczeniu podlega tylko jeden rodzaj ryzyka (tj. ryzyko zmienności stóp procentowych). Spread pomiędzy kwotowaniami obligacji skarbowych i transakcji IRS zostaje wyłączony z zabezpieczenia.

Oczekuje się, że zabezpieczenie będzie wysoce skuteczne w kompensowaniu zmian wartości godziwej wynikających z zabezpieczanego ryzyka. Efektywność zabezpieczenia jest weryfikowana poprzez zastosowanie prospektywnych i retrospektywnych testów efektywności. Test prospektywny polega na analizie miary BPV pozycji zabezpieczanej i instrumentu zabezpieczającego. Test retrospektywny jest wykonywany w oparciu o metodę bezpośredniej kompensaty, w ramach której następuje porównanie zmian wartości transakcji zabezpieczających oraz pozycji zabezpieczanej wynikających ze zmian zabezpieczanego czynnika ryzyka. Testy wykonywane są z częstotliwością kwartalną.

Zgodnie z MSR 39, zmiana wartości godziwej pozycji zabezpieczanej wynikająca ze zmian rynkowych stóp procentowych ujmowana jest w rachunku zysków i strat. Zmiany wartości godziwej obligacji, nie wynikające ze zmian zabezpieczanego czynnika ryzyka odnoszone są na kapitał z

aktualizacji wyceny. Zmiany wyceny instrumentu zabezpieczającego ujmowane są w rachunku zysków i strat.

Na dzień 31 grudnia 2013 r., z tytułu zabezpieczonych pozycji, na rachunku zysków i strat zaksięgowano kwotę -2 226 tys. zł, wynikającą ze zmian wartości godziwej obligacji z tytułu ryzyka stopy procentowej oraz wartości godziwej transakcji IRS. W kapitale z aktualizacji wyceny zaewidencjonowana była kwota 4 193 tys. zł, wynikająca z niezabezpieczonej części wartości godziwej instrumentów dłużnych (spreadu pomiędzy kwotowaniami obligacji i transakcji IRS).

	31-12-2013		31-12-2012	
	wartość nominalna	wartość godziwa	wartość nominalna	wartość godziwa
Instrumenty zabezpieczające	-	-	-	-
Interest Rate Swap (IRS) – wycena dodatnia	-	-	-	-
Interest Rate Swap (IRS) – wycena ujemna	278 000	12 255	278 000	21 494
Pozycja zabezpieczana				
Obligacje SP - wycena dodatnia	249 000	10 029	249 000	19 392
Obligacje SP - wycena ujemna	-	-	-	-
Łączny wpływ na wynik	-	- 2 226	-	- 2 102

6.2.3. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe rozumiane jako potencjalny negatywny wpływ zmian kursów walutowych na wynik finansowy Banku.

Celem Banku w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym w księdze bankowej jest nieutrzymywanie otwartych indywidualnych pozycji w zakresie strukturalnej pozycji FX. Ekspozycje walutowe, wynikające z działalności prowadzonej w ramach księgi bankowej, są systematycznie transferowane do Departamentu Skarbu tego samego dnia lub najpóźniej – następnego dnia roboczego.

Głównymi pozycjami walutowymi Banku są pozycje w PLN, USD, EUR i CHF.

Dla monitorowania ryzyka walutowego na otwartych pozycjach walutowych w księdze handlowej (bilansowych i pozabilansowych), podobnie jak w przypadku ryzyka stopy procentowej w księdze handlowej, stosuje się: (i) model wartości zagrożonej (VaR) wyznaczony dla poziomu ufności 99% w oparciu o dzienną zmienność kursów walutowych z 250 dni roboczych poprzedzających dzień analizy oraz system limitów wewnętrznych, (ii) system limitów oraz (iii) analizy stress testing.

Wartość VaR-u 10-dniowego na 31 grudnia 2013 roku dla Banku wyniosła 159 tys. zł (na 31 grudnia 2012 roku wyniosła 192 tys. zł)

Wartość VaR dla otwartych pozycji walutowych Banku, w okresach rocznych, kształtowała się następująco (podano wartość maksymalną, minimalną i średnią):

	VAR 10 – dniowy (w tys. zł)		
	średnia	max	min
2013	239	898	10
2012	429	1 662	19

Bank, w celu weryfikacji modelu wartości zagrożonej, raz w miesiącu przeprowadza analizy back-testing, poprzez porównanie maksymalnych strat, wyznaczonych z modelu VaR z rzeczywistymi zyskami i stratami oraz z teoretycznymi zmianami wyniku wynikającymi z rewaluacji pozycji. Wyniki back-testingu, w cyklach miesięcznych, są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Zarządu Banku i Komitetu ZAP oraz w cyklach kwartalnych – dla Rady Nadzorczej Banku.

System limitów w zakresie ryzyka walutowego w księdze handlowej obejmuje:

- 1) limit na VaR 10-dniowy, poprzez przeskalowanie VaR 1-dniowego na VaR 10-dniowy,
- 2) limity kwotowe na pozycję całkowitą oraz na pozycje indywidualne dla głównych walut, obowiązujące zarówno w ciągu dnia jak i na koniec dnia,
- 3) limity straty dziennej i ciągnionej miesięcznej z tytułu transakcji wymiany walut.

Kontrola wykorzystania ww. limitów przeprowadzana jest każdego dnia roboczego, a w odniesieniu do limitów na pozycję całkowitą oraz na pozycje indywidualne dla głównych walut Banku również w ciągu dnia. Informacje o poziomie wykorzystania poszczególnych limitów są systematycznie raportowane kierownictwu BOŚ S.A.

Przeprowadzone analizy wskazują, że w badanym okresie ryzyko walutowe kształtowało się na umiarkowanym poziomie.

Bank, raz w miesiącu, przeprowadza analizę stress testing, badając kształtowanie się poziomu ryzyka walutowego w przypadku materializacji skrajnych zmian czynników ryzyka. Badany jest przede wszystkim wpływ skrajnie niekorzystnych zmian kursów walutowych w stosunku do PLN i kursów krzyżowych par walutowych EUR/USD i EUR/CHF na wynik z pozycji wymiany oraz zmian zmienności kursów walutowych w okresie 250 dni roboczych i korelacji pomiędzy zmiennościami kursów walutowych na poziom VaR, zarówno za pomocą metody historycznej jak i parametrycznej.

Wyniki analizy stress-testing pokazują, iż przy wystąpieniu skrajnie niekorzystnych warunków rynkowych i zwiększonych pozycji, działalność Banku w zakresie ryzyka walutowego utrzymuje się na bezpiecznym poziomie.

Wyniki analizy stress-testing, w cyklach miesięcznych, są prezentowane w raportach przygotowywanych dla Zarządu Banku i Komitetu ZAP oraz w cyklach kwartalnych - dla Rady Nadzorczej Banku.

Zestawienie otwartych pozycji walutowych na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku zaprezentowano w poniższych tabelach:

Ryzyko walutowe (wartości bilansowe netto)

31-12-2013	PLN	EUR	USD	CHF	Inne	Razem
Aktywa						
Kasa, środki w Banku Centralnym	672 396	216 664	1 524	696	1 259	892 539
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	12 127	28 230	61 886	1 208	36 779	140 230
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	100 060	10 862	25	-	2	110 949
Pochodne instrumenty zabezpieczające	20 714	6 432	-	-	-	27 146
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	9 021 392	1 565 078	64 881	1 403 113	250	12 054 714
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	4 661 010	7 696	34	-	-	4 668 740
- dostępne do sprzedaży	3 672 495	7 696	34	-	-	3 680 225
- utrzymywane do terminu zapadalności	988 515	-	-	-	-	988 515
Inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych	108 094	375	-	-	-	108 469
Inne aktywa	326 352	2 259	226	151	106	329 094
Aktywa razem	14 922 145	1 837 596	128 576	1 405 168	38 396	18 331 881
Pozycje pozabilansowe tworzące pozycję walutową		1 319 790	100 701	1 451	2 919	
Zobowiązania						
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	21	-	-	-	-	21
Zobowiązania wobec innych banków	234 375	133 197	23 825	51 831	-	443 228
Zobowiązania wobec klientów	11 503 905	1 607 134	71 895	3 234	37 875	13 224 043
Pochodne instrumenty finansowe	77 121	608	27	6 240	2	83 998
Pochodne instrumenty zabezpieczające	14 872	-	-	-	-	14 872
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	1 658 736	1 074 551	-	-	-	2 733 287
Zobowiązania podporządkowane	327 155	-	-	-	-	327 155
Rezerwy	8 650	130	17	-	-	8 797
Pozostałe zobowiązania	43 019	6 313	1 786	-	126	51 244
Zobowiązania razem	13 867 854	2 821 933	97 550	61 305	38 003	16 886 645
Pozycje pozabilansowe tworzące pozycję walutową		331 028	131 635	1 343 436	3 228	
Bilansowa pozycja netto		-984 337	31 026	1 343 863	393	
Pozabilansowa pozycja netto		988 762	-30 934	-1 341 985	-309	

Ryzyko walutowe (wartości bilansowe netto)

31-12-2012	PLN	EUR	USD	CHF	Inne	Razem
Aktywa						
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 015 697	28 407	1 858	1 369	2 201	1 049 532
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	15 144	40 000	30 009	3 512	5 415	94 080
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	21 301	-	-	-	-	21 301
Pochodne instrumenty finansowe	81 480	2	-	-	-	81 482
Pochodne instrumenty zabezpieczające	29 994	6 323	-	-	-	36 317
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	8 334 466	1 214 448	69 551	1 495 493	1 386	11 115 344
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe, w tym:	3 924 141	8 277	34	-	-	3 932 452
- dostępne do sprzedaży	3 026 524	8 277	34	-	-	3 034 835
- utrzymywane do terminu zapadalności	897 617	-	-	-	-	897 617
Inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych	87 567	370	-	-	-	87 937
Inne aktywa	355 243	500	178	70	69	356 060
Aktywa razem	13 865 033	1 298 327	101 630	1 500 444	9 071	16 774 505
Pozycje pozabilansowe tworzące pozycję walutową		1 608 711	24 497	2 047	29 203	
Zobowiązania						
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	148	-	-	-	-	148
Zobowiązania wobec innych banków	97 871	337 839	29 818	-	-	465 528
Zobowiązania wobec klientów	10 332 367	1 399 244	59 608	3 977	33 591	11 828 787
Pochodne instrumenty finansowe	68 226	-	-	-	-	68 226
Pochodne instrumenty zabezpieczające	20 842	-	-	-	-	20 842
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	1 527 404	1 058 349	-	-	-	2 585 753
Zobowiązania podporządkowane	326 714	-	-	-	-	326 714
Rezerwy	17 269	848	18	-	-	18 135
Pozostałe zobowiązania	48 762	3 118	789	3	194	52 866
Zobowiązania razem	12 439 603	2 799 398	90 233	3 980	33 785	15 366 999
Pozycje pozabilansowe tworzące pozycję walutową		100 463	35 680	1 502 016	4 453	
Bilansowa pozycja netto	-1 501 071	11 397	1 496 464	-24 714		
Pozabilansowa pozycja netto	1 508 248	-11 183	-1 499 969	24 750		

Walutowa pozycja pozabilansowa wynika przede wszystkim z zawartych transakcji fx swap, które są używane przez Bank do pokrycia niedopasowania płynnościowego w walutach obcych.

6.3. Zarządzanie kapitałem

6.3.1. Cele, polityka i procesy zarządzania kapitałem.

W strukturze funduszy własnych Banku dominują fundusze podstawowe.

Struktura funduszy własnych Banku wyznaczonych na potrzeby norm ostrożnościowych na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku.

	31-12-2013	31-12-2012
I. Fundusze podstawowe	1 162 158	1 106 794
1.Fundusze zasadnicze	1 321 510	1 262 679
Kapitał zakładowy	228 732	228 732
Kapitał zapasowy, w tym:	1 058 009	999 677
- ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	532 220	532 377
- z zysku po opodatkowaniu	524 576	466 087
- odpisy aktualizujące wartość rzeczowych aktywów trwałych zbywanych lub likwidowanych	1 213	1 213
Kapitał rezerwowy	34 769	34 270
2.Pozycje dodatkowe funduszy podstawowych	48 302	48 302
Fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej	48 302	48 302
3.Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe	-207 654	-204 187
Wartości niematerialne	-159 413	-159 234
Inne pomniejszenia funduszy podstawowych, w tym:	-48 241	-44 953
- akcje własne	-1 162	-1 162
- niezrealizowane straty na instrumentach dłużnych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	-11 840	-4 776
- zaangażowanie kapitałowe banku w instytucje finansowe, kredytowe, banki	-25 125	-32 554
- strata z lat ubiegłych	-10 114	-6 461
II. Fundusze uzupełniające	309 846	315 094
1.Kapitał z aktualizacji wyceny rzeczowych aktywów trwałych	3 112	3 112
2.Dodatkowe pozycje funduszy uzupełniających	320 000	320 000
Zobowiązanie podporządkowane	320 000	320 000
3. Inne pozycje, w tym:	11 858	24 536
- niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	10 284	22 961
- niezrealizowane zyski na instrumentach kapitałowych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	1 575	1 575
4. Pozycje pomniejszające fundusze uzupełniające	-25 125	-32 554
- zaangażowanie kapitałowe banku w instytucje finansowe, kredytowe, banki	-25 125	-32 554
Suma funduszy własnych BOŚ S.A.	1 472 004	1 421 888
Kapitał krótkoterminowy	9 365	5 916
Suma funduszy własnych i kapitału krótkoterminowego BOŚ S.A.	1 481 369	1 427 804

Przedstawione powyżej fundusze własne zostały wyliczone zgodnie z art. 127 Prawa Bankowego oraz Uchwałą KNF Nr 325/2011 z dnia 20 grudnia 2011 roku.

Dla potrzeb ograniczania ryzyka spadku współczynnika wypłacalności Bank monitoruje kształtowanie się skali i struktury działalności Banku oraz czynników mogących mieć wpływ na obniżenie się poziomu funduszy własnych Banku.

Zgodnie z art. 128 pkt. 1 ust. 2 Prawa Bankowego Bank jest zobowiązany utrzymywać sumę funduszy własnych i kapitału krótkoterminowego na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:

- suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka oraz wymogów kapitałowych z tytułu przekroczenia limitów i naruszenia innych norm określonych w ustawie,
- oszacowana przez Bank kwota, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku oraz zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka (kapitał wewnętrzny).

Bank szacuje kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyk występujących w działalności Banku w oparciu o wymogi regulacyjne dla ryzyk I filara, z wyłączeniem ryzyka kredytowego, dla którego począwszy od grudnia 2012 wykorzystano model wewnętrzny, oraz dodatkowo szacuje kapitał wewnętrzny dla tych ryzyk II filara, których poziom został oceniony jako istotny.

Poziom kapitału wewnętrznego kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	31-12-2013	31-12-2012
Kapitał wewnętrzny	998 710	870 017

6.3.2. Kalkulacja wymogów kapitałowych

Bank Ochrony Środowiska S.A. wyznacza wymogi kapitałowe zgodnie z obowiązującymi Uchwałami Komisji Nadzoru Finansowego, które wprowadziły do polskiego prawodawstwa postanowienia dyrektywy UE w sprawie wymogów kapitałowych (ang. *Capital Requirements Directive* – Dyrektywa CRD).

Całkowity wymóg kapitałowy stanowiła suma wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, wyznaczonych zgodnie z Uchwałą KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku z późniejszymi zmianami:

- 1) wymogu z tytułu ryzyka kredytowego w zakresie portfela bankowego,
- 2) wymogu z tytułu ryzyka walutowego,
- 3) wymogu z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych,
- 4) wymogu z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych,
- 5) wymogu z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta,
- 6) wymogu z tytułu ryzyka operacyjnego.

Wymogi, o których mowa w punktach 2) – 4) tworzą wymóg z tytułu ryzyka rynkowego.

W Banku Ochrony Środowiska S.A. obowiązują następujące metody w zakresie wyznaczania wymogów kapitałowych:

1. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego wyznaczono metodą standardową zgodnie z zasadami określonymi w załączniku nr 4 do Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku z późniejszymi zmianami,
2. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego wyznaczono tzw. metodą podstawową, określoną w załączniku nr 6 do Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku z późniejszymi zmianami,

3. Wymóg z tytułu ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych wyznaczono tzw. metodą uproszczoną, określoną w załączniku nr 8 do Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku z późniejszymi zmianami,

4. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych wyznaczano tzw. metodą zaktualizowanego średniego okresu zwrotu, określoną w załączniku nr 10 do Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku z późniejszymi zmianami,

5. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta obliczono zgodnie z zasadami określonymi w § 6 – 8 załącznika nr 11 do Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku z późniejszymi zmianami,

6. Wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego wyznaczono metodą standardową, o której mowa w § 16 -33 Załącznika nr 14 do Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku z późniejszymi zmianami.

W roku 2013 i w 2012 roku w Banku Ochrony Środowiska S.A. nie występowało ryzyko cen towarów, ryzyko cen kapitałowych papierów wartościowych w portfelu handlowym, ryzyko rozliczenia-dostawy w portfelu handlowym. Nie doszło także do przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań. Nie był przekroczony próg koncentracji kapitałowej.

Całkowity wymóg kapitałowy Banku kształtował się następująco :

Wyszczególnienie	31-12-2013	31-12-2012
Całkowity wymóg kapitałowy, w tym:	885 342	778 148
- wymóg z tytułu ryzyka kredytowego i ryzyka kredytowego kontrahenta	828 741	722 203
- wymóg z tytułu ryzyka rynkowego	2 594	1 330
- wymóg z tytułu ryzyka operacyjnego	54 007	54 615

6.3.3. Deklaracja zgodności z wymogami w zakresie adekwatności kapitałowej.

Zgodnie z art. 128 pkt. 1 ust. 3 Prawa Bankowego, Bank jest zobowiązany utrzymywać współczynnik wypłacalności na poziomie co najmniej 8%. Kalkulacja współczynnika wypłacalności dokonywana była na podstawie Uchwały KNF nr 76/2010 z dnia 10 marca 2010 roku z późniejszymi zmianami.

Poziom współczynnik wypłacalności kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	31-12-2013	31-12-2012
Współczynnik wypłacalności	13,39%	14,68%

W 2006 roku, w toku postępowania administracyjnego związanego z uzyskaniem przez NFOŚiGW zezwolenia na wykonywanie prawa głosu z akcji Banku, NFOŚiGW zobowiązał się wobec KNF do utrzymania współczynnika wypłacalności Banku na poziomie co najmniej 12%. Postępowanie administracyjne, na potrzeby którego NFOŚiGW zaciągnął wobec KNF zobowiązanie, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, było prowadzone w związku z odkupieniem przez NFOŚiGW akcji Banku posiadanych przez Skandinaviska Enskilda Banken. Bank uwzględnia potrzeby kapitałowe wynikające z zobowiązania nałożonego przez KNF w planach finansowych oraz strategii Banku.

7. Wynik z tytułu odsetek

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze z tytułu		
Kredytów i pożyczek, w tym od:	568 149	686 159
- Banków	2 476	5 491
- Klientów, w tym:	565 673	680 668
- korporacyjnych	219 677	248 649
- detalicznych	208 587	229 277
- finansów publicznych	137 398	202 703
- pozostali	11	39
Instrumentów finansowych, w tym:	198 447	207 284
- dostępnych do sprzedaży	137 791	147 107
- utrzymywanych do terminu zapadalności	47 230	40 970
- przeznaczonych do obrotu	13 426	19 207
Transakcje zabezpieczające	6 323	6 311
Razem	772 919	899 754

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Koszty odsetek i podobne koszty z tytułu:		
Lokat przyjętych, depozytów i rachunków bankowych, w tym od:	329 312	413 013
- Banków	6 531	5 439
- Klientów	322 781	407 574
- korporacyjnych	129 208	187 020
- detalicznych	149 642	159 263
- finansów publicznych	27 157	32 442
- funduszy ekologicznych	15 795	27 335
- pozostali	979	1 514
Kredytów i pożyczek, w tym od:	12 362	29 039
- Banków	3 145	14 776
- Klientów	9 217	14 263
Środków funduszy z przeznaczeniem na kredyty	11 794	18 887
Instrumentów finansowych - dłużne papiery własnej emisji	150 917	162 920
Razem	504 385	623 859

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Przychody odsetkowe wyliczone metodą efektywnej stopy procentowej w odniesieniu do aktywów finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	753 170	874 236
Koszty odsetkowe wyliczone metodą efektywnej stopy procentowej w odniesieniu do zobowiązań finansowych, które nie są wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat	504 386	623 859
Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze dotyczące aktywów finansowych objętych rezerwą z tytułu utraty wartości	46 659	63 518

8. Wynik z tytułu opłat i prowizji

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Przychody z tytułu opłat i prowizji		
Opłaty za obsługę rachunków klientów, inne operacje rozliczeniowe w obrocie krajowym i zagranicznym	72 162	71 639
Opłaty i prowizje z tytułu działalności bankowej, w tym od:	30 624	23 558
- Klientów	30 624	23 558
Pozostałe opłaty	9	645
Razem	102 795	95 842

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Koszty z tytułu opłat i prowizji		
Opłaty z tytułu kart płatniczych	8 929	10 528
Prowizje płacone innym bankom w obrocie gotówkowym	757	793
Opłaty od rachunków bieżących	3 328	4 258
Opłaty z tytułu świadczonych usług przez Euronet	194	-
Pozostałe opłaty	2 379	2 410
Razem	15 587	17 989

Bank nie prowadził działalności powierniczej w latach 2013 – 2012.

9. Przychody z tytułu dywidend

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży	3 542	3 437
Przychody z tytułu dywidend od jednostek podporządkowanych	4 142	15 211
Razem	7 684	18 648

W kwocie dywidendy na koniec 2013 roku znajduje się dywidenda od spółki Kemipol Sp. z o.o. w wysokości 3 542 tys. zł (w 2012 r. 3 437 tys. zł), Domu Maklerskiego BOŚ S.A. w wysokości

3 000 tys. zł. (w 2012 r. 15 000 tys. zł.), BOŚ Eko Profit S.A. w wysokości 900 tys. zł oraz WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. w wysokości 242 tys. zł (w 2012 r. 211 tys. zł).

10. Wynik na działalności handlowej

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	-321	196
- wynik na sprzedaży	-221	96
- wynik z tyt. wyceny do wartości godziwej	-100	100
Pochodne instrumenty finansowe	23 141	8 329
- wynik z tyt. realizacji kontraktu	9 174	9 032
- wynik z tyt. wyceny do wartości godziwej	13 967	-703
Razem	22 820	8 525

11. Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Wynik na sprzedaży aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży - kwota wyłączona z kapitału własnego, ujęta w wyniku finansowym, w tym:	20 020	27 429
- zyski	20 051	27 429
- straty	-31	-

12. Wynik z pozycji wymiany

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Wynik z tytułu operacji wyceny zrealizowany	22 627	22 719
Wynik z tytułu operacji wyceny niezrealizowany	-919	-2
Razem	21 708	22 717

13. Pozostałe przychody operacyjne

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Rozwiązanie rezerw na zobowiązania, w tym:	5 224	1 114
- rezerwy na zobowiązania i roszczenia	4 639	786
- pozostałe rezerwy	585	328
Z tytułu sprzedaży lub likwidacji środków trwałych, wartości niematerialnych	1 343	12
Przychód związany z aportem nieruchomości	7 297	-
Przychody z tytułu zwrotu kosztów windykacji należności	766	426
Przychody od sprzedaży towarów i usług	581	575
Korekta odsetek od zerwanych depozytów z lat ubiegłych	225	167
Przychody z tytułu odszkodowań, kar i grzywien	101	9
Pozostałe *\	4 041	2 339
Razem	19 578	4 642

*\ w tym głównie zwrot obowiązkowych opłat

14. Pozostałe koszty operacyjne

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Likwidacja środków trwałych, wartości niematerialnych	1 410	620
Koszty spisanych należności	90	52
Przekazane darowizny	1 300	1 413
Utworzenie rezerw na przyszłe zobowiązania, w tym:	922	354
- rezerwa na zobowiązania i roszczenia	195	251
- pozostałe rezerwy	727	103
Koszty windykacji należności	2 338	4 270
Koszty utrzymania i administracji wynajmowanych lokali własnych	900	234
Koszty z tytułu odszkodowań, kar i grzywien	222	374
Pozostałe	7 011	4 468
Razem	14 193	11 785

15. Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Inwestycyjne papiery wartościowe dostępne do sprzedaży (dotworzenie / rozwiązanie)	-181	1 967
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom, w tym:	1 324	7 460
- na należności bilansowe (rozwiązanie)	1 324	7 460
Kredyty i pożyczki udzielone klientom oraz zobowiązania pozabilansowe, w tym:	-61 336	-61 800
Na należności bilansowe (dotworzenie)	-60 153	-60 135
Kredyty udzielone klientom detalicznym	-14 537	-22 748
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	-46 208	-37 142
Kredyty udzielone finansom publicznym	592	-245
Kredyty udzielone pozostałym klientom	-	-
Na zobowiązania pozabilansowe (dotworzenie)	-1 183	-1 665
Kredyty udzielone bankom	-	-
Kredyty udzielone klientom detalicznym	161	233
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	-1 370	-1 914
Kredyty udzielone finansom publicznym	26	19
Kredyty udzielone pozostałym klientom	-	-3
Razem	-60 193	-52 373

Wynik odpisów kredytów i pożyczek klientów na należności bilansowe:

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Wynik odpisów kredytów i pożyczek klientów		
Wycena indywidualna	-44 525	-26 983
Wycena grupowa	-15 628	-33 152
Razem	-60 153	-60 135

16. Ogólne koszty administracyjne

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Świadczenia pracownicze (Nota 17)	147 453	152 636
Koszty administracyjne, w tym:	117 303	129 438
- koszty rzeczowe	102 875	113 051
- podatki i opłaty	1 906	4 652
- składka i wpłaty na BFG	10 717	9 270
- składka i wpłaty na KNF	1 805	2 465
Amortyzacja, w tym:	40 036	30 340
- od środków trwałych	18 209	18 043
- od wartości niematerialnych	21 827	12 297
Razem	304 792	312 414

17. Świadczenia pracownicze

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Wynagrodzenia	122 701	129 993
Składki na ubezpieczenia społeczne	24 752	22 643
Razem	147 453	152 636

Bank nie finansuje świadczeń emerytalnych opartych na programach określonych świadczeń za wyjątkiem statutowo obowiązujących odpraw emerytalnych.

W saldzie wynagrodzeń znajdują się koszty:

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Odpraw emerytalnych	682	836
Nagrody jubileuszowe	-4 815	861

18. Obciążenia podatkowe

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Podatek bieżący	-2 824	-6 279
Podatek odroczony*/	-2 494	4 080
Razem	-5 318	-2 199
Zysk brutto	68 229	57 035
Podatek dochodowy według stawki 19 %	-12 964	-10 837
Trwałe różnice pomiędzy wynikiem brutto a podstawą opodatkowania:	6 321	6 915
a) zmniejszające:	13 794	12 038
- otrzymane dywidendy	1 503	3 543
- rozwiązane odpisy aktualizujące należności	4 603	7 876
- aport nieruchomości**\	6 703	-
- pozostałe	985	619
b) zwiększające:	-8 486	-11 738
z tego :		
- utworzone odpisy aktualizujące należności	-7 153	-8 770
- pozostałe	-1 333	-2 968***\
Odliczenia od dochodu	1 013	6 615
- darowizny	247	262
- nowe technologie	766	6 353
Obciążenia podatkowe dotyczące wyniku finansowego roku bieżącego	-6 643	-3 922
Zmniejszenie obciążeń podatkowych w związku z korektami dotyczącymi lat ubiegłych ****\	1 325	1 723
Ogółem obowiązkowe obciążenia wyniku finansowego	-5 318	-2 199
Efektywna stawka podatkowa	8%	4%

*\ więcej informacji na temat odroczonego podatku dochodowego przedstawiono w notce 34

**\ transakcja jednorazowa wewnątrz grupy

***\ w tym aport akcji do spółki z grupy w kwocie 1 667 tys. zł.

****\ Obciążenia wyniku roku bieżącego w związku z korektami lat ubiegłych dotyczące:

w 2013 roku:

- odliczenia od dochodu wydatków na nabycie nowych technologii

w 2012 roku:

- zwrotu zryczałtowanego podatku dochodowego od osób prawnych w łącznej kwocie w wysokości 1 289 tys. zł. pobranego od otrzymanych dywidend w latach ubiegłych,
- odliczenia od dochodu wydatków na nabycie nowych technologii w wysokości 434 tys. zł.

Zmiana stanu podatku odroczonego w okresie

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Stan na początek okresu	26 348	29 890
- zmiana stanu ujemnych różnic przejściowych	349	25 646
- zmiana stanu dodatnich różnic przejściowych	3 144	-29 188
- razem zmiana stanu w tym:	3 493	-3 542
- zmiana stanu na kapitale z aktualizacji wyceny	5 987	-7 622
- zmiana stanu odniesiona na rachunek zysków i strat	-2 494	4 080
Stan na koniec okresu (nota 34)	29 841	26 348

19. Zysk przypadający na jedną akcję

Podstawowy zysk przypadający na jedną akcję wylicza się jako iloraz zysku przypadającego na akcjonariuszy Banku oraz średniej ważonej liczby akcji zwykłych w trakcie roku.

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Zysk netto	62 911	54 836
Średnia ważona liczba akcji zwykłych (w tysiącach)	20 894	19 906
Podstawowy zysk na akcję (wyrażony w zł, gr)	3,01	2,75

Zysk rozwodniony na akcję jest równy zyskowi podstawowemu na akcję w prezentowanych okresach.

20. Kasa, środki w Banku Centralnym

	31-12-2013	31-12-2012
Środki pieniężne w kasie	42 329	54 659
Środki w Banku Centralnym	850 210	994 873
Razem	892 539	1 049 532

21. Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom

	31-12-2013	31-12-2012
Lokaty w innych bankach, ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych (nota 41)	81 213	33 594
Kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	4 980	11 155
Pozostałe należności	39 467	36 058
Minus: odpisy aktualizujące lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom */	-518	-1 844
Razem	125 142	78 963
Papiery dłużne zaklasyfikowane do portfela pożyczek i należności	15 088	15 117
Razem	140 230	94 080

*\ Utworzono odpisy aktualizujące dotyczące należności kredytowych:

bank ukraiński	518	1 844
----------------	-----	-------

Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom wg terminów zapadalności

	31-12-2013	31-12-2012
- do 1 miesiąca	119 252	33 594
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	-	36 058
- powyżej 1 roku do 5 lat	5 979	12 418
- powyżej 5 lat	14 999	12 010
Razem	140 230	94 080

22. Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu

	31-12-2013	31-12-2012
Dłużne papiery wartościowe	-	21 301
- obligacje Skarbu Państwa	-	21 301
Razem	-	21 301

Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu wg terminów zapadalności

	31-12-2013	31-12-2012
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	-	29
- powyżej 1 roku do 5 lat	-	21 272
Razem	-	21 301

23. Kredyty i pożyczki udzielone klientom

	31-12-2013			31-12-2012		
	Kredyty i pożyczki brutto	Minus: odpisy aktualizujące	Kredyty i pożyczki netto	Kredyty i pożyczki brutto	Minus: odpisy aktualizujące	Kredyty i pożyczki netto
Kredyty udzielone klientom detalicznym	4 914 180	128 974	4 785 206	4 720 866	139 560	4 581 306
Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	4 509 912	173 524	4 336 388	3 608 293	153 217	3 455 076
Kredyty udzielone finansom publicznym	2 935 029	2 096	2 932 933	3 080 257	2 688	3 077 569
Kredyty udzielone pozostałym klientom	170	-	170	20	-	20
Razem	12 359 291	304 594	12 054 697	11 409 436	295 465	11 113 971
Pozostałe należności	17	-	17	1 373	-	1 373
Razem	12 359 308	304 594	12 054 714	11 410 809	295 465	11 115 344

W kredytach i pożyczkach udzielonych klientom znajdują się kredyty preferencyjne z dopłatami do odsetek od NFOŚiGW i WFOŚiGW, które w prezentowanych okresach wynoszą:

	31-12-2013	31-12-2012
	459 951	479 634

Dopłaty do odsetek w prezentowanych okresach wynosiły średnio 0,8 stopy redyskonta weksli.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom wg terminów zapadalności

	31-12-2013	31-12-2012
- do 1 miesiąca	541 146	173 197
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	307 530	291 596
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	468 286	528 190
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	1 016 580	1 083 138
- powyżej 1 roku do 5 lat	3 937 748	4 040 986
- powyżej 5 lat	5 783 424	4 998 237
Razem	12 054 714	11 115 344

Zmiany stanu odpisów aktualizujących na utratę wartości kredytów i pożyczek

	Kredyty udzielone klientom detalicznym	Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	Kredyty udzielone finansom publicznym	Razem
Stan na początek okresu 01-01-2013	139 560	153 217	2 688	295 465
Zwiększenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	161 232	202 654	1 375	365 261
Zmniejszenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	-146 695	-156 446	-1 967	-305 108
Kredyty odpisane w ciągu roku jako nieściągalne w tym:	-25 069	-25 766	-	-50 835
Spisane wierzytelności w związku ze zbyciem wierzytelności funduszowi sekurytyzacyjnemu	-21 014	-250	-	-21 264
Inne zmniejszenia	-54	-135	-	-189
Stan na koniec okresu 31-12-2013	128 974	173 524	2 096	304 594
Stan na początek okresu 01-01-2012	117 791	118 956	2 443	239 190
Zwiększenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	156 011	200 683	1 852	358 546
Zmniejszenie odpisów aktualizujących na utratę wartości	-133 263	-163 541	-1 607	-298 411
Kredyty odpisane w ciągu roku jako nieściągalne w tym:	-979	-2 881	-	-3 860
Spisane wierzytelności w związku ze zbyciem wierzytelności funduszowi sekurytyzacyjnemu	-360	-2 084	-	-2 444
Inne zmniejszenia	-	-	-	-
Stan na koniec okresu 31-12-2012	139 560	153 217	2 688	295 465

24. Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe

Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe dostępne do sprzedaży

	31-12-2013	31-12-2012
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej:	3 645 171	2 999 781
Skarbu Państwa	1 032 281	967 844
NBP - ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych	1 999 584	1 449 316
Banków	-	29 227
Finansów publicznych	605 613	545 121
Pomocnicze instytucje finansowe	7 693	8 273
Kapitałowe papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej:	35 054	35 054
- notowane	-	-
- nienotowane	35 054	35 054
Razem	3 680 225	3 034 835

Polityka BOŚ S.A. w zakresie inwestycji kapitałowych przewiduje możliwość zaangażowania Banku w podmioty o profilu umożliwiającym poszerzenie zakresu oferowanych usług i produktów dla klientów Banku.

Bank nie dokonywał inwestycji kapitałowych poza jego grupą jednostek powiązanych. Bank koncentruje się na inwestycjach kapitałowych w podmioty zależne od Banku, wzmacniając tym samym swoją pozycję na rynku finansowym, szczególnie w segmencie inwestycji proekologicznych.

Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe dostępne do sprzedaży wg terminów zapadalności

	31-12-2013	31-12-2012
- do 1 miesiąca	2 019 748	1 476 079
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	1 025	1 720
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	12 583	7 719
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	21 033	254 394
- powyżej 1 roku do 5 lat	945 593	669 874
- powyżej 5 lat	645 223	590 029
- z nieokreślonym terminem zapadalności	35 020	35 020
Razem	3 680 225	3 034 835

Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności

	31-12-2013	31-12-2012
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności		
Dłużne papiery wartościowe – według zamortyzowanego kosztu:		
Skarbu Państwa	988 515	897 617
	988 515	897 617
Razem	988 515	897 617
Razem inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	4 668 740	3 932 452

Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe utrzymywane do terminu zapadalności wg terminów zapadalności

	31-12-2013	31-12-2012
- do 1 miesiąca	19 905	17 824
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	-	29 576
- powyżej 1 roku do 5 lat	467 158	466 520
- powyżej 5 lat	501 452	383 697
Razem	988 515	897 617

Zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych:

Dostępnych do sprzedaży

	Dłużne papiery wartościowe					
	Skarbu Państwa	NBP	Banków	Finansów publicznych	Pomocniczych instytucji finansowych	RAZEM Dłużne papiery wartościowe
Stan na początek okresu 01-01-2013 r.	967 844	1 449 316	29 227	545 121	8 273	2 999 781
Zwiększenia (z tytułu)	1 762 105	121 169 496	2 091	265 921	3 313	123 202 926
- zakup	1 443 580	121 069 087	-	235 159	295	122 748 121
- naliczone odsetki lub dyskonto, premia	60 740	68 964	1 012	27 745	38	158 499
- dodatnia wycena	257 785	31 445	1 079	3 017	2 980	296 306
Zmniejszenia (z tytułu)	1 697 668	120 619 228	31 318	205 429	3 893	122 557 536
- sprzedaż i wykup	1 351 245	120 518 861	30 000	171 254	-	122 071 360
- odsetki zrealizowane, premia	58 236	68 954	1 044	29 165	15	157 414
- ujemna wycena	288 187	31 413	274	5 010	3 697	328 581
- odpis z tytułu utraty wartości	-	-	-	-	181	181
Stan na koniec okresu 31-12-2013 r.	1 032 281	1 999 584	-	605 613	7 693	3 645 171

Dłużne papiery wartościowe						
	Skarbu Państwa	NBP	Banków	Finansów publicznych	Pomocniczych instytucji finansowych	RAZEM Dłużne papiery wartościowe
Stan na początek okresu 01-01-2012 r.	1 377 896	506 772	117 350	537 553	9 161	2 548 732
Zwiększenia (z tytułu)	1 066 317	65 585 357	9 922	113 637	8 563	66 783 796
- zakup	831 324	65 502 353	-	74 611	-	66 408 288
- naliczone odsetki lub dyskonto, premia	62 723	56 591	5 881	32 816	30	158 041
- dodatnia wycena	172 270	26 413	4 041	6 210	8 533	217 467
Zmniejszenia (z tytułu)	1 476 369	64 642 813	98 045	106 069	9 451	66 332 747
- sprzedaż i wykup	1 268 735	64 560 322	90 000	73 632	-	65 992 689
- odsetki zrealizowane, premia	75 492	56 034	6 852	33 199	16	171 593
- ujemna wycena	132 142	26 457	1 193	-762	7 759	166 789
- różnice kursowe	-	-	-	-	1 676	1 676
Stan na koniec okresu 31-12-2012 r.	967 844	1 449 316	29 227	545 121	8 273	2 999 781

W dostępnych do sprzedaży papierach wartościowych Skarbu Państwa część stanowiła zabezpieczenie umów pożyczek otrzymanych od banków i międzynarodowych instytucji finansowych.

	31-12-2013	31-12-2012
- do roku	3 149	174 157
- powyżej roku	775 136	770 944
Razem	778 285	945 101

Kapitałowe papiery wartościowe			
	Notowane	Nienotowane	RAZEM
Stan na początek okresu 01-01-2013 r.	-	35 054	35 054
Zwiększenia (z tytułu)	-	-	-
- rozwiązane rezerwy	-	-	-
- dodatnia wycena	-	-	-
- różnice kursowe	-	-	-
Zmniejszenia (z tytułu)	-	-	-
- sprzedaż akcji i udziałów	-	-	-
- ujemna wycena	-	-	-
- różnice kursowe	-	-	-
Stan na koniec okresu 31-12-2013 r.	-	35 054	35 054
Stan na początek okresu 01-01-2012 r.	16 084	35 056	51 140
Zwiększenia (z tytułu)	6 034	32	6 066
- rozwiązane rezerwy	1 976	26	2 002
- dodatnia wycena	4 058	6	4 064
- różnice kursowe	-	-	-
Zmniejszenia (z tytułu)	22 118	34	22 152
- sprzedaż akcji i udziałów	16 098	26	16 124
- ujemna wycena	6 020	5	6 025
- różnice kursowe	-	3	3
Stan na koniec okresu 31-12-2012 r.	-	35 054	35 054

Utrzymywanych do terminu zapadalności

	Dłużne papiery wartościowe Skarbu Państwa	Razem
stan na początek okresu 01-01-2013 r.	897 617	897 617
Zwiększenia	171 414	171 414
- zakup	124 184	124 184
- naliczone odsetki, dyskonto, premia	47 230	47 230
Zmniejszenia	80 516	80 516
- wykup	30 000	30 000
- odsetki zrealizowane, premia	50 516	50 516
Stan na koniec okresu 31-12-2013 r.	988 515	988 515
stan na początek okresu 01-01-2012 r.	649 665	649 665
Zwiększenia	287 077	287 077
- zakup	246 107	246 107
- naliczone odsetki, dyskonto, premia	40 970	40 970
Zmniejszenia	39 125	39 125
- wykup	-	-
- odsetki zrealizowane, premia	39 125	39 125
Stan na koniec okresu 31-12-2012 r.	897 617	897 617

W utrzymywanych do terminu zapadalności papierach wartościowych Skarbu Państwa część stanowiła zabezpieczenie funduszu ochrony środków gwarantowanych w ramach BFG z terminem wykupu:

	31-12-2013	31-12-2012
- do roku	-	-
- powyżej roku	70 984	63 634
Razem	70 984	63 634

W utrzymywanych do terminu zapadalności papierach wartościowych Skarbu Państwa część stanowiła zabezpieczenie umów pożyczek otrzymanych od banków i międzynarodowych instytucji finansowych z terminem wykupu:

	31-12-2013	31-12-2012
- do roku	-	29 859
- powyżej roku	787 372	658 275
Razem	787 372	688 134

25. Inwestycje w jednostkach zależnych i stowarzyszonych

Inwestycje Banku w jednostkach zależnych i stowarzyszonych zostały ujęte w cenie nabycia.

	31-12-2013	31-12-2012
Inwestycje w jednostkach zależnych:		
Dom Maklerski BOŚ S.A.	31 989	31 940
BOS Finance AB	375	370
BOŚ Eko Profit S.A.	16 611	16 600
BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. S.K.A.	35 353	-
BOŚ Nieruchomości sp. z o.o.	15	-
BOŚ Invest Management sp. z o. o. (dawniej Invest Management BOŚ S.A. S.K.A.)	1 296	16 197
Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych:		
WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.	22 830	22 830
Razem	108 469	87 937

W dniu 4 listopada 2013 roku Bank Ochrony Środowiska S.A. w drodze umowy cywilo-prawnej nabył za cenę 15,5 tys. zł wszystkie udiały w spółce Headland Investments sp. z o.o., tym samym objął kontrolę nad tą jednostką. Spółka działa obecnie pod firmą BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. Udział Banku w kapitale zakładowym jak również udział w głosach na zgromadzeniu wspólników tej spółki na dzień nabycia oraz na dzień 31 grudnia 2013 r. wynosił 100%.

W dniu 4 listopada 2013 roku Bank Ochrony Środowiska S.A. w drodze umowy cywilo-prawnej nabył za cenę 75 tys. zł 49.999 akcji w spółce Headland Investments sp. z o.o. spółka komandytowo akcyjna, tym samym objął kontrolę nad tą jednostką. Spółka działa obecnie pod firmą BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. spółka komandytowo akcyjna. Udział Banku w kapitale zakładowym jak również udział w głosach na walnym zgromadzeniu tej spółki na dzień nabycia oraz na dzień 31 grudnia 2013 r. wynosił 99,998%. Komplementariuszem Spółki jest spółka BOŚ Nieruchomości sp. z o.o., której udział w kapitale zakładowym jak również udział w głosach na walnym zgromadzeniu tej spółki na dzień 31 grudnia 2013 r. wynosił 0,002%.

Bank nabył spółki BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. oraz BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. spółka komandytowo akcyjna na potrzeby realizacji polityki inwestycyjnej Banku w obszarze nieruchomości.

W grudniu 2013 roku Bank w ramach dokapitalizowania jednostek zależnych, objął akcje serii B w spółce BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. spółka komandytowo akcyjna w zamian za wkład niepieniężny w postaci nieruchomości lokalowej wraz z prawem wieczystego użytkowania gruntu.

W 2013 r. Bank dokonał przekształcenia formy prawnej Invest Management BOŚ S.A. S.K.A. ze spółki komandytowo akcyjnej w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością to jest BOŚ Invest Management sp. z o.o.

Zgodnie z Umową Spółki BOŚ Invest Management sp. z o.o. z dniem 30 grudnia 2013 r. nastąpiło automatyczne umorzenie 92% udziałów należących do Wspólników spółki BOŚ Invest Management sp. z o.o. Udział Banku w kapitale zakładowym jak również udział w głosach na zgromadzeniu wspólników po realizacji umorzenia udziałów spółki na dzień 31 grudnia 2013 r. wynosił 99,52%.

26. Wartości niematerialne

	31-12-2013	31-12-2012
Licencje i oprogramowanie w tym:	147 997	152 196
- oprogramowanie wytworzone we własnym zakresie	2 105	2 297
Wartości niematerialne w budowie	11 416	7 038
Razem	159 413	159 234

W odniesieniu do wartości niematerialnych, które nie są jeszcze dostępne do użytkowania, tzn. będące w trakcie realizacji, Bank na bieżąco identyfikuje przesłanki utraty wartości. Na podstawie przeglądu poniesionych nakładów na wartości niematerialne w budowie na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz 31 grudnia 2012 roku nie stwierdzono utraty ich wartości.

	Licencje i oprogramowanie	Wartości niematerialne w budowie	Razem
Stan na 01-01-2013			
Wartość bilansowa brutto	214 668	7 038	221 706
Umorzenie	-62 472	-	-62 472
Wartość bilansowa netto	152 196	7 038	159 234
Okres kończący się 31-12-2013			
Wartość bilansowa netto na początek roku	152 196	7 038	159 234
Zwiększenia:	17 772	16 342	34 114
-zakup	5 385	16 337	21 722
-przebieganie z inwestycji	11 729	-	11 729
-przebieganie	658	5	663
Zmniejszenia:	-3 243	-11 964	-15 207
-likwidacje	-3 243	-	-3 243
-przebieganie z inwestycji	-	-11 964	-11 964
Naliczenie amortyzacji	-21 827	-	-21 827
Wyksięgowanie umorzeń	3 243	-	3 243
Zwiększenie umorzeń	-144	-	-144
Wartość bilansowa netto na 31-12-2013	147 997	11 416	159 413
Stan na 31-12-2013			
Wartość bilansowa brutto	229 197	11 416	240 613
Umorzenie	-81 200	-	-81 200
Wartość bilansowa netto	147 997	11 416	159 413

	Licencje i oprogramowanie	Wartości niematerialne w budowie	Razem
Stan na 01-01-2012			
Wartość bilansowa brutto	100 778	66 748	167 526
Umorzenie	-54 126	-	-54 126
Wartość bilansowa netto	46 652	66 748	113 400
Okres kończący się 31-12-2012			
Wartość bilansowa netto na początek roku	46 652	66 748	113 400
Zwiększenia:	117 931	57 476	175 407
- zakupu	745	55 545	56 290
- przejęcie z wartości niematerialnych w trakcie realizacji	117 186	-	117 186
- amortyzacja księgowana na projektach	-	1 931	1 931
Zmniejszenia:	-4 041	-117 186	-121 227
- likwidacje	-3 769	-	-3 769
- licencje utworzone w wyniku rozliczenia projektów inwestycyjnych	-	-117 186	-117 186
- przeksięgowania dotyczące lat ubiegłych	-272	-	-272
Naliczenie amortyzacji	-12 297	-	-12 297
Wyksięgowanie umorzeń	3 679	-	3 679
Przeksięgowania dotyczące lat ubiegłych	272	-	272
Wartość bilansowa netto na 31-12-2012	152 196	7 038	159 234
Stan na 31-12-2012			
Wartość bilansowa brutto	214 668	7 038	221 706
Umorzenie	-62 472	-	-62 472
Wartość bilansowa netto	152 196	7 038	159 234

Kwota zobowiązań umownych do nabycia w przyszłości wartości niematerialnych wynosi :

31-12-2013	10 232
31-12-2012	433

27. Rzeczowe aktywa trwałe

	31-12-2013	31-12-2012
Środki trwałe, w tym:	54 148	92 228
- grunty	204	204
- budynki i lokale	6 702	36 208
- ulepszenia w obcych środkach trwałych	13 719	15 576
- sprzęt komputerowy i urządzenia techniczne	28 971	35 988
- środki transportu	148	214
- inne środki trwałe	4 404	4 038
Środki trwałe w budowie	2 325	2 318
Rzeczowe aktywa trwałe, razem	56 473	94 546

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku składniki majątku wycofane z aktywnego użytkowania i przeznaczone do zbycia wynosiły 458 tys. zł. Nie występowały aktywa trwałe czasowo nieużywane o istotnej wartości bilansowej.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2012 roku w Banku nie występowały:

- aktywa trwałe czasowo nieużywane o istotnej wartości bilansowej,
- składniki majątku wycofane z aktywnego użytkowania i przeznaczone do zbycia.

	Grunty i budynki	Ulepszenia w obcych środkach trwałych	Urządzenia techniczne, środki transportu i inne	Środki trwałe w budowie	RAZEM
Stan na 01-01-2013					
Wartość bilansowa brutto	53 123	46 370	113 985	2 318	215 796
Umorzenie	-16 711	-30 794	-73 745	-	-121 250
Wartość bilansowa netto	36 412	15 576	40 240	2 318	94 546
Okres kończący się 31-12-2013					
Wartość bilansowa netto na początek roku	36 412	15 576	40 240	2 318	94 546
Zwiększenia:	-	4 654	7 988	9 322	21 964
- zakupy	-	272	3 078	9 231	12 581
- przejęcie z inwestycji	-	4 382	4 883	91	9 356
- przesięgowania	-	-	27	-	27
Zmniejszenia:	-42 426	-6 959	-13 378	-9 315	-72 078
- likwidacje/ sprzedaż	-42 426	-6 959	-13 351	-	-62 736
- przejęcie z inwestycji	-	-	-	-9 315	-9 315
- przesięgowania	-	-	-27	-	-27
Naliczenie amortyzacji	-1 315	-4 462	-12 432	-	-18 209
Wyksięgowanie umorzenia z tyt. likwidacji/sprzedaży	14 235	4 973	11 135	-	30 343
Zwiększenie umorzeń	-	-63	-30	-	-93
Wartość bilansowa netto na 31-12-2013	6 906	13 719	33 523	2 325	56 473
Stan na 31-12-2013					
Wartość bilansowa brutto	10 697	44 065	108 595	2 325	165 682
Umorzenie	-3 791	-30 346	-75 072	-	-109 209
Wartość bilansowa netto	6 906	13 719	33 523	2 325	56 473

	Grunty i budynki	Ulepszenia w obcych środkach trwałych	Urządzenia techniczne, środki transportu i inne	Środki trwałe w budowie	RAZEM
Stan na 01-01-2012					
Wartość bilansowa brutto	53 081	47 043	117 336	1 658	219 118
Umorzenie	-15 389	-27 525	-68 914	-	-111 828
Wartość bilansowa netto	37 692	19 518	48 422	1 658	107 290
Okres kończący się 31-12-2012					
Wartość bilansowa netto na początek roku	37 692	19 518	48 422	1 658	107 290
Zwiększenia:	42	1 007	5 998	2 907	9 954
- zakupy	42	73	4 764	2 907	7 786
- przejęcie z inwestycji	-	934	1 234	-	2 168
Zmniejszenia:	-	-1 680	-9 349	-2 247	-13 276
- likwidacje/ sprzedaż	-	-1 680	-9 136	-	-10 816
- przeniesienie z inwestycji	-	-	-	-2 247	-2 247
- przeksięgowania dotyczące lat ubiegłych	-	-	-213	-	-213
Naliczenie amortyzacji	-1 322	-4 769	-11 953	-	-18 044
Wyksięgowanie umorzenia z tyt. likwidacji/sprzedaży	-	1 500	6 909	-	8 409
Przeksięgowania dotyczące lat ubiegłych	-	-	213	-	213
Wartość bilansowa netto na 31-12-2012	36 412	15 576	40 240	2 318	94 546
Stan na 31-12-2012					
Wartość bilansowa brutto	53 123	46 370	113 985	2 318	215 796
Umorzenie	-16 711	-30 794	-73 745	-	-121 250
Wartość bilansowa netto	36 412	15 576	40 240	2 318	94 546

Kwota zobowiązań umownych do nabycia w przyszłości środków trwałych wynosi :

31-12-2013

415

28. Inne aktywa

	31-12-2013	31-12-2012
Odprowadzenie nadmiaru gotówki	17 451	11 679
Rozliczenia z tytułu kart płatniczych	121	4 937
Koszty do zapłacenia z góry	33 992	38 498
Dłużnicy różni	20 623	2 244
Prawo wieczystego użytkowania gruntu	-	965
Przychody do otrzymania	3 913	2 131
Rozrachunki publiczno- prawne	439	9 197
Aktywa trwałe do zbycia	458	-
Pozostałe	7	90
Razem	77 004	69 741

29. Zobowiązania wobec innych banków

	31-12-2013	31-12-2012
Depozyty innych banków	375 837	130 369
Kredyty i pożyczki otrzymane	67 391	335 159
Razem	443 228	465 528

Zobowiązania wobec innych banków wg terminów wymagalności

	31-12-2013	31-12-2012
- do 1 miesiąca	168 280	51 011
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	90 552	291 798
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	80 736	50 000
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	2 592	6 286
- powyżej 1 roku do 5 lat	90 704	63 878
- powyżej 5 lat	10 364	2 555
Razem	443 228	465 528

30. Zobowiązania wobec klientów

	31-12-2013	31-12-2012
Klienci korporacyjni	5 115 768	4 597 546
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	1 331 553	1 214 504
– lokaty terminowe	3 784 215	3 383 042
Klienci detaliczni	4 828 243	4 324 332
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	1 957 162	1 229 349
– lokaty terminowe	2 871 081	3 094 983
Finanse publiczne	926 324	710 341
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	402 862	276 271
– lokaty terminowe	523 462	434 070
Fundusze ekologiczne	562 466	547 202
– rachunki bieżące/rozliczeniowe	82 603	68 872
– lokaty terminowe	479 863	478 330
Pozostali klienci	81 490	40 159
Kredyty i pożyczki otrzymane od międzynarodowych instytucji finansowych	1 349 408	1 155 887
Środki funduszy z przeznaczeniem na kredyty	360 344	453 320
Razem	13 224 043	11 828 787

W okresie sprawozdawczym Bank nie odnotował żadnych opóźnień w płatnościach rat kapitałowych lub odsetkowych, ani nie naruszył żadnych innych postanowień umownych wynikających ze swoich zobowiązań.

Zobowiązania wobec klientów wg terminów wymagalności

	31-12-2013	31-12-2012
- do 1 miesiąca	7 588 061	6 902 949
- powyżej 1 miesiąca do 3 miesięcy	2 369 480	2 592 404
- powyżej 3 miesięcy do 6 miesięcy	1 569 731	784 957
- powyżej 6 miesięcy do 12 miesięcy	413 541	234 824
- powyżej 1 roku do 5 lat	805 635	217 718
- powyżej 5 lat	477 595	1 095 935
Razem	13 224 043	11 828 787

31. Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych

				31-12-2013		31-12-2012	
	Waluta	Warunki oprocentowania %	Termin wymagalności/ wykupu	Wartość nominalna	Stan zobowiązań	Wartość nominalna	Stan zobowiązań
Dłużne papiery wartościowe:				2 733 284		2 585 749	
Obligacje serii B	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	3 lata	-	-	400 000	401 898
Obligacje serii E	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	3 lata	230 000	232 335	230 000	233 414
Obligacje serii F	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	3 lata (z opcją wykupu po 18 miesiącach)	-	-	150 102	152 480
Obligacje serii H	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	3 lata (z opcją wykupu po 12 i 24 miesiącach)	-	-	185 000	189 258
Obligacje serii I	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	2 lata	53 100	53 150	53 100	53 160
Obligacje serii J	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	3 lata	100 000	101 390	-	-
Obligacje serii K	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	2 lata	50 000	50 622	-	-
Obligacje serii L	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	2 lata	100 000	101 678	-	-
Obligacje serii M1	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	3 lata	200 000	201 976	-	-
Obligacje serii N1	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	5 lat	200 000	201 403	-	-
Obligacje serii N2	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	4,5 roku	200 000	200 709	-	-
Obligacje serii O1	PLN	WIBOR 6M + marża (kupony 6-miesięczne)	4,5 roku	200 000	200 368	-	-
Euroobligacje	EUR	Oprocentowanie stałe (kupon roczny)	5 lat	250 000	1 074 551	250 000	1 058 349
Obligacje krótkoterminowe	PLN	obligacje dyskontowe	6 miesięcy	316 500	315 102	503 000	497 190
Pozostałe bankowe papiery wartościowe				3		4	
Razem				2 733 287		2 585 753	

W 2013 roku Bank wyemitował obligacje serii (I-O1) na okaziciela o wartości nominalnej 1000 zł każda, które są rejestrowane w KDPW i nie zostały wprowadzone do obrotu w Alternatywnym Systemie Obrotu na Catalyst.

Obligacje krótkoterminowe emitowane są w ramach Sub-programu obligacji krótkoterminowych do kwoty 600 mln zł i nie będą wprowadzane do obrotu w Alternatywnym Systemie Obrotu na Catalyst.

32. Zobowiązania podporządkowane

	Wartość nominalna	Waluta	Warunki oprocentowania	Termin wymagalności/ wykupu	Stan zobowiązań	
					31-12-2013	31-12-2012
Powszechny Zakład Ubezpieczeń S.A.	25 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	25 224	25 300
Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie S.A.	25 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	25 224	25 300
Bank Pocztowy S.A.	20 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	20 179	20 240
Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski S.A.	50 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	50 448	50 600
Bank Gospodarstwa Krajowego */	200 000	PLN	WIBOR 6M+marża (kupony 6-miesięczne)	10 lat (z opcją wykupu po 5 latach)	206 080	205 274
Razem	320 000				327 155	326 714

*/ Bank Gospodarstwa Krajowego był organizatorem emisji i nabył obligacje na rynku pierwotnym.

33. Rezerwy

	31-12-2013	31-12-2012
Rezerwy na udzielone zobowiązania warunkowe w tym:	4 951	3 606
- otwarte linie kredytowe	1 375	1 873
- gwarancje	3 576	1 733
Rezerwa na świadczenia pracownicze w tym:	3 455	9 694
- nagrody jubileuszowe	35	6 209
- odprawy emerytalne i rentowe	3 420	3 485
Rezerwa na zobowiązania i roszczenia	391	4 835
Razem	8 797	18 135

Zmiana stanu rezerw

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Rezerwa na zobowiązania warunkowe		
Stan na początek okresu	3 606	1 941
- utworzenie rezerw na utratę wartości zobowiązań pozabilansowych	53 992	26 393
- rozwiązanie rezerw na utratę wartości zobowiązań pozabilansowych	-52 809	-24 728
- inne	162	-
Stan na koniec okresu	4 951	3 606
Rezerwa na świadczenia pracownicze - rezerwa na nagrody jubileuszowe oraz odprawy emerytalne i rentowe		
Stan na początek okresu	9 694	10 344
- utworzenie rezerw	815	1 225
- wykorzystanie rezerw	-1 448	-1 196
- rozwiązanie rezerw	-5 606	-679
Stan na koniec okresu	3 455	9 694
Rezerwa na zobowiązania i roszczenia		
Stan na początek okresu	4 835	5 370
- utworzenie rezerw	195	251
- rozwiązanie rezerw	-4 639	-786
Stan na koniec okresu	391	4 835
Stan rezerw na koniec okresu, razem	8 797	18 135

Wartość obecna przyszłych zobowiązań z tytułu nagród jubileuszowych, odpraw emerytalnych i rentowych wobec pracowników zatrudnionych na dzień 31 grudnia 2013 roku:

	31-12-2013	31-12-2012 (przekształcone)
Stopa przyrostu płac	2.5% (0% w 2014)	2.5% (0% w 2013)
Stopa procentowa dla przyszłych zobowiązań z tytułu:		
nagród jubileuszowych	4,3%	4,0%
odpraw emerytalnych i rentowych	4,25%	4,0%
Kwoty ujmowane w całkowitych dochodach w odniesieniu do omawianych programów zdefiniowanych świadczeń:		
Koszt świadczeń:		
Koszt bieżącego zatrudnienia	2 157	2 352
Koszt przeszłego zatrudnienia i (zysk)/strata z rozliczenia	-5 898	-
Koszt odsetkowy netto	357	533
Aktuarialne zyski i straty		
Aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian założeń demograficznych	-	-208
Aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian założeń finansowych	-206	-35
Aktuarialne zyski i straty wynikające z korekt doświadczalnych	-543	-945
Składniki kosztów programu zdefiniowanych świadczeń ujęte w wyniku finansowym	-4 133	1 697
Przeszacowanie zobowiązania netto z tytułu zdefiniowanych świadczeń:		
Aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian założeń demograficznych	-	-915
Aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian założeń finansowych	-173	-61
Aktuarialne zyski i straty wynikające z korekt doświadczalnych	-485	-175
Składniki kosztów programu zdefiniowanych świadczeń ujęte w pozostałych całkowitych dochodach	-658	-1 151
Razem	-4 791	546

	31-12-2013	31-12-2012 (przekształcone)
Kwoty ujmowane w całkowitych dochodach w odniesieniu do omawianych programów zdefiniowanych świadczeń:		
Zobowiązania z tytułu zdefiniowanych świadczeń, BO	9 694	10 344
Koszt bieżących świadczeń	2 157	2 352
Koszt odsetkowy	357	533
(Zyski)/straty z przeszacowania:		
Aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian założeń demograficznych	-	-1 123
Aktuarialne zyski i straty wynikające ze zmian założeń finansowych	-379	-96
Aktuarialne zyski i straty wynikające z korekt doświadczalnych	-1 028	-1 120
Koszt przeszłego zatrudnienia, w tym (straty)/zyski z tytułu cięć	-5 898	-
Świadczenia wypłacone	-1 448	-1 196
Zobowiązania z tytułu zdefiniowanych świadczeń, BZ	3 455	9 694

Obliczenia wartości obecnej przyszłych zobowiązań z tytułu nagród jubileuszowych, odpraw emerytalnych i rentowych dotyczą obecnej populacji pracowników Banku Ochrony Środowiska S.A. i nie uwzględniają pracowników, którzy będą przyjęci do pracy w przyszłości. Polegają na wyznaczeniu nabytego w roku następującym po dacie obliczeń prawa pracownika do określonej części nagrody lub odprawy zgodnie z metodą „Projected Unit Credit” obliczania aktuarialnej obecnej wartości przyszłych zobowiązań. Wartość nabytego przez pracownika prawa do określonej części nagrody lub odprawy, która ma być wypłacona w przyszłości obliczona została przy założeniu, że pracownik będzie utrzymywał ciągłość pracy w Banku do momentu wypłaty danego świadczenia i zdyskontowaniu na moment obliczeń.

Nabyte prawo do części świadczenia jest ilorazem obecnego stażu pracy pracownika i stażu pracy wymaganego do uzyskania nagrody jubileuszowej lub odprawy emerytalnej i rentowej. W przypadku nagród jubileuszowych wzięta jest suma ilorazów dla wszystkich przyszłych jubileuszów.

Odprawy rentowe obliczane są jako suma iloczynów prawdopodobieństw nabycia inwalidztwa w latach przyszłych dla osoby będącej w określonym wieku oraz nabytych praw do części świadczenia w każdym roku, w całym prognozowanym okresie i są zdyskontowane na moment waluacji. Nabyte prawo do części świadczenia z tytułu odprawy rentowej w każdym roku jest obliczane jako iloraz obecnego stażu pracy do stażu pracy w danym przyszłym roku.

Obecna wartość nabytych praw wyliczana jest przy założeniu wzrostu podstawy wymiaru nagród jubileuszowych i odpraw do momentu wypłaty zgodnie ze stopą przyrostu płac.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku do oszacowania zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych przyjęto stopę dyskontową w wysokości 4,25%. Przy zastosowaniu stopy dyskontowej 4,0% zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych wynosiłyby na dzień 31 grudnia 2013 roku 3 511 tys. zł, natomiast przy stopie dyskontowej 4,5% zobowiązania te wynosiłyby 3 333 tys. zł.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku do oszacowania zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych przyjęto stopę dyskontową w wysokości 4,0%. Przy zastosowaniu stopy dyskontowej 3,5% zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych wynosiłyby na dzień 31 grudnia 2012 roku 10 032 tys. zł, natomiast przy stopie dyskontowej 4,5% zobowiązania te wynosiłyby 9 380 tys. zł.

Bank szacuje, że wpływ korzyści ekonomicznych wynikający z realizacji tych rezerw nastąpi w prezentowanych okresach:

	31-12-2013	31-12-2012
do 1 roku	454	1 523
powyżej 1 roku do 5 lat	773	3 443
powyżej 5 lat do 10 lat	613	2 122
powyżej 10 lat do 20 lat	1 001	1 948
powyżej 20 lat	614	658
Razem	3 455	9 694

Uchwałą Zarządu BOŚ S.A. w 2013 roku wprowadzono zmianę w Regulaminie wynagradzania pracowników BOŚ S.A., która polegała na skreśleniu Rozdziału IV „Nagrody jubileuszowe”. W Uchwale zapisano jednak, że osoby, które nabyły prawo do nagrody do dnia 31 grudnia 2013 r. nagrodę otrzymają. W związku z tym rezerwa na nagrody została rozwiązana do kwoty nagród, które mają być wypłacone. W dniu 31 grudnia 2013 r. w rezerwie pozostała kwota nagród przysługujących osobom, które nabyły prawo do nagrody w dniu 31.12.2013 r. w kwocie 35 tys. zł. Nagrody te zostały wypłacone w styczniu 2014 r.

Rezerwy na zobowiązania i roszczenia utworzone zostały w wysokości przewidywanych wpływów korzyści ekonomicznych w prezentowanych poniżej okresach:

	01-01-2013 do 31-12-2013		01-01-2012 do 31-12-2012	
	Kwota	Przewidywany wpływ korzyści	Kwota	Przewidywany wpływ korzyści
Rezerwa na karę pieniężną nałożoną na banki przez Prezesa UOKiK *\\	64	do roku	2 895	powyżej roku
Rezerwa na inne przyszłe roszczenia **\\	327		1 940	
	247	do roku	417	do roku
	80	powyżej roku	1 523	powyżej roku
Razem	391		4 835	

*\\ Rezerwa na karę pieniężną nałożoną na banki przez Prezesa UOKiK została opisana w nocie 5 (e).

**\\ Na 31 grudnia 2013 roku w kwocie rezerw na roszczenia znajdują się rezerwy w wysokości 189 tys. zł dotyczące klientów Banku oraz rezerwy na roszczenia z powództwa byłych pracowników Banku w wysokości 138 tys. zł natomiast na 31 grudnia 2012 roku w kwocie rezerw na roszczenia znajdują się rezerwy w wysokości 1 837 tys. zł dotyczące klientów Banku oraz rezerwy na roszczenia z powództwa byłych pracowników Banku w wysokości 103 tys. zł.

Łączna wartość postępowań będących w toku w prezentowanych okresach:

	31-12-2013	31-12-2012
- Bank jest pozwany	35 428	25 134
- Bank jest powodem	17 252	15 877

Zdaniem Zarządu Banku ryzyko związane z powyższymi postępowaniami, za wyjątkiem tych, które zostały objęte rezerwami na roszczenia, oceniane jest na poziomie możliwym ale nie prawdopodobnym. Wszelkie ryzyka wiążące się z postępowaniami toczącymi się przed sądem lub organami administracji publicznej są odpowiednio zabezpieczone poziomem rezerw.

34. Odroczony podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy obliczany jest w stosunku do wszystkich różnic przejściowych przy zastosowaniu stawki podatku dochodowego w wysokości 19%.

W zakresie odroczonego podatku dochodowego zanotowano następujące zmiany:

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Stan po korektach	26 348	29 890
Zmiana stanu :	3 493	-3 542
w tym z tytułu:		
- odpisów aktualizujących należności	-718	-1 076
- wyceny aktywów	3 764	-8 582
- kosztów do zapłacenia	-1 642	10 759
- otrzymanych odsetek od papierów wartościowych uprzednio zakupionych przez Bank	5 233	3 736
- pozostałych różnic	243	3 232
- prowizji rozliczanych wg ESP	664	-844
- niezamortyzowanych środków trwałych objętych ulgą inwestycyjną	623	-444
- rezerw na koszty rzeczowe i osobowe	-430	-1 408
- przychodów do otrzymania	-4 244	-8 915
Stan na koniec okresu	29 841	26 348

W tym podatek odroczony odniesiony na kapitał z aktualizacji wyceny:

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Stan na początek okresu	-10 838	-3 216
Zmiana stanu ujemnych różnic przejściowych z tytułu wyceny aktywów	159	-1 298
Zmiana stanu dodatnich różnic przejściowych z tytułu przeszacowania świadczeń pracowniczych	-125	-219
Zmiana stanu dodatnich różnic przejściowych	5 953	-6 105
Stan na koniec okresu	-4 851	-10 838

Zobowiązania i aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego są przypisywane następującym pozycjom:

	31-12-2013	31-12-2012
Zobowiązania z tytułu odroczonego podatku dochodowego z tytułu:		
- przychodów do otrzymania	38 226	33 981
- zwyżek z tytułu wyceny aktywów	26 241	34 252
- niezamortyzowanych środków trwałych objętych ulgą inwestycyjną	7 628	8 252
- zapłaconych prowizji do rozliczenia wg ESP	5 919	4 518
- pozostałych różnic przejściowych	107	262
Razem:	78 121	81 265

	31-12-2013	31-12-2012
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego w tym:		
- odpisy aktualizujące należności	26 393	27 110
- otrzymane prowizje do rozliczenia wg ESP	14 618	12 553
- rezerwy na koszty rzeczowe i osobowe	4 123	4 554
- koszty do zapłacenia	29 893	31 535
- otrzymane odsetki od papierów wartościowych uprzednio zakupione przez Bank	8 969	3 736
- zniżki z tytułu wyceny aktywów	20 792	25 039
- pozostałe różnice przejściowe	3 173	3 086
Razem:	107 961	107 613

35. Pozostałe zobowiązania

	31-12-2013	31-12-2012
Rozliczenia międzyokresowe bierne	16 922	13 275
Rozliczenia międzybankowe	9 901	9 939
Rozliczenia publiczno- prawne	6 592	7 256
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	10 640	10 389
Prowizje do rozliczenia w czasie	3 858	3 517
Rozliczenia z tytułu kart płatniczych	1 650	2 252
Pozostałe	1 681	6 238
Razem	51 244	52 866

36. Aktywa i zobowiązania warunkowe

	31-12-2013	31-12-2012
Zobowiązania warunkowe:	4 333 581	3 263 128
Finansowe	2 606 915	1 561 246
w tym: otwarte linie kredytowe, w tym:	2 225 021	1 464 120
- odwołalne	1 865 654	1 185 484
- nieodwołalne	359 367	278 636
otwarte akredytywy importowe	195 421	10 927
promesy udzielenia kredytu, w tym:	186 473	85 682
- odwołalne	-	-
- nieodwołalne	186 473	85 682
Pozostałe	-	517
Gwarancyjne	1 709 191	1 698 682
w tym: poręczenia i gwarancje spłaty kredytu	57 046	69 888
gwarancje właściwego wykonania kontraktu	289 890	300 070
gwarancje dla spółki zależnej	1 362 255	1 328 665
pozostałe	-	59
Gwarantowanie emisji	17 475	3 200
Aktywa warunkowe:	467 169	813 624
Finansowe w tym:	207 360	616 025
otwarte linie kredytowe *\\	207 360	586 025
pozostałe	-	30 000
Gwarancyjne	259 809	197 599
Aktywa i zobowiązania warunkowe razem	4 800 750	4 076 752

*\\ Na dzień 31 grudnia 2013 roku Bank posiadał do wykorzystania linie kredytowe otrzymane od niżej wymienionych banków i międzynarodowych organizacji finansowych:

Bank	Waluta	Kwota umowy w tys.	Kwota do wykorzystania w tys.	Termin wykorzystania pozostałej kwoty
Nordycki Bank Inwestycyjny	EUR	30 000	20 000	Zostały wykorzystane 2 transze w łącznej wysokości 10 mln EUR. W 2014 r. nie są planowane kolejne ciągnięcia.
Bank Rady Rozwoju Europy	EUR	75 000	30 000	Zostały wykorzystane 2 transze w łącznej wysokości 45 mln EUR. Wypłata 30 mln EUR planowana jest w 2015 r.

Na dzień 31 grudnia 2012 roku Bank posiadał do wykorzystania linie kredytowe otrzymane od niżej wymienionych banków i międzynarodowych organizacji finansowych:

Bank	Waluta	Kwota umowy w tys.	Kwota do wykorzystania w tys.	Termin wykorzystania pozostałej kwoty
Nordycki Bank Inwestycyjny	EUR	30 000	20 000	1 transza (5 mln EUR) – 3.08.2011 r. 2 transza (5 mln EUR) – 17.12.2012 r. W 2013 r. nie było wykorzystania transz.
Europejski Bank Inwestycyjny	EUR	75 000	50 000	1 transza (25 mln EUR) - 25.07.2012 r. 2 transza (25 mln EUR) – 15.01.2013 r. 3 transza (25 mln EUR) – 26.11.2013 r.
Bank Rady Rozwoju Europy	EUR	75 000	55 000	1 transza (20 mln EUR) – 26.07.2012r. 2 transza (25 mln EUR) – 21.10.2013r.
Polski bank	PLN	75 000	75 000	Nie jest planowane wykorzystanie linii depozytowej stand by.

W dniu 25 września 2008 roku Bank zawarł umowę linii depozytowej z jednym z banków polskich, zmienioną aneksem nr 1 z dnia 27 października 2010 roku. Na podstawie umowy Bank uzyskał dostęp do finansowania w wysokości 75 mln zł. Umowa została zawarta na okres 5 lat.

Leasing operacyjny

Przedmiotem umów leasingu operacyjnego są pojazdy i nieruchomości, których Bank jest leasingobiorcą. Łączna kwota przyszłych minimalnych opłat leasingowych w odniesieniu do poniższych okresów wynosi:

(a) Leasing operacyjny pojazdów

	31-12-2013	31-12-2012
poniżej 1 roku	71	1 216
od 1 do 5 lat	2 817	2 143

Opłaty ujęte w rachunku zysków i strat w pozycji koszty rzeczowe ogólnych kosztów administracyjnych wyniosły:

	31-12-2013	31-12-2012
minimalne opłaty leasingowe	1 056	1 857
opłaty subleasingowe	-	-

Poziom miesięcznej raty wynagrodzenia w kwocie netto, stanowi iloczyn ceny netto pojazdu oraz faktora procentowego określonego w załączniku do umowy leasingu, wraz z należnym podatkiem VAT.

W razie przekroczenia limitu przebiegu, Bank zobowiązany jest zapłacić opłatę dodatkową w wysokości stanowiącej iloczyn liczby kilometrów ponad ustalony limit i kwoty określonej oddzielnie dla każdego z pojazdów, w załączniku do umowy leasingu.

Jeśli, począwszy od daty zawarcia umowy leasingu, nastąpi zmiana ustawowych stawek podatków i opłat, które wywierają wpływ na kalkulację miesięcznej raty wynagrodzenia netto, a w szczególności wpływają na cenę zakupu pojazdu od sprzedawcy, wówczas finansujący przedstawi korzystającemu do akceptacji nową kalkulację kwoty wynagrodzenia z tytułu leasingu pojazdu w odpowiednim stosunku. Nie dotyczy to samochodów odebranych przez korzystającego. Zgodnie z warunkami umowy, każdy odrębny stosunek leasingu każdego z pojazdów, nawiązany na podstawie umowy leasingu, jest niezależny od stosunków leasingu pozostałych pojazdów nawiązanych na podstawie umowy leasingu.

Zgodnie z umową nie występuje możliwość wykorzystania opcji kupna.

(b) Leasing operacyjny nieruchomości

	31-12-2013	31-12-2012
poniżej 1 roku	3 335	6 526
od 1 do 5 lat	39 847	44 082
powyżej 5 lat	13 593	21 605

Opłaty ujęte w rachunku zysków i strat w pozycji koszty rzeczowe ogólnych kosztów administracyjnych wyniosły :

	31-12-2013	31-12-2012
Koszty czynszów	28 686	28 394

Opłaty dotyczą długoterminowych umów najmu nieruchomości użytkowanych przez Bank w ramach normalnej działalności operacyjnej.

37. Kapitał podstawowy

(a) Zarejestrowany kapitał zakładowy

Seria / emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywile- jowania akcji	Liczba akcji	Wartość serii / emisji wg wartości nominalnej	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
A	O	zwykłe	236 700	2 367	opłacone	09-01-91	01-01-92
B	O	zwykłe	1 263 300	12 633	opłacone	11-03-92	01-01-93
C	O	zwykłe	477 600	4 776	opłacone	30-12-92	01-01-93
C	O	zwykłe	22 400	224	wkład niepieniężny	30-12-92	01-01-93
D	O	zwykłe	1 300 000	13 000	opłacone	30-12-93	01-01-94
E	O	zwykłe	647 300	6 473	opłacone	30-06-94	01-01-95
E	O	zwykłe	15 500	155	wkład niepieniężny	30-06-94	01-01-95
E	O	zwykłe	37 200	372	wkład niepieniężny	30-06-94	01-01-95
F	O	zwykłe	1 500 000	15 000	opłacone	30-12-94	01-01-95
G	O	zwykłe	1 260 000	12 600	opłacone	30-06-95	01-01-96
H	O	zwykłe	670 000	6 700	opłacone	30-06-95	01-01-96
I	O	zwykłe	70 000	700	opłacone	30-06-95	01-01-96
J	O	zwykłe	1 055 000	10 550	opłacone	21-06-96	01-01-96
K	O	zwykłe	945 000	9 450	opłacone	21-06-96	01-01-96
L	O	zwykłe	1 200 000	12 000	opłacone	29-11-96	01-01-96
M	O	zwykłe	2 500 000	25 000	opłacone	07-05-98	01-01-97
N	O	zwykłe	1 853 000	18 530	opłacone	13-06-07	01-01-07
O	O	zwykłe	1 320 245	13 202	wkład niepieniężny	25-06-10	01-01-10
P	O	zwykłe	6 500 000	65 000	opłacone	15-06-12	01-01-11
Liczba akcji, razem			22 873 245				
Kapitał zakładowy wg wartości nominalnej razem				228 732			
Kapitał zakładowy razem				228 732			

Wartość nominalna jednej akcji wynosi 10 zł.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku kapitał zakładowy wynosił 228 732 450 złotych.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 tylko jeden Akcjonariusz posiadał powyżej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu Banku:

Akcjonariusz	31-12-2013	
	Liczba głosów na WZ (akcji)	% udział w ogólnej liczbie głosów na WZ (w kapitale zakładowym)
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	12 951 960	56,62

Jedna akcja daje prawo do jednego głosu na walnym zgromadzeniu.

Na pozostałych akcjonariuszy przypada łącznie 43,38% udziałów w kapitale zakładowym Banku.

Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego nie są znane zmiany w strukturze własności znacznych pakietów akcji.

(b) Akcje własne

Na dzień 31 grudnia 2013 roku Bank posiadał 33 095 akcji własnych, które nabył w 2012 r. w ramach działań stabilizacyjnych związanych z emisją akcji serii P i reprezentują 0,14% kapitału zakładowego Banku oraz 0,14% ogólnej liczby głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku, przy czym Bank zgodnie z przepisami Kodeksu spółek handlowych nie jest uprawniony do wykonywania prawa głosu z tych akcji.

Na podstawie Uchwały nr 37/2013 Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia BOŚ S.A. z dnia 20 czerwca 2013 r. w sprawie nabycia akcji BOŚ S.A. w celu zaoferowania osobom zajmującym stanowiska kierownicze mające istotny wpływ na profil ryzyka Banku, Bank w miesiącu czerwcu i lipcu 2013 r. podczas sesji giełdowej na rynku podstawowym Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie S.A. nabył 19 211 akcji BOŚ S.A. o wartości nominalnej 10 złotych każda, które następnie w grudniu 2013 r. zostały wykorzystane jako forma realizacji częściowej wypłaty wynagrodzenia zmiennego.

(c) Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej

Kapitał zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej tworzony jest z nadwyżki osiągniętej przy emisji akcji powyżej wartości nominalnej pozostałej po pokryciu kosztów emisji.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku kapitał zapasowy wynosił 532 220 tys. zł, a na dzień 31 grudnia 2012 roku kapitał ten wynosił 532 376 tys. zł i zmniejszył się o 156 tys. Emisja akcji serii P miała miejsce w 2012 roku.

38. Kapitał z aktualizacji wyceny

Kapitał z aktualizacji wyceny obejmuje zmianę wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży oraz instrumentów pochodnych zabezpieczających przepływy wynikającą z ich wyceny oraz przeszacowanie zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych.

	31-12-2013	31-12-2012
Wycena aktywów dostępnych do sprzedaży	2 984	25 895
Wycena instrumentów pochodnych zabezpieczających przyszłe przepływy pieniężne	20 735	29 994
Przeszacowanie zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych	1 809	1 151
Odroczony podatek dochodowy	-4 851	-10 838
Razem	20 677	46 202

Zmiana stanu kapitału z aktualizacji wyceny

Stan na 01-01-2013	46 202
Zwiększenie z tytułu:	686 439
- wyceny papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	306 213
- wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających przyszłe przepływy pieniężne	379 568
- przeszacowania zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych	658
Zmniejszenie z tytułu:	-717 951
- wyceny papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	-329 124
- wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających przyszłe przepływy pieniężne	-388 827
Odroczony podatek dochodowy	5 987
Stan na 31-12-2013	20 677
Stan na 01-01-2012	13 712
Zwiększenie z tytułu:	232 317
- wyceny papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	221 531
- wyceny instrumentów pochodnych zabezpieczających przyszłe przepływy pieniężne	9 635
- przeszacowania zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych	1 151
Zmniejszenie z tytułu:	-192 205
- wyceny papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży	-192 205
Odroczony podatek dochodowy	-7 622
Stan na 31-12-2012	46 202

39. Zyski zatrzymane

Na zyski zatrzymane składają się: pozostały kapitał zapasowy, pozostałe kapitały rezerwowe, fundusz ogólnego ryzyka, niepodzielony wynik finansowy.

	31-12-2013	31-12-2012
Pozostały kapitał zapasowy:	563 670	504 681
utworzony ustawowo	44 000	44 000
utworzony zgodnie ze statutem ponad wymaganą ustawowo (minimalną) wartość	515 345	456 356
inny	4 325	4 325
Fundusz ogólnego ryzyka	48 302	48 302
Niepodzielony wynik finansowy, w tym:	52 797	48 375
strata z lat ubiegłych	-10 114	-6 461
wynik netto bieżącego okresu	62 911	54 836
Razem	664 769	601 358

Kapitał zapasowy tworzony jest z odpisów z rocznego zysku netto w wysokości co najmniej 8% zysku netto, dopóki kapitał ten nie osiągnie przynajmniej jednej trzeciej kapitału zakładowego. Część kapitału zapasowego w wysokości jednej trzeciej kapitału zakładowego może być przeznaczona jedynie na pokrycie straty wykazanej w sprawozdaniu finansowym.

Kapitał rezerwowy tworzony jest z odpisów z rocznego zysku netto niezależnie od kapitału zapasowego z przeznaczeniem na pokrycie szczególnych strat i wydatków.

O użyciu kapitału zapasowego i rezerwowego rozstrzyga Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

Fundusz ogólnego ryzyka przeznaczony na niezidentyfikowane ryzyka w działalności Banku tworzony jest z odpisów z rocznego zysku netto, zgodnie z zasadami określonymi w przepisach prawa bankowego.

W 2013 r. nie była wypłacona ani zadeklarowana dywidenda. W dniu 20 czerwca 2013 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku Banku za 2012 r. Zysk netto w wysokości 58 489 496,05 zł przeznaczony został w całości na kapitał zapasowy.

W związku dodatkowym zapotrzebowaniem na kapitał, wynikającym z regulacji Bazylea III (pakiet CRD IV/CRR), Zarząd Banku zwróci się do Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku Ochrony Środowiska S.A. z wnioskiem o przeznaczenie całości wypracowanego zysku netto w 2013 r. na kapitał zapasowy.

40. Płatności na bazie akcji

(a) Program opcji menedżerskich

W 2012 r. w Grupie Kapitałowej BOŚ został uruchomiony trzyletni program motywacyjny dla kluczowych członków kadry menedżerskiej, tzw. program opcji menedżerskich („Program”), obejmujący lata: 2012, 2013 i 2014.

W ramach Programu kadra menedżerska Grupy BOŚ S.A. nabywa prawa do bezpłatnego otrzymania warrantów uprawniających do nabycia akcji Banku Ochrony Środowiska S.A. po cenie nominalnej wynoszącej 35 PLN. Jeden warrant uprawnia do nabycia jednej akcji Banku Ochrony Środowiska S.A. Rozliczenie płatności następuje w instrumentach kapitałowych.

Program jest skierowany do maksymalnie 200 osób.

Program składa się z trzech serii warrantów (odpowiednio na lata 2012, 2013 i 2014), przy czym maksymalna liczba warrantów oferowanych za dany rok nie może przekroczyć 200 tysięcy. Warranty są proponowane do nabycia osobom uprawnionym w odrębnych transzach w ramach każdej serii warrantów.

Warunkiem przyznania praw do warrantów jest osiągnięcie określonych warunków rynkowych związanych z kursem akcji Banku, warunków świadczenia usług oraz spełnienia nierynkowych warunków związanych z dokonaniem (zysk na akcję oraz cele indywidualne).

W związku z niespełnieniem w 2012 r. warunków: zysku netto na akcję oraz kursu akcji, Program za 2012 r. nie został zrealizowany.

Program jest kontynuowany w 2013 r., w trakcie którego w okresie sprawozdawczym ustalono prawa do 171 620 warrantów w ramach Banku, w trzech datach przyznania: 7 marca 2013 r. (wartość godziwa warrantu 6,63 PLN), 28 marca 2013 r. (wartość godziwa warrantu 3,89 PLN) i 1 października 2013 r. (wartość godziwa warrantu 6,78 PLN); ostateczne przyznanie warrantów przeznaczonych do objęcia przez poszczególne osoby uprawnione oraz ostateczne określenie osób uprawnionych do ich nabycia nastąpi odrębnie, po sprawdzeniu spełnienia warunków określonych w regulaminie Programu.

W trakcie okresu sprawozdawczego dokonano modyfikacji Programu polegającej na:

- dostosowaniu wielkości wskaźnika zysku netto na akcję do zaktualizowanej strategii Domu Maklerskiego BOŚ,
- dostosowaniu wskaźnika wzrostu kursu akcji w 2013 r. do poziomu uwzględniającego wpływ tegorocznej sytuacji na GPW,
- wprowadzono wskaźnik indywidualnego wkładu w zysk Grupy poprzez połączenie wskaźnika zysku na akcję z kryterium zadań indywidualnych.

Celem dokonanych zmian jest utrzymanie wysokiej motywacji do realizacji zadań indywidualnych, a przez to do długoterminowego budowania wartości Banku oraz złagodzenie negatywnego wpływu na powodzenie Programu elementów niezależnych od menedżerów w okresie dekonunktury na rynku.

Modyfikacja zwiększyła wartość godziwą ustalonych praw do warrantów. Bank włączył krańcowy przyrost wartości godziwej (3,03 PLN; data modyfikacji: 13 grudnia 2013 r.) w wycenę kwoty ujemowanej za świadczone usługi.

Koszty rezerw utworzonych w Banku z tytułu realizacji Programu wynoszą na koniec okresu sprawozdawczego 438 tys. zł.

Poniżej przedstawiono łącznie liczby, średnie ważone ceny realizacji i zmiany w liczbie warrantów na akcje w trakcie okresu sprawozdawczego:

Niezrealizowane na 1 stycznia	-
Przyznane w ciągu roku	171 620
Umorzone w ciągu roku	-
Zrealizowane w ciągu roku	-
Wygasłe w ciągu roku	-
Niezrealizowane na dzień 31 grudnia	171 620
Możliwe do realizacji na dzień 31 grudnia	200 000

Wartość godziwa opcji na akcje przyznanych w ciągu roku

Wartość godziwa przyznanych warrantów została oszacowana na dzień przyznania praw dla II transzy (I transza nie została przyznana ze względu na to, że warunek nierynkowy nie został spełniony) na podstawie modelu symulacji Monte Carlo, w której zostało wykorzystane 20 000 iteracji. W przyjętym modelu wyceny istotny wpływ na wyznaczoną cenę miały m.in., zmienność cen akcji, bieżąca cena czy okres realizacji warrantów przez uczestnika po nabyciu uprawnień (przyjęto: 31.10.2017 r.).

Zmienność akcji BOŚ SA została wyznaczona za pomocą odchylenia standardowego na podstawie historycznych cen za okres ostatnich pięciu lat poprzedzających datę przyznania praw. Otrzymana wartość opcji dyskontowana jest na datę wyceny. Czynniki dyskontowe przyjmowane do kalkulacji wyceny są tworzone przy użyciu standardowego modelu konstrukcji krzywych IRS – krzywa zerokuponowa budowana ze stawek rynku międzybankowego, kwotowań kontraktów FRA oraz z kwotowań transakcji IRS. Krzywa ta jest używana w Banku m.in. do wyceny instrumentów pochodnych.

Data przyznania	07.03.2013	28.03.2013	01.10.2013
Cena akcji na dzień przyznania	34,4	30,76	38,74
Cena warunkowa	45	45	45
Cena wykonania	35	35	35
Przewidywana zmienność (%)	39,4	38,9	35,24
Termin ważności opcji	do 10.2017		
Stopa z dywidendy	1%	1%	1%
Stopa wolna od ryzyka (%)*	3,40-3,55	3,19-3,24	2,69-3,60

*\krzywa zerokuponowa

(b) Polityka zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w BOŚ S.A. („polityka zmiennych wynagrodzeń”)

W Banku obowiązują przepisy Uchwały 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dn. 4 października 2011r. Bank posiada Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą BOŚ S.A., a także szczegółowe rozwiązania w tym zakresie w odpowiednim regulaminie oraz umowach o pracę zawartych z członkami Zarządu. Komitet ds. Wynagrodzeń powołany przez Radę Nadzorczą Banku opiniuje politykę zmiennych wynagrodzeń, opiniuje i projektuje zasady wynagradzania członków Zarządu, opiniuje i monitoruje wynagrodzenia zmienne osób zajmujących zidentyfikowane stanowiska kierownicze.

Polityka zmiennych wynagrodzeń zakłada m.in.:

- wypłatę co najmniej 50% ustalonego wynagrodzenia zmiennego w akcjach Banku Ochrony Środowiska, których wartość ustala się jako średnią cenę ważoną akcji Banku w obrotach sesyjnych na GPW w okresie od 1 grudnia roku poprzedzającego rok przyznania premii do 31 stycznia roku, w którym następuje przyznanie premii. Przez akcje rozumie się:

- (i) akcje Banku Ochrony Środowiska S.A. notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie,

- (ii) akcje wirtualne tzw. akcje fantomowe, o wartości odpowiadającej cenie akcji notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie,

- odroczenie wypłaty 40% wynagrodzenia zmiennego w trzech równych rocznych ratach, płatne w gotówce, przy czym może ono zostać zmniejszone lub nie wypłacone w ogóle m.in. w sytuacji, gdy wyniki Banku znacząco odbiegają od zatwierdzonego planu finansowego na dany rok lub gdy spełnione zostały warunki, o których mowa w art. 142 ust. 1 ustawy – Prawo Bankowe.

- ocenę wyników obejmującą okres 3 lat, tak aby wysokość wynagrodzenia zależnego od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny Banku i ryzyko związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą. Przez wyniki rozumie się: założone w strategii lub planie finansowym Banku na dany rok zadania efektywnościowe, finansowe, sprzedażowe i cele indywidualne.

W okresie sprawozdawczym oceniono wyniki i ustalono wynagrodzenia zmienne za 2012r. zidentyfikowanym osobom mającym istotny wpływ na profil ryzyka Banku oraz przyznano i wypłacono część nieodroczoną, płatną w gotówce oraz w akcjach rzeczywistych Banku; część przyznana w akcjach fantomowych zostanie wypłacona w I kwartale 2014r. w formie świadczenia pieniężnego; kwoty odroczone zostaną wypłacone – po ich przyznaniu – w 3 kolejnych latach, tj. 2014, 2015 i 2016 w równych częściach.

Całkowity koszt wynagrodzeń zmiennych osób zajmujących stanowiska kierownicze w BOŚ S.A. przysługujących za 2012r. wyniósł 2 035,5 tys. zł, w tym płatności w akcjach 863,1 tys. zł; odroczeniu po 1/3 na lata 2014, 2015 i 2016 podlega 690,4 tys. zł i stanowi zobowiązanie wynikające z transakcji płatności na bazie akcji.

W okresie sprawozdawczym Bank utworzył rezerwę na wynagrodzenia zmienne za 2013r. dla osób zajmujących stanowiska kierownicze w rozumieniu Uchwały 258/2011 KNF w kwocie 2 541,2 tys. zł.

41. Informacje dodatkowe do sprawozdania z przepływów pieniężnych

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Dla potrzeb sprawozdania z przepływów pieniężnych saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych zawiera następujące salda o wysokiej płynności i terminie zapadalności krótszym niż trzy miesiące.

	31-12-2013	31-12-2012
Kasa, środki w Banku Centralnym (Nota 20)	892 539	1 049 532
Lokaty w innych bankach, ujęte w ekwiwalentach środków pieniężnych (nota 21)	81 213	33 594
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe (Nota 24)	1 999 584	1 449 316
Razem	2 973 336	2 532 442

Saldo środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych zawiera rezerwę obowiązkową utrzymywaną na rachunku w NBP. Rezerwa deklarowana do utrzymania w miesiącu grudniu 2013 r. wynosiła 447 429 tys. zł (grudzień 2012 - 400 535 tys. zł). Bank musi utrzymywać średnie saldo środków pieniężnych w miesiącu powyżej zadeklarowanej rezerwy obowiązkowej.

Zgodnie z paragrafem 10 Uchwały NBP nr 15/2004 Bank może wykorzystywać środki utrzymywane na rachunku rezerwy obowiązkowej do bieżących rozliczeń pieniężnych.

Objaśnienie różnic pomiędzy bilansowymi zmianami stanu, a zmianami stanu tych pozycji wykazywanymi w działalności operacyjnej sprawozdania z przepływów pieniężnych

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2013	31-12-2012
Zysk z działalności inwestycyjnej		
Przychody ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych	-8 606	-
Przychody z umorzenia udziałów w spółce zależnej	-228	-
Zysk z działalności inwestycyjnej	-8 834	-

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2013	31-12-2012
Zmiana stanu lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom	-46 150	-33 546
Zmiana stanu należności od innych banków przyjęta do środków pieniężnych	47 619	2 757
Zmiana stanu lokat w innych bankach oraz kredytów i pożyczek udzielonych innym bankom razem	1 469	-30 789

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2013	31-12-2012
Zmiana stanu aktywów i zobowiązań z tytułu wyceny pochodnych instrumentów finansowych i zabezpieczających	-10 494	2 406
Wycena instrumentów pochodnych zabezpieczających przyszłe przepływy na kapitał z aktualizacji wyceny	-9 259	9 635
Zmiana stanu aktywów i zobowiązań z tytułu wyceny pochodnych instrumentów finansowych i zabezpieczających razem	-19 753	12 041

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2013	31-12-2012
Zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych	-736 288	-682 915
Zmiana stanu inwestycyjnych papierów wartościowych przyjęta do środków pieniężnych	550 268	942 544
Wykup papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	-30 000	-
Zakup papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	124 184	246 107
Odsetki otrzymane od papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności	-50 516	-39 125
Przesunięcie odsetek od papierów wartościowych utrzymywanych do terminu zapadalności do odsetek z działalności inwestycyjnej	47 230	40 970
Wycena papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży na kapitał z aktualizacji wyceny	-22 911	29 326
Papiery wartościowe (akcje) przekazane aportem do spółki zależnej w zamian za jej akcje	-	-16 098
Zmiana stanu inwestycyjnych (lokacyjnych) papierów wartościowych razem	-118 033	520 809

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2013	31-12-2012
Zmiana stanu inwestycji w jednostkach zależnych i stowarzyszonych	-20 511	-42 922
Zakup akcji	90	26 846
Niezrealizowane różnice kursowe	5	-22
Umorzenie akcji spółki zależnej	-14 901	-
Opcje na akcje	39	-
Akcje spółki zależnej otrzymane za przekazany aport	35 278	16 098
Zmiana stanu inwestycji w jednostkach zależnych razem	-	-

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2013	31-12-2012
Zmiana stanu pozostałych aktywów i podatku dochodowego	-10 928	-40 986
Odroczony podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat	-2 494	4 080
Odroczony podatek dochodowy z tytułu wyceny papierów wartościowych dostępnych do sprzedaży i przeszacowania zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych	5 987	-7 622
Niepieniężne zmiany z tytułu wartości niematerialnych oraz rzeczowych środków trwałych	1 364	646
Umorzenie akcji w spółce zależnej	15 129	-
Zmiana stanu pozostałych aktywów i podatku dochodowego razem	9 058	-43 882

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2013	31-12-2012
Zmiana stanu rezerw	-9 338	480
Wycena aktuariusza wpływ na kapitał z aktualizacji wyceny	658	1 151
Zapłacony podatek dochodowy	-	-
Zmiana stanu rezerw razem	-8 680	1 631

	12 miesięcy zakończonych	
	31-12-2013	31-12-2012
Zmiana stanu innych zobowiązań i podatku dochodowego	-1 622	-32 991
Bieżące obciążenia z tytułu podatku dochodowego	-2 824	-6 279
Zapłacony podatek dochodowy	9 982	14 097
Realizacja wypłat wynagrodzenia zmiennego w akcjach	597	-
Opcje menadżerskie	500	-
Zmiana stanu innych zobowiązań i podatku dochodowego razem	6 633	-25 173

42. Charakterystyka instrumentów pochodnych oraz transakcji wymiany walutowej

Transakcje wymiany walut i walutowych instrumentów pochodnych

INSTRUMENT	31-12-2013		31-12-2012		31-12-2013		31-12-2012		31-12-2013		31-12-2012	
	FX Swap		FX Forward		FX Spot * \							
Opis instrumentu	Transakcja, która zobowiązuje strony kontraktu do dokonania początkowej wymiany walut w wyznaczonym dniu i po określonym kursie oraz zwrotnej (końcowej) wymiany tych walut, w określonym w przyszłości dniu (innym niż rozliczenie tzw. pierwszej "nogi") i po kursie uzgodnionym w momencie zawarcia transakcji (przeważnie różnym od kursu wymiany początkowej). Waluta, którą jeden z kontrahentów jest zobowiązany zapłacić drugiemu w wyniku wymiany końcowej jest tą samą walutą, którą kontrahent otrzymał w wymianie początkowej.		Terminowa transakcja wymiany określonej kwoty waluty na inną walutę w określonym terminie, wg ustalonego kursu terminowego. Jest to tzw. kontrakt z dostawą waluty (forward outright). Wszystkie warunki transakcji ustalane są w dniu jej zawarcia.		.Transakcja wymiany określonej kwoty waluty na inną walutę, po kursie terminowym uzgodnionym w momencie zawierania transakcji. Rozliczenie tej transakcji następuje w terminie zazwyczaj do dwóch dni roboczych od daty zawarcia.							
Cel nabycia lub wystawienia	do obrotu/płynność		do obrotu		do obrotu							
Ilość transakcji	45		45		220		174		49		41	
Wartość nominalna instrumentów (w tys. zł)	1 554 383		1 529 534		410 844		123 012		71 044		79 701	
Wartość godziwa (w tys. zł)	7 047		6 908		459		-760		13		-26	
- dodatnia	13 362		7 943		3 224		747		36		79	
- ujemna	-6 315		-1 035		-2 765		-1 507		-23		-105	
Przyszłe przychody/ płaćności	Zmienne		Zmienne		Zmienne		Zmienne					
Zapadalność	2014-01-03 2014-09-18	2013-01-09 2013-11-29	2014-01-02 2015-10-30	2013-01-02- 2013-12-31	2014-01-02 2014-01-07	2013-01-02 2013-01-03						
Możliwość wcześniejszego rozliczenia	Brak		Na wniosek klienta		Brak							
Możliwość wymiany lub zamiany na inny składnik aktywów/ pasywów	Brak		Brak		Brak							
Inne warunki	Brak		Brak		Brak							
Rodzaj ryzyka związanego z danym instrumentem pochodnym	Ryzyko operacyjne, ryzyko rynkowe, ryzyko kontrahenta		Ryzyko operacyjne, ryzyko rynkowe, ryzyko kontrahenta		Ryzyko operacyjne, ryzyko rynkowe, ryzyko kontrahenta							

*\ instrument wymiany walutowej

	31-12-2013	31-12-2012
Wartość instrumentów według wartości nominalnej	2 036 271	1 732 247
Wartość godziwa dodatnia	16 621	8 769
Wartość godziwa ujemna	-9 103	-2 647
Razem transakcje wymiany walut i walutowych instrumentów pochodnych:		
- aktywa	16 621	8 769
- zobowiązania	-9 103	-2 647

Transakcje instrumentami pochodnymi stopy procentowej

INSTRUMENT	31-12-2013 31-12-2012		31-12-2013 31-12-2012		31-12-2013 31-12-2012	
	Transakcje wymiany stopy procentowej (IRS)		Transakcje wymiany stopy procentowej (IRS zabezpieczający PLN)		Transakcje wymiany stopy procentowej (IRS zabezpieczający EUR)	
Opis instrumentu	Transakcja zobowiązująca obie strony do wymiany okresowych płatności odsetkowych od określonej kwoty nominalnej przez uzgodniony okres. Dokonywane płatności odsetkowe są wyrażone w tej samej walucie i obliczane według ustalonej dla każdej ze stron stopy procentowej (jedna stopa może być stała a druga zmienna lub obie mogą być zmienne, ale uzależnione od różnych indeksów). Ta kategoria obejmuje także transakcje IRS, których kwota nominalna zmienia się w czasie - swapy amortyzowane.		Transakcja zobowiązująca obie strony do wymiany okresowych płatności odsetkowych od określonej kwoty nominalnej przez uzgodniony okres. Dokonywane płatności odsetkowe są wyrażone w tej samej walucie i obliczane według ustalonej dla każdej ze stron stopy procentowej (jedna stopa może być stała a druga zmienna lub obie mogą być zmienne, ale uzależnione od różnych indeksów).		Transakcja zobowiązująca obie strony do wymiany okresowych płatności odsetkowych od określonej kwoty nominalnej przez uzgodniony okres. Dokonywane płatności odsetkowe są wyrażone w tej samej walucie i obliczane według ustalonej dla każdej ze stron stopy procentowej (jedna stopa może być stała a druga zmienna lub obie mogą być zmienne, ale uzależnione od różnych indeksów).	
Cel nabycia lub wystawienia	do obrotu		jako zabezpieczenie (rachunkowość zabezpieczeń wartości godziwej)		jako zabezpieczenie (rachunkowość zabezpieczeń przepływów pieniężnych)	
Ilość transakcji	197	109	6	6	4	4
Wartość nominalna instrumentów (w tys. zł)	5 562 314	2 724 920	278 000	278 000	414 720	408 820
Wartość godziwa (w tys. zł)	19 433	7 134	27 146	-20 842	-14 872	36 317
- dodatnia	94 328	72 713	27 146	-	-	36 317
- ujemna	-74 895	-65 579	-	-20 842	-14 872	-
Przyszłe przychody/ płatności	Zmienne		Zmienne		Zmienne	
Zapadalność	2014-02-17 2022-10-24	2014-02-17 2022-10-24	2019-07-11 2021-07-12	2019-07-11 2021-07-12	2016-05-11 2016-06-20	2016-05-11 2016-06-20
Możliwość wcześniejszego rozliczenia	Generalnie brak, ale istnieje taka możliwość w przypadku transakcji z klientami niebankowymi w przypadkach określonych w umowach		Brak		Brak	
Możliwość wymiany lub zamiany na inny składnik aktywów/ pasywów	Brak		Brak		Brak	
Inne warunki	Brak		Brak		Brak	
Rodzaj ryzyka	Ryzyko operacyjne, ryzyko rynkowe, ryzyko kontrahenta		Ryzyko operacyjne, ryzyko rynkowe, ryzyko kontrahenta		Ryzyko operacyjne, ryzyko rynkowe, ryzyko kontrahenta	

	31-12-2013	31-12-2012
Wartość instrumentów według wartości nominalnej	6 255 034	3 411 740
Wartość godziwa dodatnia	121 474	109 030
Wartość godziwa ujemna	-89 767	-86 421
Razem transakcje instrumentami pochodnymi stopy procentowej:		
- aktywa	121 474	109 030
- zobowiązania	-89 767	-86 421

Razem pochodne instrumenty finansowe

	31-12-2013	31-12-2012
Wartość instrumentów według wartości nominalnej	8 291 305	5 143 987
Wartość godziwa dodatnia	138 095	117 799
Wartość godziwa ujemna	-98 870	-89 068
Razem pochodne instrumenty finansowe:		
- aktywa	138 095	117 799
- zobowiązania	-98 870	-89 068

Kompensowanie aktywów finansowych i zobowiązań finansowych

Bank w aktywach finansowych i zobowiązaniach finansowych ujętych w sprawozdaniu finansowym nie stosuje kompensaty wartości posiadanych instrumentów finansowych. Niniejsza prezentacja stanowi informację o potencjalnym ujęciu instrumentów finansowych dla których istnieje możliwość przeprowadzenia kompensat zgodnie z właściwymi umowami.

Aktywa finansowe i zobowiązania finansowe z uwzględnieniem zmian do MSSF 7 według stanu na 31.12.2013 r.

Pozycje	Aktywa finansowe brutto ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Zobow. finansowe brutto ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Pozycje które są kompensowane zgodnie z MSR 32		Aktywa finansowe netto ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Zobow. finansowe netto ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej	Pozycje które mogłyby podlegać kompensowaniu		Depozyty zabezp. przyjętych w ramach umów ramowych	Depozyty zabezp. złożone w ramach umów ramowych	Aktywa finansowe	Zobow. finansowe
			Aktywa finansowe - netto	Zobow. finansowe - netto			Aktywa finansowe - netto	Zobow. finansowe - netto				
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f) = (b) - (d)	(g) = (c) - (e)	(h)	(i)	(j)	(k)	(l) = (f) - (h) - (j)	(m) = (g) - (i) - (k)
Pochodne instrumenty finansowe (w tym pochodne instrumenty zabezpieczające)	138 095	-98 870	-	-	138 095	- 98 870	44 449	- 27 690	38 991	- 28 657	54 654	-42 522

Zgodnie ze zmianami do MSSF 7 Bank w powyższej tabeli wskazuje wartości instrumentów pochodnych które :

- 1) kwoty brutto aktywów finansowych i zobowiązań finansowych ujętych w sprawozdaniu finansowym (kolumny b i c),
- 2) kwoty, które są kompensowane zgodnie z kryteriami określonymi w paragrafie 42 MSR 32 przy określaniu kwot netto wykazywanych w sprawozdaniu z sytuacji finansowej (kolumny d i e),
- 3) kwoty netto wykazywane w sprawozdaniu z sytuacji finansowej (kolumny f i g),
- 4) kwoty objęte egzekwowalnym porozumieniem ramowym lub podobnym porozumieniem dotyczącym kompensowania, które nie są w inny sposób uwzględnione w paragrafie 13C pkt b), w tym: (i) kwoty związane z ujętymi instrumentami finansowymi, które nie spełniają niektórych lub wszystkich kryteriów kompensowania określonych w paragrafie 42 MSR 32 (kolumny h i j); oraz (ii) kwoty związane z zabezpieczeniami finansowymi (w tym zabezpieczeniami gotówkowymi) (kolumny j i k),
- 5) kwotę netto po odliczeniu kwot określonych w pkt 4) powyżej od kwot określonych w pkt 3) powyżej (kolumny l i m).

43. Wartość godziwa aktywów i zobowiązań finansowych

Poniżej przedstawiono wartość bilansową i godziwą aktywów i zobowiązań finansowych innych niż wycenianych do wartości godziwej w sprawozdaniu finansowym:

	Wartość bilansowa na 31-12-2013	Wartość godziwa na 31-12-2013	Wartość bilansowa na 31-12-2012	Wartość godziwa na 31-12-2012
AKTYWA FINANSOWE				
Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	140 230	138 825	94 080	93 954
Kredyty i pożyczki udzielone klientom, w tym:	12 054 714	11 942 417	11 115 344	11 025 398
- Kredyty w złotych polskich	9 017 086	8 962 615	8 334 466	8 238 637
- Kredyty w walutach obcych	3 037 628	2 979 802	2 780 878	2 786 761
Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe - utrzymywane do terminu zapadalności	988 515	1 033 269	897 617	964 499
Dłużne papiery wartościowe, w tym:	988 515	1 033 269	897 617	964 499
- Skarb Państwa	988 515	1 033 269	897 617	964 499
ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE				
Zobowiązania wobec innych banków	443 228	444 277	465 528	468 395
Zobowiązania wobec klientów, w tym:	13 224 043	13 226 257	11 828 787	11 820 603
- Klientów korporacyjnych	5 115 768	5 115 644	4 597 546	4 595 889
- Klientów detalicznych	4 828 243	4 827 403	4 324 332	4 323 224
- Finansów publicznych	926 324	926 353	710 341	710 228
- Funduszy ekologicznych i pozostałych funduszy	922 810	922 793	1 000 522	1 000 387
- Międzynarodowych instytucji finansowych	1 349 408	1 352 585	1 155 887	1 150 725
- Pozostałych klientów	81 490	81 479	40 159	40 150
Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	2 733 287	2 767 812	2 585 753	2 770 891
Zobowiązania podporządkowane	327 155	322 977	326 714	303 776

Lokaty w innych bankach

Należności od innych banków obejmują lokaty międzybankowe, rachunkiostro oraz kredyty i pożyczki. Wartość godziwa lokat międzybankowych z uwagi na krótki termin realizacji (do 6 m-cy lokaty międzybankowe na stopę stałą) jest równa wartości bilansowej. Obligacje wyemitowane przez banki wyceniono według wartości godziwej z uwzględnieniem spreadu kredytowego wyznaczonego w oparciu o ostatnie porównywalne emisje przeprowadzone przez podobne banki (w 2013 żaden z banków zrzeszających nie przeprowadził emisji obligacji; przyjęto spread z ostatniej emisji banku BPS z końca 2012). Zgodnie z przyjętą metodą wyceny do wartości godziwej instrumenty te klasyfikowane są do poziomu 3.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom

Kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom przedstawiono po pomniejszeniu o odpisy z tytułu utraty wartości. W bilansie wycenia się je według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Jako wartość godziwa kredytów jest przyjmowana ich wartość wynikająca z bieżąco oszacowanych przyszłych przepływów kapitałowo-odsetkowych (oddzielnie dla walut i oddzielnie dla PLN) wyliczonych w oparciu o efektywną stopę procentową dla każdego kredytu (z wyjątkiem kredytów o nieustalonym harmonogramie lub kredytów zagrożonych dla których jako wartość godziwa przyjmowana jest wartość bilansowa) dyskontowanych średnią efektywną stopą procentową kredytów udzielonych w drugim półroczu 2013 r. Dla kredytów hipotecznych uwzględniono przedpłaty. W przypadku kredytów w CHF, których Bank zaprzestał udzielania została zastosowana średnia efektywna stopa procentowa kredytów udzielanych w EUR skorygowana o różnicę pomiędzy poziomami stóp w EUR i CHF. Zgodnie z przyjętą metodą wyceny do wartości godziwej instrumenty te klasyfikowane są do poziomu 3.

Zobowiązania wobec podmiotów niebankowych

Zobowiązania w bilansie wycenia się według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Jako wartość godziwa zobowiązań jest przyjmowana ich wartość wynikająca ze zdyskontowania kapitału oraz odsetek dla wszystkich depozytów średnią ważoną stopą procentową, która obowiązywała dla depozytów przyjętych w grudniu 2013 r. Z uwagi na brak harmonogramów dla rachunków bieżących zostały one ujęte wg wartości bilansowej.

Zobowiązania (kapitał i odsetki) wobec międzynarodowych instytucji finansowych zostały zdyskontowane efektywną stopą procentową zobowiązań zaciąganych w 2013 r. Zgodnie z przyjętą metodą wyceny do wartości godziwej instrumenty te klasyfikowane są do poziomu 3.

Zobowiązania podporządkowane

Zobowiązania podporządkowane wycenione według wartości godziwej z uwzględnieniem zmiany spreadu kredytowego wyznaczonego w oparciu o emisję przeprowadzoną przez Bank w 2012 roku. Zgodnie z przyjętą metodą wyceny do wartości godziwej instrumenty te klasyfikowane są do poziomu 3.

Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu emisji papierów wartościowych wycenione według wartości godziwej z uwzględnieniem zmiany spreadu kredytowego dla obligacji w PLN wyznaczonego w oparciu o emisję przeprowadzoną przez Bank w 2013 roku dla emisji w PLN oraz w oparciu o notowanie rynkowe w przypadku euroobligacji. Zgodnie z przyjętą metodą wyceny do wartości godziwej instrumenty te klasyfikowane są do poziomu 3.

Zobowiązania wobec innych banków

Zobowiązania z tytułu transakcji repo zostały wykazane w wartości bilansowej. Depozyty międzybankowe, z uwagi na krótki termin zostały ujęte w wartości bilansowej, a zaciągnięte pożyczki (kapitał i odsetki) zostały zdyskontowane średnią efektywną stopą procentową zobowiązań zaciąganych w 2013 roku. Zgodnie z przyjętą metodą wyceny do wartości godziwej instrumenty te klasyfikowane są do poziomu 3.

44. Podział instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej w zależności od sposobu pomiaru wartości godziwej

Wartość godziwa zgodnie z MSSF 13 definiowana jest jako cena, którą otrzymano by za zbycie składnika aktywów lub zapłacono by za przeniesienie zobowiązania w transakcji przeprowadzonej na zwykłych warunkach na głównym (lub najkorzystniejszym) rynku na dzień wyceny w aktualnych warunkach rynkowych (tj. ceną wyjścia) bez względu na to, czy cena ta jest bezpośrednio obserwowalna lub oszacowana przy użyciu innej techniki wyceny. Bank szacując wartość godziwą uwzględnia korektę z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta.

Na dzień 31 grudnia 2013 r. oraz na 31 grudnia 2012 r. Bank dokonywał klasyfikacji aktywów oraz zobowiązań finansowych wycenianych do wartości godziwej na trzy kategorie (poziomy) według ich metody wyceny:

- Poziom 1: metoda wyceny - mark-to-market bezpośrednio z dostępnych kwotowań instrumentów na rynku. Dotyczy to kwotowanych kapitałowych i dłużnych papierów wartościowych i bonów NBP (kwotowania oparte o stopę referencyjną),
- Poziom 2: metoda wyceny – mark-to-model z parametryzacją modeli w oparciu o kwotowania z aktywnego rynku dla danego typu instrumentów. Dotyczy to nie płynnych bankowych papierów oraz instrumentów pochodnych (w tym transakcji terminowych na papiery wartościowe) za wyjątkiem przypadków które spełniają kryteria przynależności do Poziomu 3,
- Poziom 3: metoda wyceny mark-to-model z parametryzacją modeli w oparciu o kwotowania z aktywnego rynku dla danego typu instrumentów oraz parametryzacją modelu na podstawie estymowanych czynników ryzyka. Dotyczy to komunalnych papierów wartościowych (wycena dokonywana na podstawie zdyskontowanych przepływów, przy czym spready kredytowe używane do wyceny wyznaczane są w oparciu o wewnętrzne ratingi), papierów innych banków nabytych w wyniku restrukturyzacji długu w oparciu o indykatywne wyceny otrzymywane od brokerów, nienotowanych papierów kapitałowych (wyceniane są metodą zdyskontowanych przepływów).

31-12-2013	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	-	-	-	-
Dłużne papiery wartościowe	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczające	-	138 095	-	138 095
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	3 031 865	-	648 360	3 680 225
Dłużne papiery wartościowe	3 031 865	-	613 306	3 645 171
Kapitałowe papiery wartościowe	-	-	35 054	35 054
Razem	3 031 865	138 095	648 360	3 818 320

31-12-2013	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu				
Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczające	-	98 870	-	98 870
Razem	-	98 870	-	98 870

	Poziom 3
Stan na początek okresu 01-01-2013	617 675
Zakup	235 454
Sprzedaż i wykup	201 254
Suma zysków lub strat	
- w wynik finansowy	-1 610
- w pozostałych całkowitych dochodach	-1 905
Przeniesienia z poziomu 3	-
Stan na koniec okresu 31-12-2013	648 360

31-12-2012	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	21 301	-	-	21 301
Dłużne papiery wartościowe	21 301	-	-	21 301
Kapitałowe papiery wartościowe	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczające	-	117 799	-	117 799
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	2 417 160	-	617 675	3 034 835
Dłużne papiery wartościowe	2 417 160	-	582 621	2 999 781
Kapitałowe papiery wartościowe	-	-	35 054	35 054
Razem	2 438 461	117 799	617 675	3 173 935

31-12-2012	Poziom 1	Poziom 2	Poziom 3	Razem
Zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu				
Pochodne instrumenty finansowe i zabezpieczające	-	89 068	-	89 068
Razem	-	89 068	-	89 068

	Poziom 3
Stan na początek okresu 01-01-2012	699 120
Zakup	74 637
Sprzedaż i wykup	163 658
Suma zysków lub strat	
- w wynik finansowy	-3 019
- w pozostałych całkowitych dochodach	10 595
Przeniesienia z poziomu 3	-
Stan na koniec okresu 31-12-2012	617 675

Przeniesienie instrumentów pomiędzy Poziomem 1 a Poziomem 2 występuje na podstawie dostępności kwotowań z aktywnego rynku według stanu na zakończenie danego okresu sprawozdawczego.

Przeniesienie z Poziomu 2 do Poziomu 3 następuje w sytuacji zamiany w wycenie czynnika obserwowalnego na nieobserwowalny lub zastosowanie do wyceny nowego nieobserwowalnego czynnika ryzyka, która jednocześnie skutkuje istotnym wpływem na wycenę instrumentu.

Przeniesienie z Poziomu 3 do Poziomu 2 następuje w sytuacji zamiany w wycenie czynnika nieobserwowalnego na obserwowalny lub gdy wpływ czynnika nieobserwowalnego na wycenę instrumentu przestaje być istotny.

Przeniesienie między metodami wyceny następują w dacie i według stanu na koniec okresu sprawozdawczego.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2013 r. nie nastąpiły przeniesienia instrumentów pomiędzy poziomami.

W przypadku instrumentów zaklasyfikowanych do Poziomu 3 ich wycena nie ma wpływu na rachunek zysków i strat. Wycena do wartości godziwej instrumentów zakwalifikowanych do Poziomu 3 została uwzględniona w pozostałych całkowitych dochodach. W wyniku finansowym zostały uwzględnione odsetki naliczone, odsetki zapłacone, dyskonto lub premia, różnice kursowe oraz rozwiązane rezerwy (dotyczy to kapitałowych papierów wartościowych).

Na 31.12.2013 r. analiza wrażliwości wyceny, instrumentów komunalnych zaklasyfikowanych do Poziomu 3, przy zmianie spreadu kredytowego o +/- 1 p.b. (nieobserwowalny parametr modelu) wynosiła 293 tys. zł (na dzień 31.12.2012 r. wynosiła 195 tys. zł)

45. Sprawozdawczość dotycząca segmentów

Zgodnie z wymogami MSSF 8, segmenty operacyjne zostały określone na podstawie sprawozdań wewnętrznych dotyczących komponentów jednostki gospodarczej podlegających okresowym przeglądom dokonywanym przez członka kierownictwa odpowiedzialnego za podejmowanie decyzji operacyjnych. MSSF 8 definiuje segment operacyjny jako część działalności jednostki spełniający trzy kryteria:

- segment prowadzi działalność gospodarczą, w ramach której może osiągać przychody i ponosić koszty,
- wyniki działalności operacyjnej segmentu są przeglądane regularnie przez osobę podejmującą w jednostce główne decyzje operacyjne,
- odrębne informacje finansowe dla segmentu są dostępne.

Poniżej przedstawiono zasady sprawozdawczości według segmentów operacyjnych za okresy zakończone dnia 31 grudnia 2013 roku i 31 grudnia 2012 roku w podziale na następujące obszary działalności:

- a) pion korporacji i finansów publicznych,
- b) pion detaliczny,
- c) działalność skarbową i inwestycyjną,
- d) pozostałe (nieulokowane w segmentach).

W ramach pionu korporacji i finansów publicznych prowadzona jest działalność obejmująca transakcje zawierane poprzez Centra Korporacyjne oraz Centralę Banku z klientami korporacyjnymi i klientami należącymi do sektora finansów publicznych.

Natomiast aktywność Banku w pionie detalicznym dotyczy transakcji z klientami z grupy osób prywatnych, mikroprzedsiębiorstw oraz wspólnot mieszkaniowych.

W skład obszaru działalności skarbowej i inwestycyjnej wchodzi działalność na rynku międzybankowym i dłużnych papierów wartościowych, instrumentów pochodnych, a także w obszarze inwestycji kapitałowych. Działalność skarbową i inwestycyjną obejmuje zarządzanie płynnością, ryzykiem walutowym i stóp procentowych Banku oraz rozliczenia z tytułu cen transferowych funduszy z innymi pionami (segmentami) biznesowymi.

W obszarze pozostałe (nieulokowane w segmentach) znajdują się pozycje rachunku zysków i strat, które nie zostały przypisane do żadnego z wymienionych w ppkt a-c obszarów działalności, w szczególności przychody i koszty odsetkowe oraz prowizyjne generowane z aktywów i zobowiązań związanych z klientami niesklasyfikowanymi oraz ogólne koszty administracyjne.

Produkty pionów i obszarów działalności wymienionych w ppkt a-c powyżej zostały opisane w „Sprawozdaniu Zarządu z działalności Banku Ochrony Środowiska S.A. w 2013 roku” w pkt. II ppkt. 5.

Produktami obszaru działalności skarbowej i inwestycyjnej są instrumenty finansowe, bieżące i terminowe lokaty i depozyty międzybankowe oraz klientów ALM, kredyty od innych banków oraz kredyty udzielone bankom, dłużne i kapitałowe papiery wartościowe oraz instrumenty pochodne.

Aktywa i pasywa obszarów określonych w ppkt a-b powyżej zostały wyodrębnione w oparciu o bazę kredytową i depozytową Banku. W grudniu rozszerzono sposób podziału aktywów i zobowiązań na obszary działalności poprzez wyodrębnienie kredytów i pożyczek udzielonych klientom oraz bankom, lokat w innych bankach oraz zobowiązań wobec klientów i banków, zgodnie z układem prezentowanym w sprawozdaniu finansowym.

I. Wynik na działalności operacyjnej pionu korporacji i finansów publicznych oraz pionu detalicznego jest wynikiem z działalności bankowej tych pionów, pomniejszonym o wartość kosztów administracyjnych przypisanych bezpośrednio do transakcji lub jednostek danego pionu, jak również kosztów alokowanych oraz odpisów z tytułu utraty wartości. Wynik finansowy uwzględnia także rozliczenia wzajemne z tytułu obsługi klientów pionu korporacji i finansów publicznych przez oddziały Banku (przypisane do pionu detalicznego).

Na wynik z działalności finansowej ww. pionów składają się m.in.

1. **Wynik z tytułu odsetek**, tj. suma różnicy pomiędzy przychodami odsetkowymi od kredytów i obligacji komunalnych klientów, a kosztami za otrzymane fundusze od ALM (działalność skarbową i inwestycyjną) oraz przychodów z transferu funduszy do ALM pomniejszonych o koszty odsetkowe zapłacone klientom Banku. Wycena funduszy uwzględnia walutę, stabilność środków i termin, które są odnoszone do krzywej rentowności. Wycena przeprowadzana jest w cyklu miesięcznym i bazuje na średniej (ze stanów dziennych) poszczególnych transakcji odsetkowych przypisanych do danego pionu odrębnie dla każdej waluty.
2. **Wynik z tytułu prowizji**, tj. różnica przychodów z opłat i prowizji oraz kosztów przypisanych do danej transakcji oraz alokowanych do obszaru działalności. Wynik uwzględnia przychody i koszty rozliczane jednorazowo oraz rozliczane w czasie metodą liniową, natomiast przychody i koszty rozliczane przy transakcji wg. efektywnej stopy procentowej odnoszone są do wyniku z tytułu odsetek.
3. **Wynik z pozycji wymiany**, tj. dochody z negocjowanych transakcji wymiany walut (terminowych i SPOT) oraz dochody z wymiany walut według tabeli kursowej Banku. Pozycja uwzględnia wynik z transakcji instrumentami pochodnymi.
4. **Wynik odpisów z tytułu utraty wartości**, tj. wynik z tytułu zmiany wartości odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i obligacji komunalnych przypisanych do danego obszaru działalności. Wynik uwzględnia zmiany z tytułu wahań kursowych portfela kredytów walutowych objętych utratą wartości.

II. Wynik finansowy obszaru działalności skarbowej i inwestycyjnej stanowi sumę wyników z obszaru działalności skarbowej oraz obszaru inwestycji kapitałowych Banku, na które składają się m.in:

1. **Wynik odsetkowy** – wyliczany jako suma wyniku odsetkowego z tytułu transakcji z klientami zewnętrznymi oraz wyniku rozliczeń z tytułu cen transferowych funduszy z innymi segmentami. Przychody i koszty odsetkowe zewnętrzne dotyczą transakcji na rynku międzybankowym (lokaty i kredyty), jak również nabywanych oraz emitowanych dłużnych papierów wartościowych. Wynik rozliczeń z tytułu cen transferowych funduszy jest różnicą pomiędzy przychodami z tytułu finansowania aktywów innych segmentów, a kosztami transferowymi za środki depozytowe otrzymane od innych segmentów.
2. **Wynik z pozycji wymiany**, uwzględnia wynik ze spekulacyjnych transakcji wymiany walut, rewaluację pozycji zabezpieczających rezerwy na kredyty walutowe oraz zmiany wyceny pozycji zabezpieczających aktywne walutowe transakcje terminowe. Pozycja uwzględnia wynik z pozycji wymiany nie przypisany innym segmentom.
3. **Wynik na działalności handlowej**, wynik z działalności ewidencjonowanej w Księdze Handlowej oraz z operacji instrumentami finansowymi, w tym typu FX SWAP.

-
- 4. Wynik na inwestycyjnych papierach wartościowych** - wynik dotyczy akcji, udziałów i dłużnych papierów wartościowych oraz wyceny instrumentów finansowych.
 - 5. Przychody z tytułu dywidend,**
 - 6. Różnica wartości odpisów z tytułu utraty wartości,** wynik dotyczy akcji i udziałów oraz zaangażowań wobec instytucji finansowych przypisanych do obszaru działalności skarbowej i inwestycyjnej.

Poniżej przedstawiono wyniki finansowe Banku Ochrony Środowiska S.A. za okres dwunastu miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku oraz 31 grudnia 2012 roku przypadające na przyjęte segmenty.

Lp.	Sprawozdanie przedstawiające składniki rachunku zysków i strat za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013	PION KORPORACJI I FINANSÓW PUBLICZNYCH	PION DETALICZNY	DZIAŁALNOŚĆ SKARBOWA I INWESTYCYJNA	POZOSTAŁE (NIEUŁOKOWANE W SEGMENTACH)	BANK
I.	Wynik z tytułu odsetek	121 251	96 779	50 504	-	268 534
1.	Przychody z tytułu odsetek	568 757	392 118	-187 956	-	772 919
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	384 534	208 632	179 752	1	772 919
	- sprzedaż innym segmentom	184 223	183 486	-367 708	-1	-
2.	Koszty z tytułu odsetek	-447 506	-295 339	238 460	-	-504 385
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	-152 081	-149 448	-202 856	-	-504 385
	- sprzedaż innym segmentom	-295 425	-145 891	441 316	-	-
II.	Wynik z tytułu opłat i prowizji	49 735	39 463	1	-1 991	87 208
III.	Przychody z tytułu dywidend	-	-	7 684	-	7 684
IV.	Wynik na działalności handlowej (ze SWAP)	-	-	22 820	-	22 820
V.	Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	-	-	-145	-	-145
VI.	Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	2 538	-	17 482	-	20 020
VII.	Wynik z pozycji wymiany	22 823	7 708	-8 823	-	21 708
VIII.	Wynik na działalności bankowej	196 347	143 950	89 523	-1 991	427 829
IX.	Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	-2 740	-2 673	7 269	3 529	5 385
X.	Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	-47 272	-13 671	752	-2	-60 193
XI.	Wynik na działalności finansowej	146 335	127 606	97 544	1 536	373 021
1.	Koszty bezpośrednie	-36 814	-63 124	-5 385	-2	-105 325
	Wynik po kosztach bezpośrednich	109 521	64 482	92 159	1 534	267 696
2.	Koszty pośrednie	-67 983	-68 530	-8 488	-3	-145 004
	Wynik po kosztach bezpośrednich i pośrednich	41 538	-4 048	83 671	1 531	122 692
3.	Amortyzacja	-17 468	-21 572	-995	-1	-40 036
4.	Pozostałe koszty (podatki, BFG, KNF, usługi wzajemne)	-7 500	-6 647	-278	-2	-14 427
XII.	Wynik finansowy brutto	16 570	-32 267	82 398	1 528	68 229
XIII.	Obciążenia podatkowe	-3 237	6 131	-8 212	-	-5 318
XIV.	Wynik finansowy netto	13 333	-26 136	74 186	1 528	62 911
	Aktywa segmentu	7 874 935	4 785 206	5 558 368	113 372	18 331 881
	w tym kredyty i pożyczki udzielone klientom oraz lokaty i kredyty w innych bankach	7 269 321	4 785 206	140 230	187	12 194 944
	Zobowiązania segmentu	6 604 558	4 828 243	6 430 395	468 685	18 331 881
	w tym zobowiązania wobec klientów oraz banków	6 604 558	4 828 243	2 152 980	81 490	13 667 271
	Nakłady na aktywa trwałe i wartości niematerialne	14 594	18 009	1 705	1	34 309

Lp.	Sprawozdanie przedstawiające składniki rachunku zysków i strat za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012	PION KORPORACJI I FINANSÓW PUBLICZNYCH	PION DETALICZNY	DZIAŁALNOŚĆ SKARBOWA I INWESTYCYJNA	POZOSTAŁE (NIEULOKOWANE W SEGMENTACH)	BANK
I.	Wynik z tytułu odsetek	149 344	122 697	3 227	627	275 895
1.	Przychody z tytułu odsetek	783 105	458 489	-342 475	635	899 754
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	494 420	237 407	167 927	-	899 754
	- sprzedaż innym segmentom	288 685	221 082	-510 402	635	-
2.	Koszty z tytułu odsetek	-633 761	-335 792	345 702	-8	-623 859
	- sprzedaż klientom zewnętrznym	-238 524	-163 188	-222 140	-7	-623 859
	- sprzedaż innym segmentom	-395 237	-172 604	567 842	-1	-
II.	Wynik z tytułu opłat i prowizji	45 678	33 401	-	-1 226	77 853
III.	Przychody z tytułu dywidend	-	-	18 648	-	18 648
IV.	Wynik na działalności handlowej (ze SWAP)	-	-	8 525	-	8 525
V.	Wynik na rachunkowości zabezpieczeń	-	-	-2 102	-	-2 102
VI.	Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	62	-	27 367	-	27 429
VII.	Wynik z pozycji wymiany	18 498	9 155	-4 936	-	22 717
VIII.	Wynik na działalności bankowej	213 582	165 253	50 729	-599	428 965
IX.	Wynik pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych	-2 582	-3 437	-2 265	1 141	-7 143
X.	Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek	-38 494	-22 407	8 449	79	-52 373
XI.	Wynik na działalności finansowej	172 506	139 409	56 913	621	369 449
1.	Koszty bezpośrednie	-37 871	-71 943	-5 041	-477	-115 332
	Wynik po kosztach bezpośrednich	134 635	67 466	51 872	144	254 117
2.	Koszty pośrednie	-71 144	-72 264	-7 559	-1	-150 968
	Wynik po kosztach bezpośrednich i pośrednich	63 491	-4 798	44 313	143	103 149
3.	Amortyzacja	-12 982	-16 841	-516	-1	-30 340
4.	Pozostałe koszty (podatki, BFG, KNF, Usługi wzajemne)	-7 708	-7 729	-286	-51	-15 774
XII.	Wynik finansowy brutto	42 801	-29 368	43 511	91	57 035
XIII.	Obciążenia podatkowe	-8 018	5 580	313	-74	-2 199
XIV.	Wynik finansowy netto	34 783	-23 788	43 824	17	54 836
	Aktywa segmentu	7 069 244	4 581 306	4 983 966	139 989	16 774 505
	w tym kredyty i pożyczki udzielone klientom oraz lokaty i kredyty w innych bankach	6 532 645	4 581 306	94 080	1 393	11 209 424
	Zobowiązania segmentu	5 855 089	4 324 332	6 424 881	170 203	16 774 505
	w tym zobowiązania wobec klientów oraz banków	5 855 089	4 324 332	2 074 735	40 159	12 294 315
	Nakłady na aktywa trwałe i wartości niematerialne	27 404	35 660	2 831	113	66 008

46. Transakcje z podmiotami powiązanymi

Na dzień 31 grudnia 2013 r. Bank Ochrony Środowiska S.A. pełnił rolę dominującą wobec Domu Maklerskiego BOŚ S.A., BOŚ Eko Profit S.A., BOS Finance AB, BOŚ Invest Management sp. z o.o., BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. oraz BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. Spółka Komandytowo Akcyjna, a także MS Wind sp. z o.o.

Jednostką powiązaną z Bankiem jest spółka stowarzyszona pod nazwą WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.

Jednostką dominującą wobec BOŚ S.A. był Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Za podmioty powiązane uznaje się również kluczowy personel kierowniczy.

Natomiast na dzień 31 grudnia 2012 roku Bank Ochrony Środowiska S.A. pełnił rolę dominującą wobec Domu Maklerskiego BOŚ S.A. (DM BOŚ S.A.), spółki BOŚ Eko Profit S.A. oraz wobec spółki BOS Finance AB z siedzibą w Sztokholmie i spółki Invest Management Bank Ochrony Środowiska S.A. S.K.A.

(a) Opis transakcji z głównym akcjonariuszem Banku, tj. NFOŚiGW

Na dzień 31 grudnia 2013 roku oraz na dzień 31 grudnia 2012 roku NFOŚiGW nie posiadał w Banku rachunków bieżących i terminowych.

Na dzień 31 grudnia 2013 roku wartość środków powierzonych na kredyty przez NFOŚiGW wynosiła 925 tys. zł natomiast na dzień 31 grudnia 2012 roku 10 377 tys. zł.

NFOŚiGW udzielał dopłat do odsetek dla klientów które w roku 2013 wynosiły 3 727 tys. zł, w 2012 roku wynosiły 4 516 tys. zł.

Transakcje z NFOŚiGW zostały przeprowadzone na warunkach ogólnych oferty publicznej Banku.

Ponadto, NFOŚiGW jest podmiotem powiązanym ze Skarbem Państwa. Bank zawiera transakcje z jednostkami powiązanymi ze Skarbem Państwa – głównie z jednostkami sektora finansów publicznych.

(b) Opis transakcji z jednostką zależną, tj. Domem Maklerskim BOŚ S.A.

Oddziały Banku prowadzą rachunki bieżące i lokat terminowych Domu Maklerskiego BOŚ S.A. Transakcje wykonywane na rachunkach bieżących to przede wszystkim wpłaty i wypłaty gotówkowe klientów Spółki. W ramach wolnych środków na koniec każdego dnia zakładane są standardowo depozyty terminowe O/N oprocentowane w oparciu o stawkę WIBOR.

Wyżej wymienione transakcje mają charakter czasowy, zawarte zostały z uwagi na wewnętrzne potrzeby Banku, na zasadach rynkowych.

(c) Opis transakcji z jednostką zależną, tj. BOŚ Eko Profit S.A.

Bank prowadzi rachunki bieżące i lokat terminowych BOŚ Eko Profit S.A. Wyżej wymienione transakcje zawarte zostały z uwagi na wewnętrzne potrzeby Banku, na zasadach rynkowych.

W dniu 19 grudnia 2013 r. Bank zawarł ze Spółką umowę objęcia akcji serii E na kwotę 2 mln zł. Umowa została zawarta w ramach prywatnej subskrypcji akcji realizowanej w związku z dokapitalizowaniem Spółki wkładem pieniężnym w wysokości 2 mln zł.

(d) Opis transakcji z jednostką zależną, tj. BOS Finance AB

Na dzień 31 grudnia 2013 r. Bank posiadał umowę kaucji z BOS Finance AB. Umowa zawarta została z uwagi na wewnętrzne potrzeby Banku, na zasadach rynkowych.

(e) Opis transakcji z jednostką zależną, tj. BOŚ Invest Management sp. z o.o.

Bank prowadzi rachunki bieżące i lokat terminowych BOŚ Invest Management sp. z o.o. ponadto w 2013 r. Bank realizował ze spółką umowę najmu budynku biurowego w Warszawie. Wyżej

wymienione transakcje i umowa najmu zawarte zostały z uwagi na wewnętrzne potrzeby Banku, na zasadach rynkowych

(f) Opis transakcji z jednostką stowarzyszoną, tj. WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.

Oddział Banku prowadzi rachunki bieżące WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A. na dzień 31 grudnia 2013 roku Spółka posiadała złożone w Banku depozyty terminowe i O/N na zasadach rynkowych.

(g) Opis transakcji z jednostką zależną, tj. BOŚ Nieruchomości sp. z o.o.

Bank prowadzi rachunki bieżące i lokat terminowych BOŚ Nieruchomości sp. z o.o.

(h) Opis transakcji z jednostką zależną, tj. BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. S.K.A.

Bank prowadzi rachunki bieżące i lokat terminowych BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. S.K.A. ponadto w dniu 20 grudnia 2013 r. Bank zawarł ze Spółką umowę najmu powierzchni biurowej w Warszawie.

W dniu 28 listopada 2013 roku Bank zawarł ze Spółką umowę objęcia akcje serii B, w związku z dokapitalizowaniem BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. spółka komandytowo akcyjna, w zamian za wkład niepieniężny w postaci nieruchomości lokalowej wraz z prawem użytkowania wieczystego gruntu.

Wyżej wymienione transakcje i umowa najmu zawarte zostały z uwagi na wewnętrzne potrzeby Banku, na zasadach rynkowych.

Wartość transakcji obejmuje salda aktywów i zobowiązań oraz związane z nimi koszty i przychody według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku i 31 grudnia 2012 roku.

31-12-2013	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Inne aktywa	Rzeczowe aktywa trwałe	Wartość firmy	Zobowiązania wobec klientów	Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	Pozostałe zobowiązania	Zobowiązania warunkowe
Jednostki zależne								
Dom Maklerski BOŚ S.A.	7 465	53	-	-	400 122	108	111	32 659
BOŚ Eko Profit S.A.	161	2 001	-	-	1 615	-	216	20
BOS Finance AB	-	-	-	-	1 077 052	-	-	1 347 840
BOŚ Nieruchomości Sp. z o.o. S.K.A.	-	614	-	25	-	-	863	-
BOŚ Nieruchomości Sp. z o.o.	-	-	-	10	-	-	-	-
Invest Management BOŚ S.A. SKA.	-	44 790	2 075	-	46 732	-	61	3 450
Jednostka stowarzyszona								
WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.	-	-	-	-	412	-	-	-
Razem	7 626	47 458	2 075	35	1 525 933	108	1 251	1 383 969

31-12-2012	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	Inne aktywa	Rzeczowe aktywa trwałe	Wartość firmy	Zobowiązania wobec klientów	Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	Pozostałe zobowiązania	Zobowiązania warunkowe
Jednostki zależne								
Dom Maklerski BOŚ S.A.	59	4	-	-	263 668	234	2	40 059
BOŚ Eko Profit S.A.	-	1	-	-	6 442	-	-	18
BOS Finance AB	-	-	-	-	1 061 664	-	-	1 328 665
Invest Management BOŚ S.A. SKA.	-	35 628	176	-	58 728	-	-	-
Jednostka stowarzyszona								
WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.	-	-	-	-	660	-	-	-
Razem	59	35 633	176	-	1 391 162	234	2	1 368 742

Przychody i koszty za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2013 roku	Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	Koszty z tytułu odsetek i podobne koszty	Przychody z tytułu opłat i prowizji	Przychody z tytułu dywidend	Wynik na działalności handlowej	Pozostałe przychody operacyjne	Ogólne koszty administracyjne
Jednostki zależne							
Dom Maklerski BOŚ S.A.	396	-7 374	901	3 000	-21	133	-26
BOŚ Eko Profit S.A.	-	-98	2	900	-	100	-318
BOS Finance AB	-	-63 549	-	-	-	-	-
BOŚ Nieruchomości Sp. z o.o. S.K.A.	-	-	-	-	-	-	-88
BOŚ Nieruchomości Sp. z o.o.	-	-	-	-	-	-	-
Invest Management BOŚ S.A. SKA.	-	-1 697	85	-	-	-	-4 214
Jednostka stowarzyszona							
WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.	-	-25	7	-	-	-	-
Razem	396	-72 743	995	3 900	-21	233	-4 646

Przychody i koszty za okres 12 miesięcy zakończony 31 grudnia 2012 roku	Przychody z tytułu odsetek i przychody o podobnym charakterze	Koszty z tytułu odsetek i podobne koszty	Przychody z tytułu opłat i prowizji	Przychody z tytułu dywidend	Wynik na działalności handlowej	Pozostałe przychody operacyjne	Ogólne koszty administracyjne
Jednostki zależne							
Dom Maklerski BOŚ S.A.	819	-9 342	375	15 000	-15	157	-217
BOŚ Eko Profit S.A.	-	-31	1	-	-	106	-1
BOS Finance AB	-	-62 985	-	-	-	-	-
Invest Management BOŚ S.A. SKA.	-	-92	-	-	-	-	-
Jednostka stowarzyszona							
WODKAN Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji S.A.	-	-39	8	-	-	-	-
Razem	819	-72 489	384	15 000	-15	263	-218

(i) Informacje dotyczące kredytów i depozytów Członków Zarządu i Rady Nadzorczej Banku

W ramach działalności operacyjnej przeprowadzone transakcje z członkami organu zarządzającego i kluczowym personelem kierowniczym obejmują przede wszystkim kredyty i depozyty. Salda poszczególnych pozycji bilansu na dzień 31 grudnia 2013 roku i 31 grudnia 2012 roku oraz koszty i przychody za okres 12 miesięcy zakończony dnia 31 grudnia 2013 roku oraz 31 grudnia 2012 zaprezentowano poniżej:

Kluczowy personel kierowniczy

	31-12-2013	31-12-2012
Stan kredytów	15	8
Udzielone zobowiązania z tytułu linii kredytowych	53	52
Stan depozytów	1 017	2 889

	01-01-2013 31-12-2013	01-01-2012 31-12-2012
Koszty odsetek od depozytów	84	89

Kluczowy personel kierowniczy korzysta z kredytów i depozytów na warunkach ogólnych oferty publicznej Banku.

(j) Wynagrodzenie kluczowego personelu kierowniczego BOŚ S.A.

Wyplacone za 2013 rok

Rada Nadzorcza Banku:

1.	Jacek Bajorek	168 tys. zł
2.	Józef Koziół	137 tys. zł
3.	Andrzej Kraszewski	137 tys. zł
4.	Marcin Likierski	280 tys. zł
5.	Michał Machlejd	137 tys. zł
6.	Ryszard Ochwat	137 tys. zł
7.	Krzysztof Rogala	137 tys. zł
8.	Janusz Topolski	65 tys. zł
9.	Adam Wasiak	137 tys. zł
10.	Adam Wojtaś	73 tys. zł
		1 408 tys. zł
	w tym:	
	- krótkoterminowe świadczenia pracownicze	1 408 tys. zł

Łączna kwota wynagrodzeń Rady Nadzorczej Banku zawiera: wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej, zwrot kosztów biletów komunikacyjnych, benzyny, noclegów, udziału w konferencji.

Zarząd Banku:

1. Mariusz Klimczak	1 076 tys. zł
2. Stanisław Kolasiński	899 tys. zł
3. Przemysław Lech Figarski	820 tys. zł
4. Adam Zbigniew Grzebieluch	831 tys. zł
5. Krzysztof Wojciech Telega	822 tys. zł
	4 448 tys. zł
w tym:	
- krótkoterminowe świadczenia pracownicze	4 448 tys. zł

Wynagrodzenia z tyt. pełnienia funkcji we władzach jednostek podporządkowanych:

1. Krzysztof Wojciech Telega	6 tys. zł
2. Stanisław Kolasiński	22 tys. zł
	28 tys. zł
w tym:	
- krótkoterminowe świadczenia pracownicze	28 tys. zł

Łączna kwota wynagrodzeń Członków Zarządu Banku zawiera: wynagrodzenia zasadnicze, premie za 2012 r., wynagrodzenie za czas choroby, koszty polis ubezpieczeniowych, koszty opieki medycznej, zwrot nadpłaconych składek ZUS, koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych.

Akcje - premia za 2012 r. przyznana w 2013 r.

	Liczba akcji przyznanych ogółem	Liczba akcji rzeczywistych otrzymanych w 2013 r.	Wartość akcji rzeczywistych (tys. zł)	Liczba akcji wirtualnych (fantomowych)
1. Mariusz Klimczak	6 972	4 720	146,6	2 252
2. Adam Grzebieluch	5 273	3 570	110,8	1 703
3. Krzysztof Telega	4 510	3 054	94,8	1 456
4. Przemysław Figarski	4 361	2 953	91,7	1 408
5. Stanisław Kolasiński	5 473	3 706	115,1	1 767
	26 589	18 003	559,0	8 586

Wypłacone za 2012 rok

Rada Nadzorcza Banku:

1.	Marcin Likierski	286 tys. zł
2.	Jacek Maciej Bajorek	176 tys. zł
3.	Adam Grzegorz Wasiak	106 tys. zł
4.	Józef Koziół	134 tys. zł
5.	Andrzej Kazimierz Kraszewski	68 tys. zł
6.	Michał Juliusz Machlejd	134 tys. zł
7.	Ryszard Ochwat	134 tys. zł
8.	Krzysztof Władysław Rogala	109 tys. zł
9.	Janusz Marek Topolski	134 tys. zł
10.	Marian Malicki	30 tys. zł
11.	Marian Adam Pigan	28 tys. zł
12.	Michał Jacek Wysocki	67 tys. zł
		1 406 tys. zł
w tym:		
- krótkoterminowe świadczenia pracownicze		1 406 tys. zł

Łączna kwota wynagrodzeń Rady Nadzorczej Banku zawiera: wynagrodzenie Członków Rady Nadzorczej, zwrot kosztów biletów komunikacyjnych, benzyny, noclegów, udziału w konferencji.

Zarząd Banku:

1.	Mariusz Klimczak	1 544 tys. zł
2.	Stanisław Kolasiński	1 104 tys. zł
3.	Przemysław Lech Figarski	789 tys. zł
4.	Adam Zbigniew Grzebieluch	1 197 tys. zł
5.	Krzysztof Wojciech Telega	1 163 tys. zł
		5 797 tys. zł
w tym:		
- krótkoterminowe świadczenia pracownicze		5 797 tys. zł

Wynagrodzenia z tyt. pełnienia funkcji we władzach jednostek podporządkowanych

1.	Adam Zbigniew Grzebieluch	107 tys. zł
2.	Krzysztof Wojciech Telega	83 tys. zł
5.	Stanisław Kolasiński	74 tys. zł
		264 tys. zł
w tym:		
- krótkoterminowe świadczenia pracownicze		264 tys. zł

Łączna kwota wynagrodzeń Członków Zarządu Banku zawiera: wynagrodzenia zasadnicze, premie za 2011 r., wynagrodzenie za czas choroby, koszty polis ubezpieczeniowych, koszty opieki medycznej, zwrot nadpłaconych składek ZUS, koszty korzystania z samochodów służbowych dla celów prywatnych.

47. Przejęcie i zbycie spółek

W 2013 roku Bank Ochrony Środowiska S.A. nabył udziały w spółce BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. Udział Banku w kapitale zakładowym jak również udział w głosach na zgromadzeniu wspólników tej spółki na dzień 31 grudnia 2013 r. wynosi 100%.

W 2013 roku Bank Ochrony Środowiska S.A. nabył akcje w spółce BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. spółka komandytowo akcyjna. Udział Banku w kapitale zakładowym jak również udział w głosach na walnym zgromadzeniu tej spółki na dzień 31 grudnia 2013 r. wynosi 99,998%. Komplementariuszem Spółki jest spółka BOŚ Nieruchomości sp. z o.o., której udział w kapitale zakładowym jak również udział w głosach na walnym zgromadzeniu tej spółki na dzień 31 grudnia 2013 r. wynosi 0,002%.

W 2013 roku Bank w ramach dokapitalizowania jednostek zależnych, objął akcje serii B w spółce BOŚ Nieruchomości sp. z o.o. S.K.A. w zamian za wkład niepieniężny w postaci nieruchomości oraz prawem użytkowania wieczystego gruntu.

W 2013 r. Bank dokonał przekształcenia formy prawnej Invest Management BOŚ S.A. S.K.A. ze spółki komandytowo akcyjnej w spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością to jest BOŚ Invest Management sp. z o.o.

Zgodnie z Umową Spółki BOŚ Invest Management sp. z o.o. z dniem 30.12.2013 r. nastąpiło automatyczne umorzenie 92% udziałów należących do każdego Wspólnika spółki BOŚ Invest Management sp. z o.o. Udział Banku w kapitale zakładowym jak również udział w głosach na zgromadzeniu wspólników po realizacji umorzenia udziałów spółki na dzień 31 grudnia 2013 r. wynosi 99,52%.

48. Wyplacone i zaproponowane dywidendy

W związku dodatkowym zapotrzebowaniem na kapitał, wynikającym z regulacji Bazylea III (pakiet CRD IV/CRR), Zarząd Banku zwróci się do Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Banku Ochrony Środowiska S.A. z wnioskiem o przeznaczenie całości wypracowanego zysku netto w 2013 r. na kapitał zapasowy.

W roku 2013 dywidenda nie była wypłacona, gdyż zwołane na 22 czerwca 2013 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A., zgodnie z Uchwałą Nr 8/2013 w sprawie podziału zysku Banku za 2012 r., zysk netto w całości przeznaczyło na podwyższenie kapitału zapasowego.

49. Zdarzenia po dniu bilansowym

Zarząd Banku poinformował, że w dniu:

- dniu 14 lutego 2014 r. (raport bieżący nr 6/2014 z dnia 14 lutego 2014 r.) doszła do skutku emisja obligacji BOŚ S.A. serii KT.1.28 w wysokości 100 mln zł. Emisja obligacji zorganizowana została przy udziale BGK,
- w dniu 5 marca 2014 r. (raport bieżący nr 7/2014 z dnia 5 marca 2014 r.) doszła do skutku:
 - emisja obligacji BOŚ S.A. serii KT.1.29 w wysokości 75 mln zł,
 - emisja obligacji BOŚ S.A. serii KT.1.30 w wysokości 75 mln zł.Emisje obligacji zorganizowane zostały przy udziale mBanku S.A.
- w dniu 13 marca 2014 r. (raport bieżący nr 9/2014 z dnia 13 marca 2014 r.) Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. dokonało zmian w składzie Rady Nadzorczej. Ze składu Rady został odwołany Pan Krzysztof Władysław Rogala. W skład Rady został powołany Pan Piotr Bogdan Kaczyński.

50. Wynagrodzenie dla podmiotu uprawnionego do badań sprawozdań finansowych

Wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych firmy Deloitte Polska Sp. z o. o Sp. k., wypłacone lub należne za rok obrotowy:

2013 rok

- | | |
|--|-------------|
| • Badanie rocznego sprawozdania finansowego za 2013 r. | 283 tys. zł |
| • Przegląd sprawozdania za I półrocze 2013 r. | 122 tys. zł |
| • Pozostałe usługi | 57 tys. zł |

Wynagrodzenie podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych firmy Ernst&Young Audit Sp. z o.o., wypłacone lub należne za rok obrotowy:

2012 rok

- | | |
|--|-------------|
| • Badanie rocznego sprawozdania finansowego za 2012 r. | 316 tys. zł |
| • Przegląd sprawozdania za I półrocze 2012 r. | 132 tys. zł |
| • Pozostałe usługi | 186 tys. zł |
| • Usługi dotyczące prac związanych z emisją | 274 tys. zł |

Podpisy członków Zarządu BOŚ S.A.

Data	Imię i nazwisko	Stanowisko/funkcja	Podpis
17.03.2014 r.	Mariusz Klimczak	Prezes Zarządu	
17.03.2014 r.	Stanisław Kolasiński	Wiceprezes – pierwszy zastępca prezesa Zarządu	
17.03.2014 r.	Przemysław Lech Figarski	Wiceprezes Zarządu	
17.03.2014 r.	Adam Zbigniew Grzebieluch	Wiceprezes Zarządu	
17.03.2014 r.	Krzysztof Wojciech Telega	Wiceprezes Zarządu	